

fókuszban:
szorongás, félelem, depresszió

Félelem és reménysugár

Arctalan világ

élő víz

Az ősegyház ideálja

Bepillantás Isten vegykonyhájába

Isten mellett áll

híd

evangélikus missziói magazin

3.
oldal

**Szeretetre van
szüksége
a szenvedőnek**

Jób 6,14

2021. II. szám

<http://misszio.lutheran.hu>

Tartalom

fókuszban: szorongás, félelem, depresszió

- 3 Félnünk kell vétkezni | Szeverényi János
- 4 Mozaik | Szeverényi Jánosné
- 5 Pánikbetegségem története | Jásdi Beáta
- 6 Félelem és reménysugár | Gyarmati Gábor
- 7 Szorongás és megnyugvás – édesanyák vallomásai
- 8 Megkérdeztük
- 9 Visszatalálás | Szák Kocsis Pál
- 9 Arctalan világ | Dr. Koch Béla
- 10 Egy nap ezer esztendő, avagy a sötétség színei | Széchezy Rita
- 11 Istenben bízom, nem félek én | Dr. Drenyovszky Irén
- 12 Hiribi | Dr. Bajtsi Miklós
- 14 A legfontosabb, hogy a Szentlélek kiáradjon, hogy felébressze és újjáépítse egyházunkat | Szeverényi János
- 15 Menekülés a komfortzónából | Bakondi Gábor
- 16 Lehet-e a keresztyén embernek halálfélelme? | Ribár János
- 17 Imádság megfáradtagnak | József Attila
- 17 Luther | Dietrich Bonhoeffer
- 18 Tényleg számít, ha imádkozunk? | Dobóné Somogyi Eszter
- 19 Szorongó felkentek | Szakács Tamás
- 20 „Jézus él, már nincs kétség...” | Wellter Gábor
- 21 Egy lelkipásztor vallomása, aki depresszióban szenvedett
- 22 Őt dolog, amit a depresszióról tanulhatunk a Bibliából
Marossy Attila
- 24 Rejtvény | Szeverényi Jánosné
- 24 Keresztrejtvény | Meleg Dávid
- 25 Könyvajánló
- 25 Imádkozzunk | Szeverényi Jánosné

élő víz

- 26 BIZONYÁGTÉTEL – Mit jelent nekem a Horváth család?
Hogyan jutottam hitre? Mi a hivatásom?
- 29 TÁJOLÓ – Bejegyzések Szabados Ádám Facebook-oldaláról
- 30 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Hol az Úr nyája van
Frenyó György Sándor és Frenyó Anna
- 31 KÖVESSÉTEK HITÜKET – Egész héten folytak a keresztelesek
Grendorf Péter és Zsugyel János
- 34 BESZÉLGETÉS – Bepillantás Isten vegykonyhájába
Erdész né Kárpáti Judit
- 36 ÉLŐ IGE – Milyen is lesz az, mi ott vár ránk? | Ribár János
- 38 LÁBAM ELŐTT MÉCSÉS A TE IGÉD | Szeverényi János
- 40 EVANGÉLIKUSOK SZÓRVÁNYBAN – Gyülekezeti élet
a járvány idején | Dr. Mekis Éva
- 41 TANÚSÁGTÉTEL – Isten mellettem áll | Nick Vujcic
- 42 TEOLÓGIA – Az ősegyház ideálja | Dr. Szalai András
- 44 KITEKINTÉS | Ribár János
- 46 RÁDIÓMISSZIÓ – Az első hazai... | Gáncs Péter
- 46 DERŰ
- 47 „Végül elszakad az ezüstkötél..., a lélek pedig visszatér
Istenhez, aki adta” | Győri Péter Benjámín
- 48 ÉNEKEM AZ ÚR – Szelíd, esti imádság
- 49 MISSZIÓ – János, te egy gyönyörűséges fa vagy
- 49 MISSZIÓ – Isten kegyelméből! | Patonai Zoltán
- 49 KÖNYVAJÁNLÓ – Épüljetek! – evangélikus gyülekezet
a gyakorlatban
- 49 Villáminterjú Gáncs Péterrel
- 50 VERS | Lackfi János

Az Evangélikus Missziói Központ augusztus 22–25-ére tervezett konferenciája a járványhelyzet miatt elmarad.

HÍD MAGAZIN ELŐFIZETÉS

A Híd magazin negyedévente megjelenő, önálló sajtótermék, nem az *Evangélikus Élet* magazin része. Év közben a decemberig megjelenő lapszámokra lehet előfizetni. A következő teljes évi előfizetés december folyamán történhet. Emellett egyes lapszámok külön is megrendelhetők a kiadónál. Telefon: 06 1 400 3057 * E-mail: evmis@lutheran.hu

Egy lapszám ára: 600 Ft, előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Támogatói előfizetési díj egy évre: 5000 Ft

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma: 11716008-20157087

Az előfizetés nem fedezi az előállítási költségeket.

Kérjük, támogassa a Híd magazin szolgálatát!

Jézus Krisztus a híd a menny és a föld,
az Örökkévaló és az ember között!

Cimlapfotó: Szeverényi

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2021. II. szám
Megjelenik negyedévente.

HU ISSN 1787-5749

Kiadó és szerkesztőség:
Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.
tel./fax: 06 1 400 3057
e-mail: evmis@lutheran.hu
<http://misszio.lutheran.hu>
számilaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:
Szeverényi János
tel.: 06 20 824 5463
e-mail: janos.szevereniyi@lutheran.hu
www.szevereniyi.janos.hu

Munkatársak:
Balog Eszter, Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkaliczky Pál

Szöveggondozás:
Erdész né Kárpáti Judit, Farkas Charlotte

Layout, grafikai tervezés, tördelés:
PERL Creative
Perl Andrea, Perl János
www.perlcreative.com

Nyomdai kivitelezés:
Pauker Nyomdaipari Kft.
www.pauker.hu

Egy szám ára: 600 Ft
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett
példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Félnünk kell vétkezni – tanította nekünk valamikor gyermekistentiszteleten *Povázsay Mihály* békéscsabai lelkész. A félelem életet menthet. Veszélyesen, vakmerően élnek azok, akik nem ismerik a szent istenfélelmet és nem tartanak helytelen életvitelük következményeitől.

Most mégsem erről szólunk. A közelmúltban azok is megismerkedtek a szorongással, félelemmel, talán a depresszióval is, akiknek eddig ez nem jelentett gondot. Globális életbizonytalanság érte el az emberiséget. Az idősebbeknek ez a tapasztalat nem egészen új, hiszen a világháború emléke még bennük él.

A pandémia tömeges élménnyé tette azt, ami amúgy is része a földi életnek: betegség, szenvedés, kiszolgáltatottság, halál. A jóléti, fogyasztói társadalomban a biztonság tudatában élő nyugati embert váratlanul érte ez a helyzet. A keresztyének egy része, akik abban a hitben éltek, hogy őket nem érheti baj, betegség (a 91. zsoltár 9–10-re utalva: „Ha az Urat tartod oltalmadnak, a Felségest hajlékodnak, nem érhet téged baj, sátradhoz közel sem férhet csapás”), most találkozott a földi lét törékenységeivel. Azzal, hogy az istengyermekség állapota nem zárja ki, hogy nyomorúságban is legyen részünk.

A szorongásról, félelemről, depresszióról „kötelező” Isten igéje alapján, Lelke segítségével gondolkodnunk. Sok bajt okoz a képmutató ítélkezés és a hívő háritás, elfojtás, szegyen.

Összetett, érzékeny téma ez.

Többen hordoznak örökletes genetikai terheltségeket, rossz, helytelen mintákat, de a szorongás oka lehet a meg nem vallott bűn, a rendezetlen élet is. Hiszünk az Áldott Orvosban, látunk, átélünk már csodás gyógyulásokat, de ez nem történik meg automatikusan. Az életünk folyamatosan változik. Érhet minket baleset, szeretett családtag betegsége, halála, természeti katasztrófa vagy éppen egy világjárvány, és minden bizonytalanná válhat.

Jób szenvedéstörténete része a Szentírásnak, így a hívők életének is. Érhetnek minket olyan traumák, melyeknek nincsenek ok-okozati összefüggései. Jób ártatlanul szenved, és ez nem fér a barátok – Cófár, Bildád, Elifáz és az őket még hevesebben ismétlő Elihú – fejébe, hitébe. Mindenképpen valami bűnt akarnak a szenvedőre bizonyítani.

Jób viszont Istenért küzd, meg akarja érteni őt és a váratlan, aránytalan csapás okát. Engem soha nem töltött el megnyugvással a történet happy endes vége, hiszen a tíz gyermek tragikus halála, a teljes vagyoni elvesztése és a fekélyes, szörnyű betegség után már nem lelkesít annyira, hogy hány gyermeke született mindezt követően, hány évet élt, és mennyi ökre, számar, juha lett végül.

Jób szenvedésére ez nem kielégítő válasz. Hiszem, hogy a könyv és az életünk kulcsmondata ez: „...szeretetre van szüksége a szenvedőnek” (Jób 6,14). Mégpedig az ártatlan Bárány, a drága Úr Jézus szeretetére. Jób tragédiájára Isten válasza Jézus. Őbenne, övele, őáltala élhetjük át, és élhetjük túl fájdalmainkat, szorongásainkat, félelmeinket. Csak a teljes, tökéletes, megváltó, üdvözítő szeretet üzeni ki szívünkéből a félelmet (1Jn 4,18).

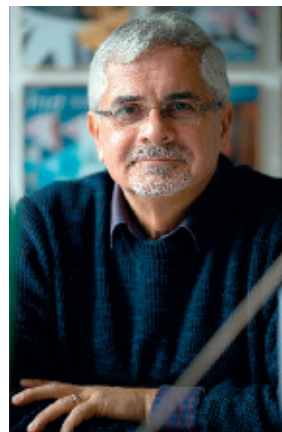
Tudjuk, hogy „Nincsen igaz ember egy sem, nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent” (Róm 3,10–11). Jób sem volt egészen büntetlen, pedig ezt olvassuk róla: „Feddhetetlen és becsületes ember volt, félte az Istent, és került a rosszat” (Jób 1,1). Mégis törekény volt, esendő és megváltásra szoruló, mint minden ember.

Itt a földön sok esetben az istenteleneknek jobb sorsuk van, mint a hívőknek. Isten a gonoszokra is felhossa napját, ugyanakkor ennek ellenkezője is igaz: a hívők is részesülnek a bűnben élő, elveszett emberiség sorsában.

Mondhatjuk a latorral együtt:

„Nem féled az Istent? Hiszen te is ugyanazon ítélet alatt vagy! Mi ugyan jogosan, mert tetteink méltó büntetését kapjuk, de ő semmi rosszat sem követett el. Majd így szólt: Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te királyságodba! Jézus így felelt neki: Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban” (Lk 23,40–43). Ez a mi hitünk és egyetlen reményünk.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Mozaik

Összeállította: Szeverényi Jánosné

A WHO adatai szerint a depresszió háromszázmillió embert érint világszerte. Tünetei, mint az alvászavar, az örömtelenség, erőtlenység, mindenkit megviselnek. Tudományos kutatások azt bizonyítják, hogy a rendszeres testmozgás (hetente 150 perc, ami kb. 30 perc hetente ötször) – és különösen a futás – csökkenti a depresszió és a szorongás tüneteit.

A járvány egy új típusú stresszt hozott magával. Nem megszokott és nem hétköznapi a veszélyforrás, hanem sok szempontból ismeretlen, és nincsenek az ilyen jellegű krízishelyzetek kezelésére bevett eszközeink. Ez egy kontrollálhatatlannak tűnő, idegen helyzet, ami nagyon hirtelen és intenzíven változtatta meg az életünket. Nem tudjuk, meddig fog tartani, és elmenekülni sem lehetséges előle.

Nagy pusztítást tud okozni az emberek lelkében a folyamatos bizonytalanság, elzártság, munkanélküliség, és az emberi kapcsolatok drasztikus lecsökkenése is. Az egyik japán statisztika már bizonyítékot is ad erre a jelenségre: 2020 októberében többen lettek öngyilkosok, mint ahányan Japánban egészen addig koronavírusban hunytak el.

Meglepő felfedezést tettek az MTA és a Semmelweis Egyetem kutatói, miközben a depressziót kiváltó génvariánsokat keresték az emberi genomban. Kiderült, hogy egy konkrét génváltozat csak pénzügyi-gazdasági nehézségek esetén fokozza a depresszió kockázatát, ráadásul csak férfiakban, és ott is főleg harminc év felett.

A gének nagy része nem önmagában okoz depressziót, hanem azt határozza meg, hogy mennyire leszünk érzékenyek a környezeti hatásokra. Ezért lehetséges, hogy némely ember, bármi történjen is vele, nem lesz depressziós, míg másoknál nagyon enyhe életesemény hatására is kifejlődhet a betegség.

A mosolygó depresszió az egyik legveszélyesebb fajtája a betegségnek. Néha maga az ember és környezete sem veszi észre, hogy baj van. A tipikus tünetekre azt mondja, semmiség, és eltereli a figyelmét.

Több híres példa is akad a mosolygó depresszióra: *Robin Williams, Jim Carrey* vagy *Woody Allen*. Épp a tipikusan vicces emberek, akikről azt hinnénk, örökké mókázhatnak. De ők is őszintén vallottak arról, hogy a mosolyuk mögött néha a pokol rejlik.

A „maszkot viselő” ember örökké mosolyog, folyton felhőtlen a hangulata, mindig van pár jó szava a másikhoz. Természetesen léteznek ilyen emberek maszk nélkül is. De a nagy átlag nem ismeri fel azt, ha mosolymaszkos emberrel találkozik, aki valójában szenved. A maszk mögött egy érzelmileg labilis, alacsony önértékeléssel rendelkező ember bújkál meg, aki talán gyakran gondol az öngyilkosságra.

Az idei év elején is megjelent a világ országainak boldogsági szintjéről készített világjelentés. A legboldogabbnak Finnország bizonyult, immár a negyedik alkalommal, a felmért 149 ország között Magyarország a 43. helyen áll. A koronavírus világjárvány hatásait nem lehet figyelmen kívül hagyni az emberek elégedettségérzésének vizsgálatakor. Több millióan veszítették el szeretteiket a járvány miatt, ami alaposan átírta az addig természetesnek gondolt mindennapi szokásainkat is. Megtapsztaltuk, hogyan hat a mentális erőre egy év ölelés nélkül, és mit jelent a Zoom-fáradtság.

Megállapították, hogy a munkabeszüntetések és a szociális távolságtartás óriási mértékben befolyásolták a társadalom mentális jóllétét. A jelentés megállapította továbbá azt is, hogy a mentális egészség sok országban jelentősen csökkent, az Egyesült Királyságban például a regisztrált mentális egészségügyi problémák száma 47 százalékkal volt magasabb 2020 májusában az egy évvel korábbi adatokhoz képest.

Pánikbetegségem története

„Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten...”

Egy ausztriai kiránduláson történt, több mint húsz éve. Karintiából autóztunk át Szlovéniába, egy 15 kilométeres alagúton. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy nehezen kapok levegőt.

Egyre intenzívebb légszomjat éreztem, s lassan elhatalmasodott rajtam a pánik. Amikor kibukkantunk a fényre, a férjem megjegyezte: Hogy elhallgattál.

Sok volt az életemben akkor a stressz. Belesodródtam egy vezetői feladatba, amiről már a kezdet kezdetén sejtettem, hogy kudarcra van ítélve. Csináltam tovább, hiszen elváltam. Hiúságból, több pénzért, s mert akkor ez látszott a legjobb megoldásnak. A következő figyelmeztetés már sokkal durvább volt. Egy ünnep utolsó estéjén – másnap újra a munka várt –, ismét elfogyott a levegőm. A férjem a sötétben kivitt a levegőre, de ez nem segített: életem egyik legrosszabb éjszakáját éltem át. Közben a szívem is kezdett rendetlenkedni, elalváskor hevesen vert. Más-kor tűrhetetlen nyugtalanság vett rajtam erőt, és egyre nehezebben, sokszor egyáltalán nem tudtam elaludni. Orvoshoz kellett fordulnom. A vizsgálat végén a kardiológus megkérdezte: „Történt valami mostanában az életében?” „Munkahelyet változtattam” – válaszoltam. „Valószínűleg rosszul döntött” – mondta az orvos, és javasolta, kerüljem a stresszt, mert pánikbetegség tüneteitől szenvedek.

A testünk finom műszer, sokféleképpen jelez, ha olyasmi történik velünk, ami nem jó nekünk, amit legbelső akaratunkkal szemben csinálunk. Erőnek erejével. De az ember, főként, amikor még fiatal,

úgy véli, menni fog. Nem veszélyes, hiszen csak egy kis pánik. Majd elmúlik. Magam is ebben reménykedtem, annak ellenére, hogy sajnos nagyon sokat tudtam a lélek betegségeiről. Tizenhárom éves voltam mindössze, amikor édesanyám egy rák-betegséget és egy szomorú válást követően súlyos depressziós lett. Reggelente láttam az ágy szélén ülni, cigarettával a szájában, egykedvűen, sokszor kísértem el a pszichiáter asszonyhoz, aki kezelte. Félttem, amikor a lakásba léptem, nem tett-e valamit magával. Láttam, amikor végre jobban érezte magát, észrevettem, amikor túl jól lett, sejtettem már, hogy újra mélypont következik. Látogattam a kórházakban, beszéltem, beszéltem és beszéltem, próbáltam lelket önteni belé. Olyan hatvanéves lehetett, amikor enyhült a betegség szorítása.

Az én pánikbetegségem gyógyulásához vezető első lépés az volt, amikor elhatároztam magam a változtatásra. Lemondtam a főszerkesztőségről, mert minden porcikám tiltakozott a főnöki beosztás ellen. Megfelelni a főnökeimnek, kollégákat ki-

rúgni, és közben megpróbálni embernek maradni. Csak keveseknek sikerül.

Amikor Mami már jobban volt, a kezembe adott egy füzetet, amibe bemásolta azokat a bibliai igéket, amikbe a betegsége alatt kapaszkodott. Amiknek a segítségével és a megerősödő hitével újra szépnek kezdte látni az életet. János apostol szavait őt helyen is megtaláltam: „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet; mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett tökéletessé a szeretetben.” (1Jn 4,18)

A pánikbetegségemet megtanultam kezelni, teljesen sosem múlt el. Az elmúlt tizenegy évben a kék csíkos füzetbe én másolok erőt adó igéket.

JÁSDI BEÁTA

Félelem és reménysugár

A nyolcadik napjánál tartott a betegség. A felszín alatt öldöklő küzdelem zajlott a szervezetben. A betolakodó vírussejtek tépték, marták, ölték az egészséges sejteket, amelyekhez csak hozzáfértek, és semmi nem maradhatott érintetlen, semmi nem volt szent. Lágy- vagy köztöszövet, sejt vagy szerv, létfontosságú vagy kiszolgáló: mindegy. Minden a fennmaradásért, a továbbélésért küzdött, féktelen tombolással. Örjögő köhögés, öklendezés, fájdalmak, láz kísérte a dühödött harcot, amely visszhangot vert a beteg lázas, lüktető agyában és a lelkében is. A gazdaszervezet egyelőre állta a meg-megújuló rohamot. Élet-halál harc zajlott, s korunk mégoly fejlett orvostudománya – a marékszámra adott vitaminon kívül – nem tudott érdemben beavatkozni a küzdelembe. Úgy nézett ki, itt és most a beteg egyedül maradt. Nemigen létezik ennél félelmetesebb, borzalmasabb, reménytelenebb, szomorúbb perspektíva.

A családtagok, barátok is tudták, érezték, hogy komoly a tét. Aggódó tekintetek pásztázták a hamvas szürke bőrrel, beesett, borostás arccal, alétan fekvő beteget. Egy-egy megcsillanó könnycsepp jelezte, hogy gyökeret vert a félelem. Elektronikus üzenetek, hívások, érdeklődések tucatja érkezett, s bár segíteni nem tudtak, de teljes együttér-

zésükkel, részvétükkel a szenvedő mellett voltak. Sőt nem volt olyan gyülekezeti alkalom, ahol ne gondoltak, ne emlékeztek volna rá, ne könyörögtek, ne imádkoztak volna presbiter testvé-
rükért.

Aztán megjelent egy reménysugár. Mint mikor hosszú utazásból tér meg az utazó, s óvatosan felhúzza az addig sötétbe burkolódzó szoba rolóját, ahová lassan benyomul a fény. Először halványan, pislákolva, aztán egyre határozottabban árad, s terjed szerte szét. Az új érzés szép lassan eluralkodott mindenkin. A kis reménysugárral bevillant egy gondolat, befészkelte magát és átvette az uralmat a félelem, a rettegés a megingott hit felett. „Ne félj, csak higgy!” (Lk 8,50) Négy mindent meghatározó, életet jelentő szócska. Felszólít, és egyben megmutatja a megoldást, az egyetlen helyes irányt.

Talán két hét telt el bizonytalanságban, félelemben, kiszolgáltatottságban, ám gondos ápolással. Aztán a reménysugárral együtt elkezdtek rendeződni az események. Az ideiglenesen gondozóhellyé alakult élettér – a lakás – célszerűségnek alávetett elfogadottsága, a „legyen a kezünk ügyében minden” logikai szükség-

**„Ne félj, csak higgy!”
– Négy mindent
meghatározó,
életet jelentő szócska.**

szerűség jelentősége kezdett alábbhagyni. Bár a beteg továbbra is 16-17 órát aludt naponta, de már kevesebb aggodalom és szorongás kísérte.

Közben lassan tavaszba fordult a természet. Reggelente napsugár pásztázza a betegágyat, s végképp szállást vett a kis reménysugár is, mintha csak állandóan feleselni akarna a napfénynek, incselkedik, játékra hívja, aztán megáll a meggyötört, lesóványodott arcon és jó reggelt pusztít nyom az immár láztalan homlokra.

Szinte tapintani lehet, ahogy számtalan torokból, lélekből felszakad a sok könnyebbült sóhaj. Még hátra van a regenerálódás, még hátra van rehabilitáció, sok még a tennivaló, mire minden visszaáll a rendes kerékvágásba, de a nagy félelem minden kétséget kizáróan elmúlt.

Az Úr ismét meghallgatta a számtalan kérést és ismét győzedelmeskedett! Áldott legyen a neved, Uram!

**GYARMATI
GÁBOR**

Szorongás és megnyugvás – édesanyák vallomásai

Sérült gyermekem születésekor, majd néhány évvel később egészséges gyermekem súlyos betegsége kapcsán éltem át, hogy milyen törekény a mi emberi életünk, hogy minden megváltozhat egyik pillanatról a másikra. A Példabeszédek 12,25 ezt mondja: „Aki aggódik szívében, az levertté lesz”. Be kellett látnom, ha csak a gondjaimra tekintek, összeroppanok. Mi jelentett nekem megoldást? Az Istenbe vetett hit, hiszen ő lát mindent és törődik mindennel, amit átélek és amin keresztül megyek. Nem mindig tudom, hogy Isten mit és mikor fog cselekedni, csak azt tudom, hogy az ő kezében van az irányítás. Az én feladatom az aggodás helyett bízni benne, imádságban erőt és az ő vezetését kérni. Olyan jó tudni, hogy soha nem vagyok egyedül, és hogy Isten mindig velem van! Nem számít, milyen kihívásokkal és nehézségekkel szembesülök, bízhatok Istenben, hogy átvezet rajtuk. A válasz a problémáimra nem az aggodás, hanem az ima. „Aki a Felséges rejtekében lakik, a Mindenható árnyékában pihen, az ezt mondhatja az Úrnak: Oltalmam és váram, Istenem, akiben bízom!” (Zsolt 91,1–2)

DEÁK GABRIELLA
tanár

Három gyermeket nevelünk, akik tizenhat, tíz- és hatévesek. Családunk legmegterhelőbb nehézsége a legidősebb gyermekünk autizmusa és hiperaktív figyelemzavara. Soha nem lázadtam emiatt Isten ellen, az első perctől kezdve elfogadtam a diagnózist, és próbáltam tájékozódni. Kisfiamnak bár értelmileg nincs problémája, a szociális készsége folyamatos fejlesztésre szorul.

A kívülről emberek nem értik, nem tolerálják a viselkedését, vagy félelmet kelt bennük az ismeretlen. Nagyon nehéz ezzel megbirkózni, kitartónak és derűlátónak lenni. Minden nap végén az segít, hogy megnyugodjak és erőt gyűjtsek a folytatáshoz, hogy emlékeztetem magam, mindenki akkora terhet kap, amekkorát elbír. Ráadásul, ha éppen rosszabb volt a napunk, mindig kaptam jelet vagy váratlan segítséget, amiről tudtam, hogy nem érkehetett máshonnan, csak Istentől. Pontosan akkor jött a fejlesztőtől egy dicsérő e-mail. Vagy éppen, amikor nagyon el voltam keseredve, tanácsot kért tőlem egy erősen sérült gyermek anyukája, és rögtön észbe kaptam, hogy lehetne rosszabb is a helyzetünk. Ezek mind épp jókor jöttek. Egyértelmű, hogy Istentől, hiszen nincsenek véletlenek.

TÓTHNÉ LÁSZLÓ ANDREA
hivatásos gyermeknevelő

Hosszas próbálkozás és sikertelen terhességek után kislányom csodaként született a világra. Az út, amelyet a Himalája megmászásához tudnék hasonlítani, és amit megtettem azért, hogy anya lehessen, megtanította számomra, hogy vannak dolgok, amelyekben a mi feladatunk csak az, hogy elfogadjuk mindazt, amit kapunk. Kislányom első szívdobbanásánál eldöntöttem, hogy minden nap egy ajándék lesz számomra, és hagyom, hogy Isten vezessen ezen az úton. Azt hiszem, az a pillanat volt az életemben, amikor rájöttem, hogy bármilyen nehézséggel, akadállyal kelljen is megküzdenem, nem vagyok egyedül, és ha már nem bírom, akkor Istenre támaszkodhatom. Minden egyes cselekedetünkkel példát mutatunk a gyermekeinknek, a mi küzdelmeink segítik őket később sajátjaik megvívásában. Épp ezért ma már azt gondolom, keresztyén szülőként annál nagyobb ajándékot nem adhatunk gyermekeinknek és önmagunknak, mint azt a tudást és hitet, hogy soha nincsenek egyedül. Ha elfogadják azt, hogy Isten szereti őket úgy, ahogy vannak, és mindig velük marad, bármit is tesznek, akkor mindig lesz fény az alagút végén számukra is.

SÜKI SZILVIA
egyetemi oktató, mediátor

Három gyermekemet – egészségügyi okok miatt – császármetszéssel hozhattam világra. Emiatt sokáig éltem annak a tévhitnek a félelmével, hogy nem válok igazán anyává, mert nem élem át a valódi szülés élményét. Aggódtam azért is, hogy ez miként hat a gyermekeim életére, személyiségük és viselkedésük alakulására. Aztán harmadik gyermekünk egy ritka genetikai rendellenességgel született, és ez rávilágított arra, hogy valóban az Úr ajándéka a gyermek, akárhogyan is jön világra, és Isten szeretete és gondoskodása nagyobb a félelmeimnél és aggodalmaimnál. Férjem támogató jelenléte, az ima ereje és a közösség gondoskodása, imában való hordozása mindig nagy segítséget jelentettek szülői aggodalmaink során. Isten jó! Bátorításom a kedves édesanyáknak: „Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit!” (Zsolt 37,4)

VÁRÓCZI ARANKA
életviteli coach

Megkérdeztük

Témánk a félelem, szorongás és a depresszió. Volt-e dolga valamelyikkel akár úgy, hogy személyesen érintette, akár úgy, hogy közeli hozzátartozó vagy barát mellett állt segítőként? Tud-e említeni olyan konkrét nehéz élethelyzetet, amikor „csak” a hit segítette át egy nehéz szakaszon? Hogyan?

Ha az ember a halál árnyékának völgyében jár, a félelem úgy szorongatja a torkát, hogy aludni sem tud tőle, a keserűség pedig olyan hullámokban borítja el, hogy alig kap levegőt. Amikor tavaly júliusban megtudtam, hogy daganatos betegséggel küzdök, úgy éreztem, hogy egy feneketlen, sötét verembe kerültem, ahonnan

nincs kiút. Hosszú hetek teltek el könnyek között, ám egyszer csak elkezdett derengeni a fény. Rádöbbsentem, hogy nem vagyok egyedül. Egészen kézzelfogható módon tapasztaltam meg, hogy mennyei Atyánk a legnagyobb mélységben sem hagy magunkra minket, sőt: *akkor jön egészen közel*. Ha kiáltunk hozzá, nem rejtőzik el előlünk, hanem a karjaiba zár minket – és ez nem üres frázis, hanem megrendítő valóság. Nincs olyan mélység, ahová ne érne el Isten kegyelme! Szeretetébe kapaszkodva ki tudunk kecmeregni a legfélelmetesebbnek tűnő gödörből is.

GYŐRI VIRÁG

a Family magazin főszerkesztője

Családomban, ahogyan öregedtek őseim, egyre nehezebb volt számukra a téli időszakon átjutni. Nagymamám is sokszor emlegette, mennyire szereti a nyarat, mert ez az évszak új energiákkal tölti fel. Apukám sokszor felsóhajtott a deres tájat nézve: „Bárcsak jönne már a tavasz!” Az elmúlt télen a bezártság és a járványhelyzet miatt a novemberi halottak napja után éreztem azt, mennyire nyomasztó az elmúlás érzése, és ahogyan haladtunk az év legsötétebb napjai felé, egyre sötétebben láttam én is a dolgokat. Reménységem volt ebben az időszakban Jézus születésének várása. Hiszem, hogy sok imádsággal, bibliaolvasással az ember túl tudja tenni magát minden nehézségen. Ezt kézzelfoghatóan megéltam az elmúlt ádventben, hiszen karácsonyra lelkileg is egyre derűsebb lettem.

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

az MTVA Vallási Főszerkesztőségének kiemelt szerkesztője

Visszatalálás

„Ha keresel, rám találsz majd, ha kereslek, rád találok, s viszünk egymásnak titokban egy falatnyi jobb világot.”

Lukács Sándor színművész, költő:

Fehér erdő (részlet)

Kirándulni voltunk szombaton a Budai-hegyekben. Még éppen csak bemosolyog a tavasz a fák közé néhány apró, szerény színű virággal, cinkedallal, napsütéssel, de már ez is lelket gyönyörködtető, örömet adó, jó érzéssel eltöltő élmény. Ahogy egyenletes ütemben haladunk, lépegetve a köves, márgás, nedves agyagú talajon, feltöltődik tüdők friss-hűvös levegővel, jólesően megmozgatjuk izmainkat és érzékelhetően erősödik immunrendszerünk, testünk és lelkünk ellenállóképessége.

Új tudományos kifejezéssel találkozhatunk, mely a legutóbbi idők terméke: reziliencia – lelki ellenállóképesség, mely korunk népbetegsége, a kiégés ellen hat. Túl régen került világunk bizonytalanságba, tanácstalanságba. Egy éve függ a kiismerhetetlen hatású világvárvány Damoklész kardjaként felettünk. Idősek és fiatalok hálnak bele néhány nap alatt a kórba, mások tartósan elesett állapotba kerülnek, de sokaknak a megélhetése sodródott veszélybe. Tudunk-e rugalmasan alkalmazkodni a nem ismert helyzetekhez? Van-e segítségünk, fogódzónk, menekülőutunk?

Akkor vagyunk erősek, ha a lelkünk erős. A lelki ellenállóképesség nem „fitneszfanatizmussal”, nem prémium élelmiszerekkel, nem egészségpropagandával érhető el. A természet mindig megújuló, apró csodákat láttató és a hatalmas kozmosz működését mutató szépsége, rendezettsége és ereje, ha felkeressük, ha rátalálunk, ha jól érezzük magunkat benne, rezonálni, hatni képes lelkünk nyitottságára. Látva a faágak apró, zölden duzzadó bimbóit az emberben is életerő serken; hallva az apró énekesek örömtől zengő trilláit a lelkünk is boldogabbá tisztul. A százados fák méltóságot sugároznak, a kilátópontok alatt elterülő tájak a madarak emelkedett élményébe avatnak be. És e mögött a sok szépség mögött, ha van rá szemünk – vagy találóbban, ha van rá szívünk –, megláthatjuk a csendes meghúzódó Alkotót (Róm 1,20).

Jó kis program ez: visszatalálni a természethez, visszatalálni Istenhez, visszatalálni embertársainkhoz, visszatalálni önmagunkhoz. Hajrá!

SZÁK KOCSIS PÁL

„A jó napokban élj a jóval, a rossz napokban pedig lásd be, hogy ezt is, amazt is Isten készítette azért, hogy az ember ne találja ki, mi következik... Bizony nincs olyan igaz ember a földön, aki csak jót cselekedne, és nem vétkezne.” (Préd 7,14.20)

Arctalan világ

avagy gondolatok és tanulságok egy évvel a pandémia kezdete után

A z emberi arc nagyon kifejező: tükrözhet örömet és bánatot, nyugalmat és ijedtséget, szeretetet és gyűlöletet, békességet és haragot. Ha valakivel beszélgetünk, az illető arckifejezése sok mindent elárul. Az orvos számára gyakran a diagnózis megállapítását is jelentheti. Jelen sorok írásakor azonban mindez nem lehetséges, mivel az arcot maszk takarja. Arctalan világban élünk.

A távol-keleti népek kb. húsz évvel ezelőtt megtapasztalhatták a SARS-CoV-1 vírus pusztító erejét, a mainál sokkal nagyobb, 10%-os halálozási arányát. A betegségen átesett emberek vérében még ma is találunk vírusellenes antitesteket. Japánban, Tajvanban és sok más helyen akkor levonták a legfőbb tanulságokat: pandémia idején nem elég a higiéniés előírások betartása, fegyelmezetten kell élni és maszkot is kell viselni. Tajvanban jelenleg – korlátozások nélkül is – alig volt halálos áldozata a Covid-19-nek. Mindez annak köszönhető, hogy ott az emberek úgy élik mindennapjaikat, amint kell. Az európai ember számára a maszk viselése egy évvel ezelőtt még teljesen idegen, sőt megbotránkoztató volt. Egy betegem – akinek betegsége miatt óvakodnia kellett minden fertőzéstől –

számolt be arról, hogy az emberek kinézték maguk közül és kerülték, mint a leprást. Napjainkban, a vírusbetegség tombolása idején még mindig sokan nem figyelnek eléggé egymásra: felelőtlenül látogatják szeretteiket, zárt térben, munkahelyeken nem tartják be a szükséges előírásokat. Kétségtelen, hogy a ma oly gyakori vírusmutációk is hozzájárulnak a megbetegedések növekedéséhez, de a háttérben még ma is döntőek az emberi tényezők.

Arcunk eltakarása – valljuk meg őszintén – sokszor jól jön. Különösen akkor, amikor számunkra nemkívánatos személlyel találkozunk. Keresztény emberként vajon mi is igyekszünk elrejtőzni vagy a maszk mögül is felvállaljuk hitünket és erősítjük a lélekben rászorulókat személyes példával, alázattal és útmutatással? Isten útján járni – különösen ezekben az embert próbáló időkben – nem könnyű feladat.

Rossz napokban élünk és nem tudjuk, mit hoz a holnap. Emberi létünk magában hordozza azt, hogy Isten bűneink miatt mulandóvá tette életünket. A világ számára megbotránkoztató, ha a magát hívőnek tartó nem Isten parancsolatai alapján éli mindennapjait. Ha valóban a föld sói vagyunk, jó példával kell szolgálnunk. Ezekben a nehéz időkben szeretettel, türelemmel és alá-

zattal kell embertársaink felé fordulni. Égetően nagy szükség van erre, mivel a társadalomban láthatóan egyre fokozódik a feszültség, és az íge szerint „nem tudjuk kitalálni”, mi következik.

A keresztyén ember számára Istentől kapott feladat lelket önteni a félelemben élő, depresszióba süllyedő emberekbe. Ebben a földi küldetésünkben a legnagyobb segítséget Krisztus evangéliuma jelentheti.

Türemleniséggel, haraggal, emberi önzéssel, hiteltelenséggel naponta szembe kell néznünk. Vétkeink számolatlanok. Ne essünk abba a súlyos hibába, hogy ítéletet mondjunk embertársainkról. Tetteiről egykor mindenkinek saját magának kell számot adnia. Az emberiséget sújtó járványt csak akkor tudjuk megfékezni, ha a védőoltások széleskörű alkalmazása mellett fegyelmezetten viselkedünk és vigyázunk a mellettünk élőkre. Ha valóban Jézus követői vagyunk, akkor most ezt kell hirdetnünk szeretettel és türelemmel.

**DR. KOCH
BÉLA**
házi orvos

Egy nap ezer esztendő, avagy a sötétség színei

Igen, tudom.

Tudom, milyen a mélységes, a szívet ólomsúllyal húzó, a vállat kérdőjellel görbítő szomorúság.

Tudom, milyen négyévesen búcsúzni egy édesanyától.

Tudom, milyen negyvennégy évesen búcsúzni egy ikertestvértől.

Tudom, milyen értetlenül kémlelni az eget, mert nincs válasz, csak szürkesség mindenhol.

Tudom, milyen behullani lassú eséssel a depresszió szürke kútjába.

Tudom, milyen, amikor búcsúzni küldik be egyenként gyermekeimet egy bizonytalan kimenetelű, életmentő szívműtét előtt.

Tudom, milyen a halál közelségének jeges vasmarok-szorítása.

Tudom, milyen az Isten hátát nézni, amikor a biztató tekintetét keresném...

De azt is tudom, hogy nem akkor ült a legnehezebb ólomsúly a szívemen, amikor a kedveseimtől búcsúztam.

Nem akkor rémisztett legjobban a halál ismeretlen feketesége, amikor a diagnózist meghallottam.

Nem akkor károgott a fülemben a legfeketebb hangon az isten-káromlás, amikor az életem veszélyben volt.

Nem. Megtanultam, hogy az Isten útjai tényleg mélyebbek és magasabbak, mintsem elgondolhatnánk, hogy nála az ezer esztendő egy nap, és egy nap ezer esztendő.

Mert ő más. Az ő országa tényleg nem e világból való.

Ez az én történetem. Az útleírás, ahogy mindezeket megértetem... érteni tanulom. Ezen a helyen csak felvillantani tudok élményeket, hosszú történetmesélésre nincs lehetőség, de talán mégis megmutatja azt, milyen az, amikor fénylik a sötét.

Ikerlányként születtem, és az életem napsugaras volt addig a napig, amíg az édesanyám egy forró júliusi napon el nem ment a kórházba. Azt ígérte, nagyon siet haza hozzánk, és amikor megjön, nemcsak ő jön egyedül, de vele az öröm is: hoz nekünk egy kisbabát. A forróságot délelőtti fürdözéssel enyhítette nagymamám, amikor csörgött a telefon. A nagymama visszajött, és mosoly helyett némaságot hozott, és kérdőjeleket, ünneplőbe öltözést, és egy kórházi ágyat, ahol mosolyogva feküdt az édesanyánk, de nem volt szabad odamenni hozzá, csak távolról elbúcsúzni tőle apa karjáról...

Aztán egy újabb babavárás, és egy újabb telefon, immár negyven év elteltével, egy hideg hajnalon. Hogy a babát megmentették, de az édesanya...

És eljött a megértés pillanata: a szívbetegség, ami őket elvitte, örökletes, tehát nemcsak gyászolok megint, de életveszélyes állapot hordozója is vagyok. Rendszeres kontrollok, aztán egyszer nem hangzik fel a szokásos, fél év múlva látjuk egymást köszönés. Motoros szívműtétre van szükség, méghozzá gyorsan. Aztán a műtét, és az ötödik nap rosszullét, és nem várt tünetek, és még aznap éjjelre előjegyzett életmentő újabb műtét, újabb szívleállítással, de már úgy, hogy a motor sem mehet, a hús perc keringéshiányt csak úgy viseli el az agy, ha a testet lehűtik. Hogy ezután ki jön vissza, és egyáltalán visszajön-e valaki, azt nem lehet tudni. Az esély annyi, hogy búcsúzni kell...

És a perc, amikor el kellett búcsúzni: sötét volt, reménytelen...

Nem, dehogy! Ragyogó volt, térben és időben kiragyogott a valóságból, mert az volt az a pillanat, amikor egymás szemébe nézve, egy hosszú házassági krízis után, hosszú gyógyulás, egymásra találás koronájaként ott, akkor ki tudtuk mondani egymásra mosolyogva: már mindent megbeszéltünk. Mindent elengedtünk, mindent megbocsátottunk, előttünk a jövő.

Az életünk és a házasságunk egyik legragyogóbb pillanata. Ott, a halál árnyékának völgyében...

És igen. Nem tudhattuk, mert nem tehattuk félre az emlékeinket, az orvosi tudásunkat, de mégis, ott volt néhány kapaszkodó, ami által láttuk a láthatatlant. Egy telefonhívás egy idős, hűséges imádkozó testvértől, hogy bocsánat, ha munkában zavar, így dél előtt, ő nem tudja, mire vonatkozik, de a reggeli imában Isten rábízott két szót, amit el kell mondania nekem: „Felépítem őt”. Nem, ő nem hallotta, hogy műtetre megyek...

Egy mondat, amit a lányom súg a fülemben: Ez most vízen járás, Mami, ugye tudod? És tudtam, mert nekem is ugyanezt mondta a belső tiszta hang...

Egy hangfelvétel, amelyen a lányaim zsoltárokat és ígeréseket olvastak fel nekem, és hallgattam, az élet-halál mezsgyéjén, félig öntudatlanul – és nem akkor rémitett a halál közelsége, amikor a legközelebb voltam hozzá.

Igen. A mi Istenünk országában a sötétség világosság, és az egy nap ezer esztendő lehet. Mert a depresszió mélységét nem a betegágyon vagy a búcsúzásoknál éltem át. A kívülről rendben lévő időszakokban, a belső vívódások idején, vagy akkor, amikor a teljes egészség állapotában fejbekelőlt egy banális műtétnél használt altatógáz, felborítva az agyi kémiai folyamatokat.

Nem, nem gyógyultam meg teljesen. Az állapotot stabilizálták, de ez a betegség nem gyógyítható. Ez nem az „essünk túl rajta, aztán felejtjük el” típusú műtét volt. Nem. Naponta, minden este, amikor a keringésnek át kell állnia a függőleges nyomásviszonyokról a vízszintesre, szembesülök azzal, milyen törekeny is a cserépedény.

Hogy hiszen bármelyik pillanat lehet az utolsó.

De nyolc éve mégis mindegyik pillanat az első. Először lettem nagymama, és a nyolc év alatt nyolc új élettel ajándékozott meg minket az, aki a kezében tartja a mindenséget. És annyi, de annyi vágyam vált valóra, ami az előtte lévő tíz évben nem... És prioritások kerültek a helyükre, és az időbeosztásom ehhez igazodhat, és...

Nem, nem lenne bátorságom választani ezt az utat, azért, hogy felismerések születhessenek a csendben, nem. Nem hinném el, még mindig nem, hogy túl lehet élni egy szakadékbba zuhanást.

De azt már tudom, hogy – ezen az oldalon, vagy a másikon –, de mindenképpen Isten tenyerébe esnek.

SZÉCHEY RITA

szemorvos, író, hitoktató

Gyermekszáj

Istenben bízom, nem félek én

Dr. Győri Józsefné dr. Drenyovszky Irén

A második világháborúban én nyolc, bátyáim tíz és tizennégy évesek voltak. Fél éve kényszerültünk már menekülni a Dunántúlon a harcok alatt. Előfordult, hogy a szabad ég alatt aludtunk egy kukoricásban. Soha nem féltünk, mert imádkozó, hívő édesapám és édesanyám érzékeltették, hogy az Isten oltalma alatt vagyunk.

Hit dolgában sokat tanultam fiaimtól, unokáimtól. Néhány mondásuk szállóige maradt családjunkban. Ilyen például, amit Viola unokám hatéves korában egy erélyes figyelmeztetésre mondott: „Csak finoman, Nagyapa!”; vagy Jancsika kétéves korától – bármely csúnya szó hallatán – figyelmeztető kérdése: „Hogy beszélés?”

*

A félelemmel kapcsolatban dédunokáimat idézem.

A hároméves Ágoston hosszabb magyarországi tartózkodás után Stockholmba visszatérve nem akart bemenni a bölcsődébe, majd hirtelen megmondolva magát, így szólt: „Jézus elég nekem a dágiszbán (bölcsődében) is”, és bevonult.

Ötévesen így mesélt az óvodáról: „Mama, amikor tegnap azt játszottuk a többiekkel, hogy jön a gonosz bácsi, és a többiek elbújtak a kertben, mert félték, mondtam Tyranak, hogy elő lehet jönni, én nem félek, mert az Isten velem van.” „Komolyan? Nagyon büszke vagyok rád” – válaszolta az édesanyja. „És mit mondtak?” „Azt, hogy jó, és ők is elő mertek jönni.”

Édesanyja megkérdezte a hároméves Gáborkát: „Mit kell csinálni, ha valaki fél?” „Segítségért kell kiáltani Jézushoz!” – válaszolta Gáborka.

Sámuel háromévesen nagy szívműtét előtt állt. Az egyik esti csendesség után így imádkozott: „Jézus, légy a legjobb barátom, örökké!”

A hároméves Noelnek már van egy másfél éves öcsikéje, és most, amikor megszületett Lili Anna húgocskája, úgy látszik, kicsit félt, hogy elveszti eddigi pozícióját. Édesanyja ezt írta: „Noel odame-részkedett egészen közel, mikor a kishúgát szoptattam. Kedvesen rámosolyogtam, mire bizalmasan annyit mondott: „Mami, Isten hozott engem.” Aztán elkezdett táncolni, hogy nézzem. Megállt és boldogan kijelentette: „Isten táncol bennem.”

*

Sok veszély fenyegeti a mai gyermekeket és a következő generációkat is. Mégsem kell félnünk a jövőjük miatt, mert aki elkezdte bennük a jó munkát, el is végzi a Krisztus Jézus napjára. (Fil 1,6)

Énekelhetjük együtt ezt a régi, rövid kántont:

Istenben bízom, nem félek én!

Négyszólamú „kifutós” kánon

Általánosan ismert dallam és szöveg

Hiribi

Bajban lenni Istennel

Aki olvasta Wass Albert *Elvész a nyom* című regényét, talán emlékszik még az öreg halászemberre, akinek a csónakjában hat fiatal fiú élete kis híján tragédiában végződött. 1910-ben egy erdélyi kis faluba Európa minden tájáról jöttek össze fiatalok egy cserkész táborba. Nem gondolta az a hat fiatalember, hogy az érdekesnek ígérkező vállalkozásuk néhány perc alatt a halál torkába juttatja őket, amikor egy duzzasztott tó átszakadt gátjához sodródva csaknem alázuhan tak a leömlő vízzel a mélységbe. De valami megállította a csónakot, s így a fiúkat ki tudták menteni.

Másnap a helyszínt vizsgáló öreg halász, Hiribi, döbbenten látta, hogy nincs se egy szikla, se egy régen a gátba lever t karó vagy bármi más azon a helyen, ahol előző nap a fiúk csónakja megakadt. Így nézett szembe az öreg ember annak lehetőségével, hogy ha nem volt ott valami, akkor talán VALAKI állította meg a csónakot. **Ezzel ismét égővé vált számára a lelkében mélyre eltemetett kérdés: „van-e ott Valaki?”** Akkor már több évtizede a fiatal korában átélt óriási veszteség hatása alatt élt. Még ifjú házasként egy, a vidéküket sújtó járványban egyszerre három fiát veszítette el. Azóta nemcsak hogy nem volt biztos abban, hogy az Isten létezik, inkább úgy gondolta, hogy nem. Akkor ott elakadt.

Négy éve én is elakadtam. 2017 májusában egy vidéki szállodában kollégáimmal egy háromnapos munkahelyi konferenciára készültünk, amikor telefonon kaptam a hírt, hogy a fiam, Beni eltűnt. Első rémületemben azzal nyugtattam magam, hogy volt már ilyen más kor is, hogy néhány napig nem tudtuk elérni, aztán előkerült. Biztos majd most is így lesz. Csak másnap tudtam hazajutni. Az éjszaka nagyon hosszú volt. Ekkor még nem tudtuk, de tartósan feszült napok, hetek következtek. Küzdelem a kerületi rendőrséggel, akik megítélésünk szerint finoman szólva sem voltak aktívak, hozzáértésük sem volt meggyőző, majd egy ponton előálltak az ötlettel, hogy mi biztos tudjuk, hol van Beni, csak nem áruljuk el nekik. Próbáltunk dilettantizmusukon nem felrobbanni, mégis együttműködni, magunk is nyomozni.

E hetekben imacsoprotot indítottunk a lakásunkon. Sokan jöttek. Jó volt átél ni,

hogy nem vagyunk egyedül. Az együttléteken sok bátorítást kaptunk, néhányan „Istentől nyert” meggyőződéssel biztattak, hogy élve elő fog kerülni. Mi is nekünk szóló bátorításokat véltünk felfedezni napi bibliaolvasásunkban. Közben eltelt a nyár, és egy szeptember eleji napon megérkezett az a telefonhívás, amit nagyon nem vártunk. A BRFK Életvédelmi Osztálya megtalálta Beni holttestét, gyilkosság áldozata lett.

Hát itt elakadtam, én és a családom többi tagja is. **Akkor miről szólt a sok bátorítás másoktól, miért volt a sok ima?** Mit kezdtünk azzal, amiről úgy értettük, Isten hozánk intézett szava? Mindez becsapás vagy illúziókergetés? Becsapottnak, csalódottnak, kiábrándultnak éreztük magunkat. Amiben addig hittünk, mind bizonytalanná vált. Talán valahogy úgy, mint annak idején az úton Emmaus felé. Zúgott a fejünk és néha arra gondoltunk, tényleg velünk tör-

ténik-e mindez? Mentünk, mert vitt a lábunk és a kötelesség. Mert mi olyan fegyelmeztettek vagyunk. Pedig sokszor

*Az Isten jobb,
mint gondoljuk.*

felmerült bennünk a kérdés, nem lehetne most az EGÉSZET feladni? Intéztük, amit kell. A Lenhossék utcát azóta kerüljük. Embertelen volt az intézmény. Utána mint két hajléktalan mentünk be feleségemmel, Andival a közeli Aldiba venni valamit, hogy elviseljük, amit nem lehet. Aztán hosszú szótlan gyaloglás egymásba kapaszkodva. És a kérdések.

A temetés előkészítésében sokan segítettek. Valódi szívek. Aztán remegő gyomorral álltunk a ravatalnál. Gyűltek. Egyre többen. És még többen. Elképedtünk, de jól esett. Sokan szeretik, s minket is. Ez nagyon kellett. Az egyetlen, ami megmarad. Úgy éreztem, valamit muszáj ott mondanom. Talán tartozom vele, magamnak, Beninek és mindenkinek. Akkor pedig csak azt érdemes mondani, ami van. Így annyit tudtam kinyögni: „Elakadtam, mert amit átéltem, nem tudom összeegyeztetni a bennem eddigi életem során kialakult, hozzám jó és szerető Isten képével.” **Nem tudtam, hogy lesz tovább, hogy lesz-e tovább.**

A temetés forgataga utáni hetekben aztán egyre nagyobb és nyomasztóbb lett a csend, amiben a kérdések egyre hangosabban zakatoltak. Nehezen teltek a hónapok. Nagy volt a fájdalom és értetlenség. Értetlenség bennünk Isten és mások iránt, másokban irántunk. Hogy mehet tovább az élet, mások élete, amikor a miénk megállt? Kívül kerültünk. A gyűlekezetünkön is. Pedig nem akarták. De nem tudtuk másképp.

Halvány, néhányszor felvillanó kis fény-sugárként jelent meg Andi életében és az enyémben is egy-egy néhány alkalommal visszatérő, érthetetlen élmény. Andi először azon az éjszakán élte át, amely napon a halálhírt kaptuk. Én a délután elfogyasztott nagyobb mennyiségű whisky hatására aludtam, ő nem tudott. Egyszer csak egy megmagyarázhatatlan érzés, valamiféle belső meggyőződés lett rajta úrrá. Azt érezte, „minden rendben van”. Az élmény teljesen abszurd, a körülményeknek, józan észnek maximálisan ellentmondó volt. A következő hónapokban teljesen váratlan helyzetekben még néhányszor újra átélte ezt. Én valami mást tapasztaltam meg néhány alkalommal azokban a hónapokban, ami szintén szembement a racionalitással. Olvasás, zenehallgatás vagy más tevékenységek közben egyszer csak, mintegy a semmiből, egy erős érzés tört fel belőlem, ami arról szólt, hogy „jó az Isten”. Ilyenkor nagy hála és a szeretettség érzése borított el olyannyira, hogy örömben csak sírni tudtam. Egy alkalommal Andi arra ért haza, hogy ülök a számítógépnél és sírok. Kérdésére, hogy mi van velem, csak annyit tudtam mondani, hogy jó az Isten. Mintha néhányszor mindkettőnket egy másik világ érintett volna meg.

Aztán ahogy teltek a hónapok, ezek az élmények elmaradtak. **Maradtak a kérdések. Nem értettük a történeteket, csak elhordoztuk.** Sok nehéz érzés jött. Újra és újra ránk tört a bűntudat mindazok miatt, amiket elmulasztottunk, vagy amiben hibáztunk Benivel szemben. Gyászoltuk azt is, ami Benivel talán lehetett volna még. Valami jó. Hárman együtt, és mégis külön utakon. **Violettának**, a lányunknak egy évre fel kellett függesztenie az egyetemi tanulmányait. A házasságunkat is megterhelte Beni elvesztése. Másképp gyászoltunk, kiki ahogy tudott. Külön utakon. Ami eddig se működött jól a kapcsolatunkban, még élesebbé vált. Küzdöttünk magunkkal és egymással egymásért, magunkért, valami

újért. S lassan valóban formálódott valami új. Egy páciensem javaslatára elkezdtünk hallgatni valakit, aki állandóan a kegyelemről beszélt. Úgy éreztük, ez átmos bennünket. Mélyen bennünk valami nagyon rezonált rá. Elkezdett változni a gondolkodásunk az életről, Istenről, magunkról.

Évek óta éreztem már, hogy valami baj van azzal, ahogy magunkhoz, az élethez, Istenhez viszonyulunk. Egyrészt nagyon jól akarjuk csinálni a dolgokat, másrészt rettegünk, hogy hibázunk, illetve, hogy az kiderül rólunk. Kényszeresen meg akarunk felelni egy képzelten elvárásainak. Bár hirdetjük a kegyelmet, a sorok között azt üzenjük, jó lesz, ha vigyázol és összekapod magad, mert baj lesz. Így aztán félelemben élünk és elvesz az a szabadság is, amit Isten Lelkének jelenléte adhat. **Ahol sok a félelem, fogytán a szeretet is.** Régóta keresem az útját, hogy lehet másféle életet élni. Négy éve kinyílt az ajtó erre az újra. Nem így gondoltam volna, azt hiszem, Isten sem így akarta. Most sem gondolom, hogy ezért történt meg velünk a tragédiánk. De tény, hogy megváltoztunk. Azt hiszem, javunkra. Bár e változást így is bármikor beváltanánk Benire.

Bár zsigereinkben érezzük még korábban élt meggyőződéseink behúzó hatásait, ma már sokkal szabadabban élünk. El tudjuk engedni keresztyén megfelelési késztetéseinket, jobban el tudjuk hinni, amit Isten állít rólunk, hogy rendben vagyunk. **Egyre biztosabb az a meggyőződés bennünk, hogy „minden rendben van”, mert „az Isten jó”.** S bár Beni egyedülálló személyét ebben a világban nem pótolhatja semmi, ez a meggyőződés az, ami segít elfogadnunk elvesztését, mert akkor így, a bajban is rendben vannak a dolgok. Vannak kérdések, amelyekre továbbra sincs válaszunk, de szabadok vagyunk kimondani, hogy nem tudjuk. Továbbra is előfordul, hogy nagyon nehéz lesz, jönnek a kételyek, de tudjuk, hogy kimondhatjuk ezeket. Szabad, mert akkor az

a mi valóságunk. Nem akarunk „úgy csinálni”. Azt vesszük észre magunkon, hogy egyre inkább csak a valóság érdekel.

Az öreg Hiribi számára is a valóság volt a fontos. Nagyon meg akarta tudni, hogy talán mégis jó-e az Isten. Hisz csak így nyugodhatott meg abban, hogy elvesztett három fia élete úgy is rendben van, hogy az ő csónakjuk nem állt meg a járvány halálos sodrában. Ennek a tisztázása létfontosságú volt számára. Ezért amikor a cserkészklub vezetőitől kárpótlásul kapott egy új csónakot, belepakolt öt zsák követ és a hatodikként maga szállt be. Majd ellökve magát a csónakkal a parttól, a víz sodrására bízta a valóság kiderítését. Zsoltárokat énekelve, egyre gyorsabban sodródva várta, vele is megakad-e a csónak a vízesés tetején. Most nem akadt meg semmiben. Ezzel biztossá vált számára, hogy a hat fiú csónakját csak a szerető Isten állíthatta meg néhány nappal korábban. Neki ennyi elég volt. Ahhoz is, hogy megbizonyosodjék Isten szerető voltáról és ahhoz is, hogy megnyugodhassék abban, hogy fiai és az ő küldetése is befejeződött ebben a világban. **A látszat ellenére is minden rendben van.**

Beni huszonnégy éves volt. A barátom ravatalnál mondott gondolatainak azt a címet adta: „Minden életnek értelme van”. De ahhoz, hogy ezt meggyőződéssel állíthassuk, szükségünk van arra, hogy átéljük, Isten a vele bajban levő embert sem hagyja magára a bajban. Azaz az Isten jobb, mint gondoljuk. Csak ebből a meggyőződésből fakadhat olyan bizalom, mely őszintén tudja mondani: „...de ha nem tenné is” (vö. Dán 3,18).

DR. BAJTSI MIKLÓS

A legfontosabb, hogy a Szentlélek kiáradjon, hogy felébressze és újjáépítse egyházunkat

Beszélgetés Szemerei János püspökkel

Az előző Híd magazinban készült villáminterjúban említette Püspök úr, hogy az elmúlt évben három testvérét és az édesanyját is elveszítette. Ilyenkor sokan elbizonytalanodnak Isten szeretetében, van, akit még a depresszió is megkörnyékez. Hogyan lehet hívő emberként kezelni az ilyen eseményeket az életünkben?

Igen, a családjukban volt egy rendkívül nehéz időszak. Egy éven belül három testvérem halt meg, és néhány hónappal később az édesanyánk is. Hatalmas fájdalmat éreztünk, mint bárki, aki elveszíti azt, aki közel áll a szívéhez.

Isten szeretete felől ebben az időszakban sem bizonytalanodtam el, mert tudom, hogy akik előre mennek, azok sem esnek ki az Isten szeretetéből. Ahogy mondani szoktuk, a halál nem más, mint

hogy Isten átteszi szeretteinket egyik kezéből a másikba.

A gyász felett érzett fájdalom ezzel együtt természetes és normális reakció, és nem a hit hiánya. Találkoztam én is azzal, hogy valaki egy szerette elvesztésekor megharagudott az Istenre, hogy úgy mond miért engedte ezt meg. A vád egy ösztönös és zsigeri reakció. A halállal találkozáskor, a dolgok mélyebb végiggondolásával – és nyilván Isten ajándékaként – viszont a hála is felébredhet bennünk. Mert pontosan a veszteségben láthatjuk meg, hogy akinek a hiánya annyira fáj, az egy Istentől kapott nagy ajándék volt számunkra.

Van-e életében olyasmi, ami miatt szorong, amit újra és újra Isten kezébe tud letenni?

Talán furcsa, amit mondok, de nekem a rendszeres és nyilvános megszólalásokkal kell megküzdenem. Vannak ugyan, akik udvariasan azt mondják, hogy ezt elég jól leplezem, ami jól is esik, de én belül úgy érzem, hogy a szolgáltatomnak ez az egyik nehézsége. Előfordul, hogy elkeseredem emiatt, és ilyenkor az emel fel és bátorít, hogy az Isten a maga hatalmát abban is meg tudja mutatni, hogy a hiányaink, a gyengeségeink és minden emberi alkalmatlanságunk ellenére fel tudja használni a szolgálatunkat arra, hogy megmutassa a maga erejét, hatalmát és kiárássa az áldását.

Lelkészként mit tapasztalt, mitől félnek leginkább az emberek?

A félelemnek nagyon sok arca és megjelenési formája van. Ezek között vannak reális és irreális félelmek. Az előbbi arról szól, hogy félünk a már megismert és megtapasztalt rossztól, ami az életünket, a biztonságunkat, az egzisztenciánkat vagy az egészségünket fenyegeti. Ezeket hasznos

félelemnek gondolom, mert óvatossá és elővigyázatossá tesznek bennünket, a tartalék erőinket mozgósítják a legyőzésükre. Végso fokon nem csak veszélyeket hártanak el, amivel megvédenek, de aktív cselekvésre is ösztönöznek, amivel építenek és gazdagítanak is. Egészen más helyzet az irreális vagy irracionális félelmekkel. A fóbias félelmek nem valós veszélyt jeleznek, viszont ugyanolyan kellemetlenek és ugyanúgy lemerítik az embert. Ezekről a félelmektől szakemberek segítségével kell megszabadulni.

Rendkívüli évet éltünk meg. Szinte leállt az egyházi élet. Egyházvezetőként hogy dolgozza fel ezt a helyzetet?

Kettős érzés volt és van bennem. A megszokottból nem jó kibillenni, de néha a rendkívüli helyzetekből is jöhet ki jó.

Egy éve, amikor a vírus első hulláma miatt minden bezárt és megállt, az elején kifejezetten jó volt lelassítani. Ajándéknak éltük meg a pihenés lehetőségét, amire a folyamatos rohanásban szinte semmi lehetőségünk nincs. Élveztük, hogy több időnk jutott a családra. Az egyházi élet beszűkülése feletti rossz érzés közben kifejezetten örömet jelentett a lelkeszeink kreativitása, hogy mennyire leleményesen keresik az utakat és az új formákat arra, hogy az ígét a nehéz időkben is eljuttassák az emberekhez.

Reméljük, hogy a vírus hamarosan visszaszorol. Az biztos, hogy a gyülekezeti élet újraindítása, a közösségek újbóli felépítése nem lesz egyszerű. Emberileg bizony sok és hűséges munkára, összefogásra és kreativitásra lesz szükség, de a legfontosabb, hogy a Szentlélek kiáradjon, hogy felébressze és újjáépítse egyházunkat, mert az Úr áldása nélkül minden igyekezetünk csak meddő erőlködés.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Menekülés a komfortzónából

Az emberi életet kúszónövényként át- meg átszővi a szorongás. Ha nem vágjuk le fojtó nyúlványait, megöli bennünk az örömet, kiszívja az életerőnket. Ezerféle alakot képes ölteni a hétköznapi aggodástól a pánikzavaron át a kényszercselekvésig. Egy alapvető emberi vágyból táplálkozik: a biztonság, változatlanság iránti vágyunkból. Biztonságérzetünk gyermekkorban alakul ki. Az otthon melege, a szülők gondoskodása, a mindennapi élet kiszámíthatósága elültetik bennünk a biztonságos világ képzetét. Egy olyan világot, melyben otthon érezhetjük magunkat. Ilyen alapokkal a hátunk mögött könnyebben viseljük az élet megpróbáltatásait, váratlan fordulatait, jobban merünk és akarunk fejlődni.

Amennyiben zaklatott gyerekkorunk volt, kevés állandósággal, ha folyton változtak a helyek, az emberek körülöttünk, ez könnyen a táptalaja lehet a szorongásnak. Minél mélyebben gyökerezik ez a sérülésünk, a szorongást annál inkább lényünk részének érezzük. Egy átmeneti válság hatásaként kialakuló szorongás esetén könnyebben tudatosítjuk, hogy a szorongásunk is átmeneti, és talán nagyobb reménnyel nézünk szembe vele. A személyiségünkbe beivódott szorongást már alig vesszük észre. A hatása leginkább ott érhető tetten, hogy elzárkózunk a változástól, az újdonságoktól, az ismeretlentől: mindentől, amit sérült biztonságérzetünk veszélyesnek talál.

Ijesztő lehet, ha a félelem időnként túllépi a hétköznapi mértéket. Amikor azon kapjuk magunkat, hogy a betegségekkel való félelmünkben már századszor mosunk aznap kezét, hogy balsejtelmünk támad, hogy emberek rosszat akarnak, esetleg üldöznek is minket, ezért újabb zárat veszünk az ajtónkra, nem válaszolunk a telefonhívásokra, a halálfélelem miatt már nem merünk buszra szállni, mert meg vagyunk győződve, hogy ott szívrohamot kapunk. Az ilyen tünetek mind-mind apró hazugságokon keresztül furakodnak be az elménkbe. Meg fogsz betegedni, emberek a veszedre törnek, bármikor rosszul lehetsz és senki nem fog

segíteni... Egyszóval a világ veszélyes! Legjobb, ha jó magas falakkal veszed körül magad, esetleg élve eltemetkezel. Talán halljuk is annak a jól ismert suttogását, akiről Jézus mondta, hogy embergyilkos volt kezdettől fogva. Isten viszont tisztában van szorongásainkkal, hiszen ő maga is átélte azokat, mikor a közöttünk járt. Tudja azonban, hogy **a félelem ellenszere nem a komfortzónánkba való bezárkózás, nem a „puha párnákkal” kibélelt, mindent kontrolláló élet.**

A bölcs mondás szerint a félelem az, amikor nem fogadjuk el a bizonytalanságot, de amint kibékülünk vele, kalanddá válik. A kaland, izgalom, változatosság iránti igény az ember másik fontos alapvető szükséglete. Ha nem így lenne, nem zavarna minket, ha hetekig csak a kedvenc ételünket ennénk, nem változtatnánk időnként ruhátárunkon, nem rendeznénk át a szobánkat, nem vágnánk újabb feladatokra, ismeretlen tájak felfedezésére. A szorongás kétségbeesetten követeli a bizonytalanság, a változás kizárását. A bizonytalanságtól rettegő ember arra törekszik, hogy mindent az irányítása alatt tartson, közben nem veszi észre, hogy magát az életet öli meg. Úgy jár, mint az egytalentumos szolga, aki félelmében elásta a talentumot. A talentuma így nem tudott hatást kifejteni. Megszüntek benne az életfolyamatok, meghalt és elföldelték.

Nekünk azonban, akik Krisztust követjük, nem a félelem lelkét adta Isten. Hiszen ő kézben tartja a világ folyamatait. Mi az, ami elkerülné a figyelmét? Nem véletlenül hangzik el annyiszor a biztatása: Ne félj! **Ő kezdettől kalandra hívta a benne bízókat.** Nem azt mondta Ábrahámnak, hogy zárkózzon be jól és ki se mozduljon a pogányok közé. Pál apostol sem vonult el egy erdei házikóba, hogy ott húzza ki, ami még hátra van a Krisztussal való találkozásig. Nem, mindkettőjüket egy utazásra hívta Isten, melynek nem látták az állomásait, de bíztak abban, aki velük ment az úton. Isten tudja a gyógyírt a szorongásainkra, és igyekszik mindenkinek személyre szabott terápiával eljuttatni a szívéig az üzenetet: Biztonságban vagy mellettem! A hajad szála sem görbülhet! Ki árthatna az én szemem fényének? Ahogy lassan eljut ez az örömhír a szívünkig, úgy bújunk ki biztonságos rejtekhelyeinkről, nézünk a fénytől pislogva a messzeségbe, amerre az út kanyarog. Atyánk halk, szelíd hangja hallatszik: Indulj el!

BAKONDI GÁBOR
pszichológus

Lehet-e a keresztyén embernek halálfélelme?

Lehet vagy nem lehet – mindenestre van. Lelki, hitbeli küzdelem kérdése ez. Ha a hitem igazi tartalma nem pusztán a hittan elméleti kérdése (Mit hiszek?), hanem egy személyes kapcsolat az élő Úr Jézussal (Kiben s kinek hiszek?), akkor ez módosítja a lelkem állapotát, viszonyulásomat a halálfélelemhez. Akkor ez azt jelenti, párbeszédben állok övele, s ennek a párbeszédnek a tartalma, hogy elmondhatom a lelkem feszültségét, félelmét, és meghallgathatom a tőle kapott választ a szent igében. Lehet-e egy keresztyén embernek halálfélelme?

Epeműtetre várt, a kórházi ágyon fekvő, előkészítették az ilyenkor szokásos módon, és lelke görcsben volt, hogy felmetszik a hasát. **Vajon mi lesz, felébred?** Kezébe vette az *Útmutatót*, hogy elolvassa az aznapi igét, és az állt benne, hogy „én élek, és ti is élni fogtok” (Jn 14,19). Az ószövetségi igében pedig ez: „embert és állatot megtartasz, Uram” (Zsolt 36,7). Lelke feszültsége ellenére elmosolyodott és mintegy humorral suttogetta: Uram, valamelyik kategóriába beletartozom, ugye? S imádkozni kezdett, nagyon személyesen, és érezte, hogy szétárad a békesség a lelkében, megnyugszik, megbékél, és egyszer csak le-

tekintett a lábaira. Azok remegtek. A tenyere nyirkos volt. S ekkor beléhasított, amit egyszer az Úr mondott: a lélek kész, de a test erőtlén (Mt 26,41). Átsuhant rajta, hogy legalább akkor most ezt az igét is megtapasztalta, a hála érzése ömlött szét a bensőjében.

Igehallgatóknak, bibliaolvasóknak feltűnhetett már, hogy a Szentírás Ura a rendkívüli tapintattal fordult és fordul a rá hallgatni kész gyermekei felé. Nagyon sokszor szólnak meg olyan szent igék, amelyek a félelmeinket akarják oszlatni. Ezek az igék így hangoznak: „ne féljete” vagy „ne félj”, és megnyugtatóan hathatnak a lelkünkre, ha meghalljuk.

Szólhat az Úr igéje életfélelemről és halálfélelemről. Megható, hogy a kárásonyi történetben az Úr angyala Józsefhez is (Mt 1,20: „ne félj”), a pásztorokhoz is bátorító módon szól (Lk 2,10: „ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek”).

S ragyoghat előttünk a kereszten a haldokló Jézus alakja, nézzünk rá. Megmenti a bűn- és hitvalló latort, és emberi élete utolsó erejével kulcsmondatra tanít minket: „Atyám, a te kezembe teszem le az én lelkemet!” (Lk 23,46)

Hitbeli kérdésként tekintünk a halálra és a halálfélelemre! **Vagyis a hitünknek legyen veleje az Úr Jézussal**

való élő és személyes kapcsolat!

Legyen ez egy párbeszéd, amikor mindent megoszthatunk vele – félelmeinket is –, és meghallgatjuk az igében kapott válaszait! S akkor elérhetjük azt a kegyelmi állapotot, amit Pál apostol így fejezett ki: „Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség.” (Fil 1,21) Sőt eljut odáig, hogy kijelenti: „vágyódom elköltözni és Krisztussal lenni”, bár tudja, hogy még dolga van, a gyülekezetért és a Krisztusban hinni akaró-kért fáradoznia kell.

Hogyan érthette el Pál apostol ezt a lelki színvonalat? Ez az a nemes harc, amire minket is tanít. Az apostol azt is felismerte, amikor elérkezett halálának ideje, de nem úgy fogalmazott, hogy „jaj, meghalok”, hanem ezt írta: „elérkezett az én elköltözésem ideje” (2Tim 4,6). Mennyire más ez a megfogalmazás, mint a kétségbeesett pánik. Egy híres igehirdető mondta a halála előtt: „csak a címem változik, földi lakhelyem után a mennyi következik” (utalás ez a Jn 14,2-re). Hogy juthatott el Pál erre a lelki minőségre? „Ama nemes harcot megharcoltam... végül eltétetett nekem az igazság koronája” (2Tim 4,7–8). Ez a naponkénti harc a lényeg. Naponként! S ezt a szent leckét helyezi tanítványa szívére Pál: „Ezt a parancsot kötöm a lelkedre, fiam, Timóteus..., harcold meg a nemes harcot. Tartsd meg a hitet” (1Tim 1,18–19).

Erre a harcra, küzdelemre szólít minket is az apostol. Mint említettük, a hitünk igazi lényege az élő kapcsolat az Úr Jézus Krisztussal. Tapasztalatból tudjuk, hogy a hitünk sokszor olyan, mint Péter apostolé volt a viharos tengeren. Idézzük fel a történetet a Máté 14,24–33-ból! A tengeri viharban Jézus közeledett a csónakban ülők felé. A tanítványok nagyon rémültek voltak, féltek a tomboló vihartól, s különösen attól, hogy talán kísértet közeledik feléjük. Ijedtségben felkiáltottak. Jézus, látva halálfélelmüket, így nyugtatta őket: „Bízzatok, én vagyok, ne féljete!” Péter még kételkedett, több bizonyítékot akart, és kérte, hogy Jézushoz meheszen a hullámok hátán. Jézus lehetővé tette ezt neki. Péter kilépett a vízre, s amikor nem Jézusra figyelt, hanem az erős szélre, megijedt és süllyedni kezdett. S Jézushoz kiáltott: „Uram, ments meg!” Jézus megragadta őt, beszálltak a hajóba, a vihar elült. „A hajóban levők pedig leborultak előtte, és ezt mondták: Valóban Isten Fia vagy!”

Naponként, vagy legalábbis gyakran szükségünk megvívunk ezt a küzdelmet. Szükséges könyörögnünk: „Uram, se-

gíts!", és az Úr Jézus végtelen türelemmel újra és újra eloszlatja lelkünk fekete rémét, a halálfélelmét. **Forduljunk hozzá! Mondjuk el neki, ami feszíti a lelkünket!**

Lehet a keresztyén embernek halálfélelmé? Lehet, de akkor forduljunk azonnal az életünk viharzó tengerén

a felénk közeledő Jézushoz, aki nem megy el közömbösen a hozzá kiáltó mellett, hanem megragadja, kiemeli, megmenti, és béke költözik a szívünkbe, lelkünkbe.

Nagyon fontos meglátnunk azt a küzdelmet, ami az őemberünk és az új emberünk között történik. Létezik a régi énünk, a Krisztus előtti, és az új énünk Krisztusban. Nem akar engedni a régi (Kol 3,9b–10). Visszaesők vagyunk. Napenkénti harcra szólítom fel magamat is. Különösen, amikor járvány vihara tombol körülöttem, kérem az én Uramat: Uram, segíts!

„Oszlik lelkem barna gyásza...”, és az utolsó versszak: „Szívemben már őt megtaláltam, / Megtaláltam és meg-

öleltem / S egyek leszünk mi a halálban.” (Ady Endre: *Jön az Isten*) Talán még ennél is megragadóbb Ady másik vallomása: „Csöndesen és váratlanul /

Átölelt az Isten.” (Az Úr érkezése)

Nekünk ez az igazi vigaszunk halálfélelmünkben! Ő az, aki így szól hozzánk: „Jöjjetek

énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28) Jézus megtalált minket! Átéltve ezt félelmeink elpárolognak, mint ahogy a nap világosságától feloszlik a legsűrűbb köd is. Amikor Jézus Urunk világossága beleragyo az életünkbe, oszlik a halálfélelmünk és békességünk lesz benne, vele, általa. Nap mint nap.

RIBÁR JÁNOS

„Luthert nem lehet végzetesebben félreérteni, mint azzal a vélekedéssel, amely szerint Luther a tiszta kegyelem evangéliumának felfedezésével felmentést hirdetett volna a Jézus parancsa iránti engedelmesség alól; továbbá, hogy a reformatori felfedezés a megbocsátó kegyelem révén a világ szentté avatása, megigazulása lett volna. Luther számára a keresztyén [ember] világi hivatása azáltal igazolódik, hogy így tiltakozhat leghevesebben a világ ellen. A keresztyén [ember] világi hivatása az evangélium alapján csak akkor kapott új jogot, ha Jézus követésében gyakorolta. Nem a bűn igazolása, hanem a bűnös [azaz a saját] megigazulása volt az oka annak, hogy Luther a kolostorból visszatért a világba. Drága volt [ez] a kegyelem, mert nem mentett fel a munkától, hanem végtelenül kiélezte a követésre hívást.

Luther azt mondta, hogy egyedül a kegyelem üdvözít, és szó szerint így ismételtgették a tanítványai. Egyetlen különbséggel, ti., nagyon hamar kihagyták, nem gondolták bele és nem mondták, amit Luther mindig magától értetődően belegondolt, és pedig a követést, amit neki már nem volt szükséges elmondania, mert ő maga mindig olyanként beszélt, akit a kegyelem Jézus legnehezebb követésére indított el. A tanítványok tanítása tehát Luther tanítása felől nézve megtámadhatatlan volt ugyan, de mégis ez a tanítás lett a reformációnak, Isten drága kegyelme földön történt kinyilatkoztatásának vége és megsemmisülése. A bűnösnek a világban történő megigazulásából a bűn és a világ igazolása lett. A drága kegyelemből pedig követés nélküli, olcsó kegyelem.”

(Dietrich Bonhoeffer:

Követés 18–19. old., MEE Sajtóosztálya, Budapest, 1996)

Imádság megfáradtaknak

József Attila

Alkotni vagyunk, nem dicsérni.
Gyerekeink sem azért vannak,
Hogy tiszteljenek bennünket
S mi, Atyánk, a te gyerekeid vagyunk.
Hiszünk az erő jószándokában.
Tudjuk, hogy kedveltek vagyunk előtted,
Akár az égben laksz, akár a tejben,
A nevetésben, sóban, vagy mibennünk.
Te is tudod, hogyha mi sírunk,
Ha arcunk fényét pár könnyecsepp kócolja,
Akkor szívünkben zuhatagok vannak,
De erősebbek vagyunk gyöngye életünknel,
Mert a fűszálak sose csorbulnak ki,
Csak a kardok, tornyok és élő igék,
Most mégis, megfáradván,
Dicséreteddel keresünk új erőt
S enmagunk előtt is térdet hajtunk, mondván:
Szabadíts meg a gonosztól.
Akarom.

Fotó: Szó

Tényleg számít, ha imádkozunk?

Sokáig nem tudtam, mit gondoljak az imádság erejéről.

Amikor a nagypapám az intenzív osztályra került, a gyógyulásáért imádkoztam. De nem érkeztek felőle biztató hírek. Így már azért esedeztem, hogy ha eljön a vég, ezután Istennel tölthesse az örök életét. Sosem felejttem el, ahogy könyörögtem Istenhez, hogy küldjön valakit, aki segít neki, hogy akár az utolsó pillanatban meg hozza a döntést végérvényesen Jézus mellett. Közben érkeztek a hírek, volt nála a kórház plébánosa, megkapta a betegek szentségét, azonban a bennem dúló vihar ettől nem csitult. „Küldj, Uram, valakit, mert fogytán az idő!” És küldött. Végül engem. Nem akartam menni, mert nem tartottam magam erre alkalmasnak. **„Istenem, olyat küldj, aki alkalmas erre a feladatra! Most nincs idő! Itt nem lehet hibázni.”** Napokig harcoltam, imádkoztam, de Isten nem eresztett. Megadtam magam. Egy reggel felültem az IC-re, és meg sem álltam Szombathelyig. Egész úton a Bibliát forgattam, kerestem benne az üzenetet, mert fogalmam sem volt, mit kell ilyenkor mondani.

Remegő lábakkal álltam meg az ágyánál. Ott feküdt magatehetetlenül az én nagypapám, akihez azért mentem, mert készült itthagyni bennünket, és Isten valamit mondani akart még neki rajtam keresztül. Az üzenet pedig ez volt: „Én va-

gyok a feltámadás és az élet, aki hisz én bennem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz én bennem, az nem hal meg soha. Hiszed-e ezt?” (Jn 11,25) Egy könnycsepp gördült végig az arcán. Még beszéltem neki Isten szeretetéről, de később nem tudtam felidézni, hiába is próbáltam, hogy miket mondtam még neki. Olyan volt, mintha egy láthatatlan buborék vett volna bennünket körül. Aztán egyszer csak mintha kipukkadt volna. Attól fogva már csak erőlködés volt minden szavam. Mire visszaértem Budapestre, érkezett anyutól a telefon: „A papa meghalt. Úgy látszik, téged várt még.” A temetésén felfoghatatlan békességet éreztem, és bizonyosságot, hogy Istennél van már, örökké.

Hogy ezután hittem-e az imában? Talán jobban.

Amikor méhen kívüli terhes voltam, a kórházban az orvos szerint az utolsó pillanatban érkeztünk, hogy a belső vérzést még túléljem. A férjem végigtelefonálta az ismerőseinket. „Esztert most műtik, imádkoztok, mert nagy a baj!” Másnap az orvos teljesen elképedt, amikor találkozott velem a folyosón, mert az én véreredményemmel élni sem szoktak mások, nem a folyosón sétálgatni, úgy-hogy leszek kedves visszafáradni az ágyamba, még mielőtt elájulok. Egyáltalán nem éreztem maga gyengénének. **Isten ereje és kegyelme tartott. Nincs rá más magyarázat.** Így a saját életemben meg-

tapasztaltam, hogy az ima, bizony, gyógyít, erőt ad és felelem.

Az egyik gyülekezeti tag megkért bennünket, ha van rá lehetőségünk, látogassuk meg az unokatestvérét, és imádkozzunk érte. Szívátültetésre várt, egy gép végezte a szíve helyett a feladatot, és meg voltak számlálva a napjai. Meglátogattuk. Ott álltunk *Danival*, a férjemmel az ágya két oldalán, és imádkoztunk. Amikor kijöttünk a kórházból, mondtam Daninak, hogy olyan érdekes volt, miközben imádkoztam, láttam, ahogy a templomajtóban ott állunk egymás mellett, kezét fogunk a gyülekezeti tagokkal, akik istentisztelet után mennek haza, és jön ez az ember is, és kezét fogunk vele, mert meggyógyult. A látogatásunk utáni héten új szívet kapott. A műtét sikerült. A karácsonyi istentiszteletre eljött a családjával, és kezét fogtunk vele, amikor mentek haza.

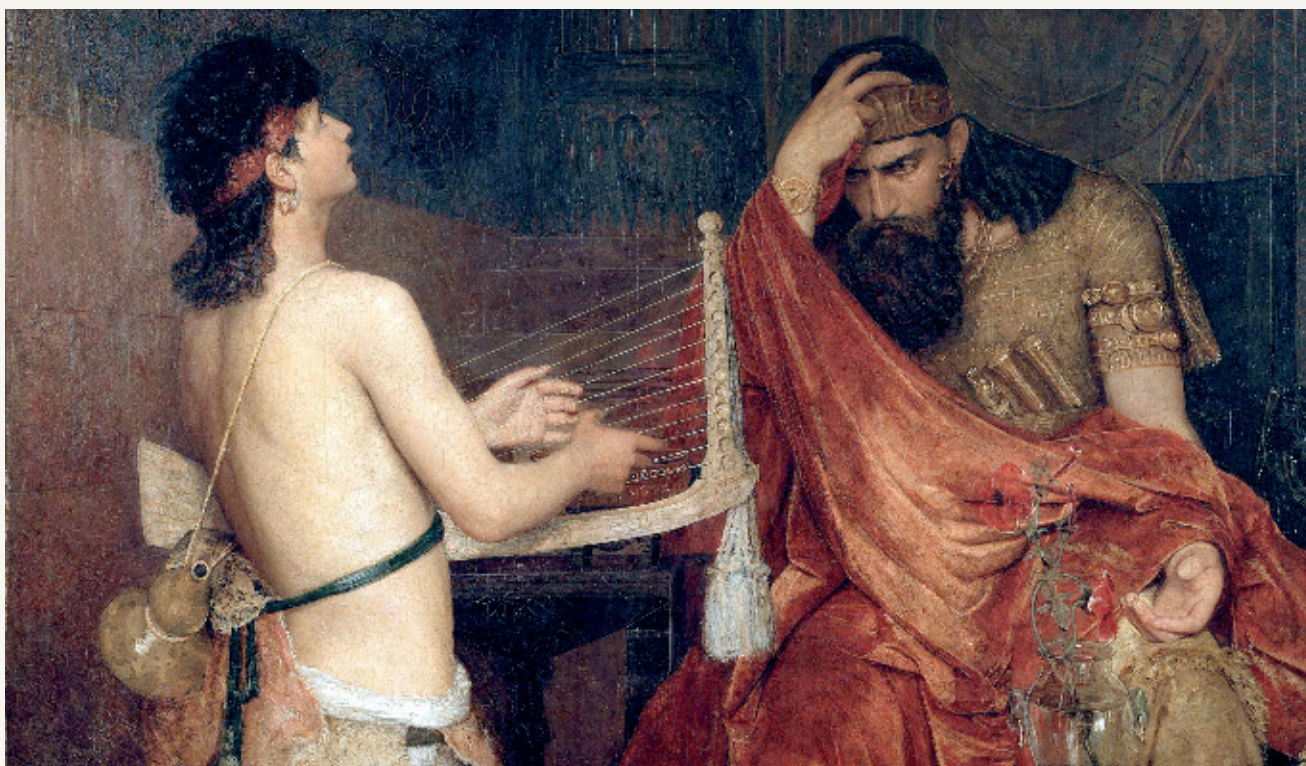
Te hiszed, hogy az imának van ereje? Tudod, hogy Isten ezen keresztül cselekszik?

Nem mindig úgy, ahogy szeretnénk, de mindig cselekszik!

**DOBÓNÉ
SOMOGYI
ESZTER**

Szorongó felkentek

Ernst Josephson: Dávid és Saul

Napjainkban a depressziót népbetegségnek tekintik. Mégsem erről szándékozom sóhajtozni, hanem inkább olyan bibliai személyeket felmutatni, akikről manapság könnyen kimondják, hogy depressziósok voltak. E példák kapcsán nem kívánom vizsgálni a különbséget a szorongás és a félelem mint hangulati-lelki állapot, és a depresszió mint betegség között – ezt bátran rábízom a szakemberekre. Három karakteres példát láthatunk a Szentírásban, amelyben az alaptalan félelem, a megalapozott félelem és a célirányos félelem kelt szorongást, ám teljesen más kifutással rendelkeznek.

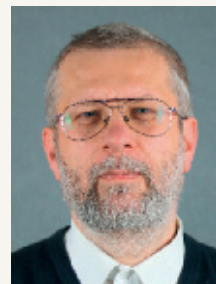
Az első példa óvasként is szól nekünk – nemcsak a rézkígyó története, hanem ez az igazságszóló is azért íratott meg, hogy figyelmeztetés legyen számunkra (1Kor 10,11). A királlyá felkent Saul rettegett attól, hogy miután engedetlensége révén elveszítette Isten kegyét és Lelkét, elveszíti a trónt is (1Sám 13,13–14; 20,30–31). Történetének tragikuma, hogy nemcsak eltávozott tőle Isten Lelke, de helyette gonosz lélek gyötörte, és búskomorságba, hirtelen hangulatváltozásokba taszította (1Sám 16,14). Dávid zeneterápiája néha segített rajta, olykor azonban lán-dzsáját hajította az ifjú felé, hogy megölje (1Sám 18,10–11; 19,9–10); még saját fiát

sem kímélte esztelen dühében (1Sám 20,32–33). Trónvesztéstől való félelme miatt tört aztán már nyíltan is Dávid életére, akitől – jóllehet ekkor már a királyhoz hasonlóan szintén Sámuel által felkent ember volt – több esetben még üldözöttként is távol állt, hogy Saulra törjön (1Sám 24,5–6.; 1Sám 26,9–11). Izrael első királyának története plasztikusan megformálja a depresszióknak ezt a gonosz változatát, amelyből nincs menekvés, és ítéletet von maga után (1Sám 31,1–5). Saulé a lélektelelen, életet rabló depresszió.

Biztatóbb szorongásra találunk példát egy másik felkent, a próféta életében, mert rámutat, milyen kiutat találhatunk Isten kegyelme által. Nem ok nélkül keseredik el, esik halálfélelembe Illés. Hiszen Saul félelmével, üldözési mániájával szemben a Jezábel által halálra keresett próféta valóban indokoltan esik kétségbe, hogy az Úr prófétáit legyilkolták, és csak egyedül maradt, ám az ő életét is ki akarják oltani. Annál meglepőbb, hogy Isten nem csupán simogató szavakkal vigasztalja Illést, egyetértően sópáncsodva a világ gonoszságán. Ehelyett felvilágosítja Isten emberét, hogy vannak még hívei az országban, de a fontosabb, hogy feladatokat bíz rá, miszerint Arám és Izrael királyait és

utódaként Elizeust kenje fel (1Kir 19,9–18). Úgy is mondhatnánk, hogy munkaterápiával kezeli a munkába belefáradt szolgát, megmutatva, hogy létezik kiút a depresszióból. Így hát Illésé a feladatot nyerő depresszió.

A főpaprak (is) Felkent halálos szorongása a kertben (Mt 26,33–39) még tovább vezet bennünket test és lélek küzdelmében. Messze túlmutat azon, hogy a bűnök vagy az élet kudarcai okoznak szorongást, depressziót bennünk. Jézus szorongásának immáron nem az okai a fontosak, hanem a célja, amellyel válságot szerez, hogy hit által az örök élet részesei lehessünk. Szomorú lelke járja át halálfélelmét, hogy legyőzze azt, és emberi akarata az isteni akaratba simuljon. Megmutatja, hogy nemcsak létezik kiút akár a depresszióból is, hanem azt is, hogy őáltala egyenesen áldás származhat belőle. Jézusé ezért a lelkes, életet ajándékozó depresszió.

SZAKÁCS
TAMÁS

„Jézus él, már nincs kétség...”

Pál így tanít második korinthusi levelében: „Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak: Mindenütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségeskedünk, de nem esünk kétségbe; üldözöttek vagyunk, de nem elhagyottak; letipornak, de el nem veszünk; Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben.” (2Kor 4,7–10)

Az apostol szavai világosan jelzik a mindenkori keresztyének küzdelmeit és kihívásait e földi létben. Szerinte a szorongás, a félelem és a kétség emberlétünk szükségszerű velejárói, ki-

kerülhetetlen következményei. Mint ahogyan az a rendkívüli erő is, amely nem önmagunkban és önmagunktól van, hanem amelyet csak Istentől kaphatunk szent igéje által. A régiek bölcsessége szerint „törekeny csengő az emberi szív”. **A „cserépedény” beszédes képe is arra utal, hogy nagy veszélynek vagyunk kitéve.**

A helyes irányba, vagyis az egyetlen megoldás felé mutat szép korálunk néhány sora: „Mert csak te vagy bizodal-munk, / Ördög ellen nagy gyámolunk, / Testünk ellen diadalmunk, / E világ ellen oltalmunk.” (EÉ 258/5)

Bár a pszichológia fejlődésével egyre többet tudhatunk meg az emberi lélek rejtelméről, mégsem pótolhatja a modern tudomány Isten igéjének igazságát, amelyet *Luther* is – egész életén át – tisztán és igazán hirdetett. Ha valaki sokat tud félelemről és szorongásról, hát ő bizonyosan. A hagyomány szerint épp a kétségek terhe alatt véste bele asztallapjába, hogy „baptismus sum”, magyarul: „meg vagyok keresztezve”. Így emlékeztette magát, hogy élete Isten kezében, vagyis áldó hatalom oltalmában van. Jézus számunkra is „édes emlékezet” (vö.: EÉ 360), amely szívünknek minden körülmények között mézédés örömet és valódi vigasztalást jelent. Ellenben Jézus nélkül védtelenek vagyunk a gonosz támadásai ellen.

Luther írja: „Minden szomorúság, rá-gály és bánat az ördögtől ered.” Másutt pedig ezt: „Alkalmasabbak és hajlamosabbak vagyunk a kétségbeesésre, mint a reménykedésre. Mert a remény

a Szentlélektől jön, és az ő műve, a kétségbeesés pedig a mi lelkünkől jön, és a mi erőink műve és cselekedete.” Az ördög legveszedelmesebb mun-

kája, amikor elhí-teti velünk, hogy egyedül is megy, és saját erőforrásaink mozgósítására kárhoztat minket. Így aztán sokszor hoppon maradunk. Luther

A legfontosabbat ezért soha ne feledjük: Van Krisztusunk!

gondolatai szinte anakronizmusnak minősülnek manapság, hiszen az ördögről nemcsak a modern tudományokban, de a teológiában is egyre kevesebbet beszélnek. Mi azonban nem hallgathatunk elveszettségről, bűnről és halálról. Csak így juthatunk el a baj gyökeréig, csak így gyógyulhatunk meg, és másokat is csak így gyógyíthatunk.

Zsákutcába tart, aki azt hiszi, hogy testi-lelki terheinek elhordására saját erejéből megoldást talál. **Luther szerint „Isten igéje és az imádság a legjobb gyógyszer.”** Bizony, Jézust olvasni, hallgatni és ízlelni (úrvacsora), őt magunk mellett tudni a legnagyobb megtapasztalás. És egyedül általa szólíthatjuk meg Istenünket így: „Mi Atyánk!” Szorosan az imádsághoz tartozik az éneklés is. „Aki énekel, kétszeresen imádkozik” – vallja Luther. Rendkívül sokat jelentett számára a muzsika: „A zene elűzi az ördögöt, és felvidítja az embereket. A zene nem emberi vívmány, hanem Isten ajándéka. A teológia után a zenét tartom a leg-többre.” Említi Dávid zoltárait és más szentek műveit az éneklés lélekemelő, léleknyugtató, lélekerősítő példaként.

Luther többször beszél arról, hogy az egyedüllét is alkalmas eszköz az ördög számára, hogy az embert kétségbe ejtse és bűnbe vigye. Több ízben ad halál Istennek embertársaiért, akik a nehéz élethelyzeteiben, búskomor

Egy lelkipásztor vallomása, aki depresszióban szenvedett

Andrew Stoecklein amerikai lelkész depressziójával folytatott hosszadalmas küzdelmei után önként véget vetett az életének. Halála után publikálták az alábbi írását.

Lelkipásztor vagyok, és depresszióban szenvedek. Tudom, hogy ezt nem kellene egy keresztyén embernek hangoztatnia, főleg nem egy lelkipásztornak. De az igazság az, hogy amióta az eszemet tudom, depressziós vagyok.

Egyházamban tabunak számítottak a mentális zavarokat érintő kérdések. Szóljon ez az írás azoknak, akik sötét időszakokat élnek meg abban a tudatban, hogy az igazi keresztyének csak boldog emberek lehetnek.

Időnként bennem is megkérdőjeleződött, hogy valódi-e a hitem. Ez az egész az én hibám? El fogom veszíteni emiatt az üdvösségemet? Eltávolodtam volna Jézustól? Attól félttem, hogy ha kiderül a betegségem, ki fognak taszítani.

Életem során több különböző felekezet tagja voltam (református, baptista, evangélikus), de nem emlékszem olyanra, hogy a szószékről beszéltek volna erről. Ezen változtatni kellene, mert minden vasárnap ülnek olyanok a jelenlévők között, akik szenvednek, és ha tabuként kezeljük a kérdést, akkor nagy eséllyel magukra maradnak.

Ha pap vagy lelkipásztor vagy, törd meg a csendet és segíts a közösséged tagjainak, hogy jobban megértsék a problémát, és szeretettel reagáljanak! Ha te magad küzdesz a depresszióval, vagy van ilyen ismerősöd, akkor fontos, hogy tudd a következőket:

– Nem vagy egyedül! A világon több mint 120 millió ember szenved depressziótól és szorongástól.

– Nem tört meg a hited. A történelem tele van olyan híres férfakkal és nőkkel, akik depresszió, szorongás miatt szenvedtek.

Ilyen például *Szent Bernát*, *Charles Spurgeon* (angol baptista prédikátor), *Luther Márton*, *Teréz anya*. De még a Bibliában is számos példa van rá: Dávid, Jónás, Jeremiás, Illés. Mégis, küzdelmeik ellenére Isten mindannyiukat felemelte és a kezébe vette.

– Isten melletted van és kísér az utadon. Amikor Illés szenvedett, Isten nem okolta őt amiatt, hogy nem volt vidám és nem rendelkezett elég nagy hittel. Küzdelmei kellős közepén lehajolt hozzá gyengéd kegyelemmel. Számodra is ugyanezt kínálja fel. Ilyen a mi Istenünk. Ő sosem lepődik meg, ha kimerültek és túlterheltek érezzük magunkat, hanem arra hív, hogy pihenjünk meg őbenne.

– A depresszió több mint szellemi probléma. Sajnos a keresztyének még mindig hajlamosak abba a hibába esni, hogy a depressziót valami szellemi problémaként kezelik. De ez egy élettani probléma, amely a szellemileg egészséges embereket is le tudja gyengíteni. Ha keresztyén vagy és depresszióval küzdesz, ne gondold, hogy elég, ha sokat imádkozol, bűnbánatot tartasz, vagy eléggé hiszel a gyógyulásban! Ezek is szükségesek, de előfordulhat, hogy orvosi kezelés is kell ahhoz, hogy meggyógyulj, és ez is Isten ajándéka, az ő kegyelmének a része. Ne hagyd, hogy ettől eltántorítsanak!

Nem engedhetjük, hogy az egyház figyelmen kívül hagyja a mentális egészséggel kapcsolatos problémákat. Nem engedhetjük meg, hogy továbbra is félreértsük és rosszul kezeljük. Kötelezzük el magunkat arra, hogy a ezeket a problémákat megértéssel és alázattal közelítjük meg, a szeretetben növekedve.

Forrás: *relevantmagazine.com*
Fordította: Nagy Barbara

A teljes cikk elérhető:
<https://777blog.hu/2018/09/24/egy-lelkipasztor-vallomasa-aki-depresszioban-szenvedett/>

magányában, talán tudtukon és szándékukon kívül mellette álltak, és – akárcsak egy jó szóval is – segítették: „Ahol szomorúság van, ott az ördögnek könnyű dolga van velünk. Ezért hát imádkozzatok buzgón, és ha rátok tör a szomorúság, keressétek istenfélő emberek társaságát, és vigasztalódjatok Isten ígéjével.”

Az előbbiekből kiderül, hogy kétség és szorongás közepette is fel vagyunk vértézve. Van Bibliánk, amelyet bármikor kinyithatunk és olvashatunk, hiszen maga Isten szól hozzánk belőle. Van két kezünk, amelyet imára kulcsolhatunk, és van szánk is, hogy énekszóval dicsérjük Urunkat. És vannak társaink, akik bár testileg néha távol vannak tőlünk, de Jézusban mégis egyek és együtt lehetünk. Az övéi ugyanis egy téren és időn átívelő, maradandó közösséget alkotnak. Végül még egy idézet Luthertől: „Az ördög a mennybe juttat a bűn előtt, majd a bűn után csüggedt lelkiismerethez és kétségbeeséshez. Krisztus pedig éppen az ellenkezőjét teszi. Ő a bűn után juttat a mennybe, és megadja a derűs lelkiismeretet.”

A legfontosabbat ezért soha ne feledjük: Van Krisztusunk! Nála nincs félelem, csak öröm, béke és élet, ahogyan *Gerhardt Pál* éneke hirdeti (EÉ 139/3): „A vigasztalás forrása / Csak te vagy, én Jézusom, / Békét szomjazó lelkünket / Te vezérelj jó úton. / Ó, világolj, szép Napom! / Hogyha bánat terhe nyom, / Fordítsd felém szent orcádat, / Fény, öröm csak tőled árad.”

WELTLER
GÁBOR

Öt dolog, amit a depresszióról tanulhatunk a Bibliából

és több mint száz évbe telt, mire a depresszió szó lett az általános orvosi elnevezése az egészen addig melankóliának nevezett állapotnak.

Az ószövetségi héber ugyanerre az állapotra a „tompá lélek” (*ruach kéhe*), az Ószövetség görög változata, a Septuaginta pedig az elfáradt lélek (*πνεύματος ἀκηδίας*) kifejezést használja az Ézsaiás 61,3-ban – a görög szó apátiát, kimerültséget jelent.

A magyar bibliafordítások csüggedés kifejezése csak részben adja vissza az eredeti szöveg súlyos szóhasználatát.

A depresszív állapot leírásával ezen felül több helyütt is találkozhatunk a Szentírásban. A 143. zsoltár például úgy fohászkodik az Úrhoz, hogy „Siess Uram, hallgass meg, mert odavan (héberül: „végéhez ér”) a lelkem. Ne rejtse el orcádat előlem, mert olyan leszek, mint a sirba leszállók!” Érdekes, de nem véletlen kapcsolat, hogy a zsoltáros ugyanazt az „elrejtet orcádat előlem” (héber) kifejezést használja itt, mint amit az Ézsaiás 53,3-ban olvashatunk. Csak ott a külső szemlélő szemével döbbenünk rá a szenvedő magányosságára, itt pedig a szenvedő szemszögéből élhetjük át annak a fájdalomát, amikor segítségre szorulunk, de aki segíthetne, elfordul tőlünk. Az „olyan leszek, mint a sirba leszállók” kifejezés pedig rendkívül hitelesen adja vissza a depressziós ember legmélyebb napjainak érzéseit. Aki ezt a zsoltárt megfogalmazta, minden bizonnyal saját maga is átélte már a depresszió mélységeit. A Szentírás első tanulsága tehát az, hogy a depresszió nem egy modern úri huncutság, hanem egy nagyon is ismert és sokak által megélt állapot volt már a Biblia korában is – és az Ige a jelenséget a maga mélységeiben, teljes empátiával mutatja be.

A DEPRESSZIÓ LÉTEZIK

Jóllehet a depresszió szót hiába keressük az általunk használt bibliafordításokban, de maga a kifejezés sem az ősi korokra nyúlik vissza. Az ókori görögök a mély szomorúság állapotát a *melankólia* (*μελαίνω χολή*, „fekete epe”) kifejezéssel illették, és sokáig ez volt a betegség orvosi neve is. A depresszió szót először Richard Baker alkalmazta a 17. században „a lélek mély állapotának” leírására; orvosi értelemben azonban csak Louis Delasiauve francia pszichiáter kezdte el használni 1856-ban,

vem gyötrelmében kiáltozom.” Ugyancsak Dávid zsoltára a 69. zsoltár: **„Feneketlen iszapba süllyedtem, nincs hol megállnom.** Örvénylő vizekbe estem, elsodort az ár. Belefáradtam a kiáltozásba, kiszáradt a torkom, szemem elhomályosodott, míg Istenemre vártam.” Ismét a lesüllyedés, sodródás, tehetetlenség képei – egyes szám első személyben, a hagyomány szerint a Biblia egyik legnagyobb hősétől, attól a Dávidtól, aki már legény korában sem rettent meg Góliáttól!

Hasonló jalkiáltás hagyta el a Karmel hegyi hős, Illés próféta ajkát, amikor Jezábel elől a pusztába menekült, és ott „Azt kívánta, bárcsak meghalna, és így szólt: Elég, most már, Uram! Vedd el az életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!” (1Kir 19,4) A Biblia annak az Illésnek tulajdonítja ezeket a szavakat, aki az előző fejezetben egymaga győzedelmeskedett négyszáz Baál-próféta felett, és aki később is a rettenthetetlenség példaképe volt – az Újszövetség a félelmet nem ismerő Keresztelő Jánossal azonosítja! Úgy tűnik azonban, hogy a halálvágy, a tehetetlenség érzése esetenként még a példaképeket is megkísértheti.

A mélypont nem került el Jézust sem, amikor a Gecsemáné kertben „rettegni és gyötörödni kezdett, majd így szólt hozzájuk: Szomorú az én lelkem mindhalálig...” (Márk 14,33–34a) Ami közös ebben az igeversben és az összes korábbi bibliai is, hogy a Biblia teljes megértéssel, együttérzéssel fordul a mélyponton lévő szenvedő ember felé. Depressziósnak lenni nem elítélendő, nem szégyen, ez csak egy állapot, amelyből felfelé vezet az út.

A DEPRESSZIÓ NEM BŰN

Figyelemre méltó történet Saul története, akitől „eltávozott az Úr lelke, és egy gonosz szellem kezdte gyötörni, amelyet az Úr küldött” (1Sám 16,14). Ezt követően került Dávid a király udvarába, hogy lant pengetésével enyhítse a király visszavisszatérő búskomorságát (1Sám 16,16kk). Saul lelkiállapotának volt előzménye és oka: a Biblia szerint nem teljesítette maradéktalanul az Úr akaratát, ezért kegyvesztetté lett, és az Úr megbánta, hogy királlyá tette (1Sám 15,11).

A DEPRESSZIÓ NEM SZÉGYEN

Aligha véletlen, hogy a Szentírás időnként még a legnagyobb hőseit is depressziós állapotban mutatja be. Fentebb idéztük a 143. zsoltárt, amely a Dávid zsoltára címet viseli (143,1). Valójában a Dávid királynak tulajdonított zsoltárokon végighúzódik a depresszió motívuma: a 38. zsoltár szerint „Elcsüggedtem, meggörnyedtem nagyon, úgy járkálok egész nap, mint aki gyászol... Kimerültem, végképp összetörtem, szí-

A történetnek több érdekessége is van. Az egyik, hogy a búskomor királyt úgy mutatja be, mint akitől „eltávozott az Úr lelke”, vagyis ez esetben mégiscsak van valami összefüggés Saul Istennel való (megromlott) kapcsolata és a búskomorsága (depressziója?) között. A másik, hogy a király búskomorságát „rossz szellemmel” magyarázza, ami kifejezetten a mentális betegségek szinonimája és magyarázata volt a bibliai korban (gondoljunk csak a gadarai megszállottra, Mk 5,1–20).

Miközben tehát első olvasatra a király búskomorsága az Istentől való elhagyatottságának a következménye,

valójában a Szentírás kifejezetten *lelki betegségként* mutatja be a király állapotát, amelyen csak a kedélyjavító lantzene tud segíteni. Az újszövetségi, de a Biblián kívüli, ókori keleti párhuzamok is rendkívül sokat segítenek abban, hogy a „rossz szellem” említését helyesen (azaz a betegség ókori kifejezéseként) értelmezzük, és ne valamilyen bűnös állapotként. **Depressziósnak lenni nem bűn, nem „henyeség”** – hanem betegség, vagy enyhébb formájában hosszabb távon fennálló mentális állapot.

A DEPRESSZIÓ (EGYIK) LEGJOBB ELLENSZERE AZ IMA

A (lant)zene mellett az egyik legjobb kedélyjavító tevékenység az ima. Ez implicit módon is következik abból, hogy a részben fentebb is idézett „depressziós” zoltárok formailag az Úrhoz szóló könyörgések, fohászok. A lelki mélyponton lévő Jézus is imádkozni vonul félre a Gecsemáné kertben, hogy legyen ereje alávetni magát az Atya akarata (Mk 14,35). Hozzá hasonlóan Jób is Istenhez fordul a legnagyobb mélyponton (Jób 30,16kk), akárcsak Pál apostol, aki az Urat „minden vigasztalás Isténének” nevezi (2Kor 1,3).

Nem meglepő, hogy a pszichológiai kutatások tudományosan is igazolták az ima pozitív hatását a depresszióban szenvedő emberre. Egy 1982-ben indult, három generációt átfogó úgynevezett longitudinális (hosszabb időszakot átfogó) kutatás azt mutatta ki, hogy a vallásosság akár egytizedére is csökkentheti a súlyos depresszió bekövetkeztét azokban a családokban, amelyekben a felnőttek depressziósok voltak (Miller, 1982). Egy másik, 147 pszichológiai vizsgálat eredményét

Az egyik legjobb kedélyjavító tevékenység az ima.

összegző kutatás szintén azt igazolta az összesen 99 ezer vizsgálati alany adatai alapján, hogy a vallásosság jelentősen csökkenti a depresszió tüneteit (Smith–McCullough–Poll, 2003).

NEM VAGY EGYEDÜL

Még ha az ima is a depresszió egyik leghatásosabb „ellenszere”, erre a betegsége (vagy állapotra) sincs azonnali és gyors megoldás. A Szentírás szerzői teljességgel átéli a mélyen lévő ember szenvedését és magányát, és **egyetlen pillanatra sem ígéri azt, hogy a depresszió egyik napról a másikra továtúnik**. A kép, amely kibontakozik előttünk Jób könyvéből, Dávid zoltáraiból és a Biblia más hőseinek mélypontjaiból, egy hosszan tartó küzdelem és vívódás a lélek mélységeivel – amelyben ugyanakkor nem vagyunk egyedül, és van segítség!

Saul történetéből már láthattuk, hogy a Biblia korában a zenét tartották az egyik terápiás lehetőségnek. Ókori görög és római forrásokból tudjuk, hogy a korabeli orvosok a zenén kívül gimnasztikát, masszázst, diétát, fürdőt és különböző kezdetleges gyógyszereket (pipacsolajat [azaz ópíatot], számartejet...) alkalmaztak a tünetek enyhítésére (Tipton, 2014). Az ókori Izraelben is bizonyára alkalmaztak hasonló kedélyjavító praktikákat, például az öregedő Dávid királyt is egy fiatal ágyassal próbálták „felmelegíteni” (1Kir 1,1–4).

A Biblia azonban ennél többet kínál: Isten mindent átfogó szeretetét, felemelő vi-

gasztalását, jelenlétének megnyugtató erejét. „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek” – mondja Jézus a Hegyi beszédben (Mt 11,28). Az Igében használt görög szavak nem egyszerűen fáradtságra, hanem munkában megfáradásra (Jézus a κοπίαω, „munkát végezni, fáradozni” passzív alakját használja), illetve cipekedésre (φορτίζω, terhet cipelni) utalnak – Jézus mégsem egyszerűen csak a fáradt embert szőlítja meg, hanem a reménytelenül megfáradt, magát tehetetlennek érző embert. Amit Jézus kínál a számunkra, az megnyugvás, öröm és szabadulás – nem automatikusan, és nem egyik napról a másikra, hanem imádságon, az Ige hallgatásán, barátokon, lelkigondozókon, és ha szükséges, pszichológus és pszichiáter szakembereken keresztül. **Jézus csak annyit kér ehhez, hogy „jöjjetek énhozzám”, azaz mozduljatok felém** – a gyógyuláshoz vezető út első lépése, hogy akarni kell gyógyulni és el kell fogadni a segítséget. Adja Isten, hogy mindannyian, akik segítségre szorulunk, észrevegyük és elfogadjuk a felénk nyújtott segítő kezet és Isten mindenkit átölelő, gyógyító szeretetét.

DR. MAROSSY ATTILA
teológus

Rejtvény

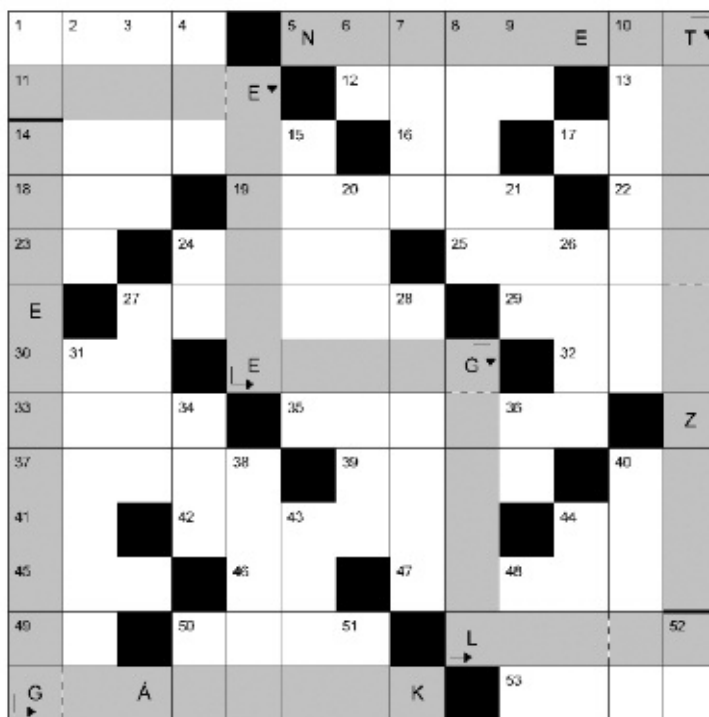
Léon Bonnat: Jób

Az alábbi idézetek egy-egy bibliai szereplő életének nehéz, depressziós szakaszában hangzottak el. Válogassuk ki a felsorolt nevek közül, hogy melyik idézet kihez tartozik: Jeremiás, Illés, Jónás, Dávid, Saul király, Jób, Ábrahám.

- „Belefáradtam a sóhajtozásba. Egész éjjel könnyekkel áztatom ágyamat... Szemem elhomályosodott a bánattól...”
- „Ó, Uram, Uram! Mit adhatok neked, hiszen gyermektelen vagyok...”
- „Most azért, Uram, vedd el az életemet, mert jobb nekem meghalnom, mint élnem!”
- „Csak küzdelem a halandó sorsa a földön, napjai úgy telnek, mint a napszámosé!”
- „Elég most már, Uram! Vedd el az életemet, mert nem vagyok jobb elődeimnél!”
- „Saultól viszont eltávozott az Úr lelke, és egy gonosz szellem kezdte gyötörni...”
- „Mennyire gyötördik egész bensőm, a szívem összeszorul!”

Szeverényi Jánosné

Keresztrejtvény

Vízszintes:

- Szép Ernő műve. **5. Az igevers második része.** **11. Az igevers első része.** **12.** Francia város, Aisne megye székhelye. **13.** Páros vese! **14.** Dél-amerikai folyó, amely Kolumbiából indul (Cauquetá néven) és Brazília területén torkollik az Amazonasba. **16.** Virágszirmok! **17.** Homoksivatag. **18.** Erika egyik beceneve, de olasz folyó is. **19.** Főtisztí rendfokozat a katonaságnál. **22.** Félig régi! **23.** A lutécium vegyjele. **24.** ... von Bismarck, porosz családból származó államférfi, aki 1890-es lemondásakor megkapta a Lauenburg hercege nem örökíthető címet. **25.** Falu Olaszország Friuli-Venezia Giulia régiójában. **27.** Hargita megyei község Székelyudvarhelytől délkeletre. **29.** Ha Mekk, akkor ezermester, ha Kada, akkor polgármester! **30.** Észak-amerikai profi kosárlabdálga. **32.** Országos Roma Önkormányzat, röviden. **33.** Harkocsi. **35.** A fogascetek közé tartozó vízi emlősállat. **37.** A Jupiter egyik holdja. **39.** ... Kruger; dél-afrikai énekes, gitáros, zeneszerző. **40.** Födém része! **41.** Ebben a 24 órában. **42.** ... Éva; álami díjas magyar filozófus, költő, esszéíró, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. **44.** Világháló, idegen szóval, röviden. **45.** A Magyar Tudományos Akadémia névbetűi. **46.** Időszámításunk előtt, röviden. **47.** Hibás termék. **49.** Spanyol és ománi autójel. **50.** Napjainkban is aktív vulkán Szicília északkeleti részén. **53.** ... István; Jászai Mari-díjas magyar színművész, rendező, zeneszerző, érdemes és kiváló művész.

Függőleges:

- Faék közepe! **2.** Piedone, a ...; 1973-ban bemutatott olasz–német bűnügyi filmvígjáték. **3.** Nyúlcsemege! **4.** Az istenek atyja a sumer mitológiában. **6.** Rangjelző előtag. **7.** A Föld istennője a görög mitológiában. **8.** ...Voyagis; görög színész. **9.** Párnátöltelék! **10.** Jack Russell ...; angol kutyafajta. **14. Az igevers harmadik része.** **15.** Magyar–román határátkelőhely, Biharkeresztes keleti szomszédja. **20.** 2019-ben debütált, többnyire dubstep stílusú zenét játszó dán trió. **21.** Finnország 1926-ban alapított közszolgálati médiuma. **24.** Motívum. **26.** ... Reeve Musk; dél-afrikai származású amerikai mérnök, vállalkozó és multimilliárdos innovátor. **27.** ... Gregory (szül. Grigorut), román származású amerikai színész. **28.** Éghajlat és vérmérséklet jelzője is lehet. **31.** A magyar tenger! **34.** Maláj földszoros. **36.** Olasz névelő. **38.** ... Ekberg; svéd modell, színész. **40.** A diadém is ez. **43.** A dollár váltópénze. **44.** Ivari. **48.** Stanisław ...; lengyel sci-fiíró, a *Solaris* című könyv szerzője. **50.** Messzire. **51.** Aorta része! **52.** Ételizejtő.

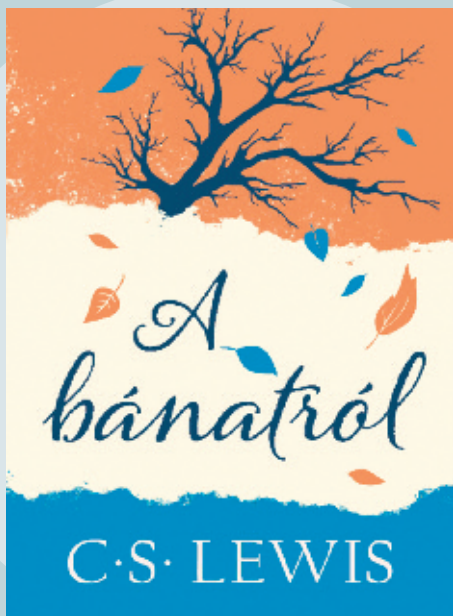
Súgó: ANU, ERG, GAIA, JAPURÁ, KRA, LAON, LEM, NIÉL, NONSENS, OANA, OLEIS, YLE, YORGO

Megfejtés: ki mondta és hol olvashatjuk?

Meleg Dávid

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Könyvajánló

C. S. LEWIS: A BÁNATRÓL

Harmat Kiadó, 2020

Felesége tragikus, hosszú szenvedéssel teli halálát követően C. S. Lewis a házában talált füzetek lapjain engedi szabadjárá legnyomasztóbb kérdéseit és gondolatait, hogy leküzdhesse azokat. Noha könyvei millióknak segítettek bizonyosságra jutni, a gyász terhe alatt ő maga is meginog, és egy pillanatra megkérdőjelezi mindazt, amit korábban papírra vetett. A mély őszinteségről és zaklatottságról árulkodó szöveg a gyötrődő lélekből kiszakadt kiáltás, amely egy Istennek szóló vádirat és felmentés is egyben.

PHILIP YANCEY: HOL VAN ISTEN, AMIKOR FÁJ?

Harmat Kiadó, 2018

A szerző ezúttal sokak által elkerülni igyekezett területre lép: közel megy a fájdalomhoz és a szenvedéshez, hogy válaszokat találjon a földi élet árnyékos oldaláról érkező kínzó kérdéseinkre, segítségül hívva az emberi tapasztalat és a Biblia gazdagságát.

A könyvek megvásárolhatók,
megrendelhetők a Harmat Kiadónál.

Imádkozzunk

A keresztyén ügyet az ima élteti, az ima a keresztyén élet szíve. Luther azt mondta, hogy miként a cipész cipőt készít, a szabó ruhát, úgy kell a keresztyénnek imádkoznia. Aki nem imádkozik, az nem keresztyén. Hogy ezt ma olyan kevesen tudják, abból fakad, hogy egyszerűen nem értik már, mit jelent imádkozni.

Az ima nem csak kérés, és nem is csupán hálaadás. Az ima először is azt jelenti, hogy annyira elcsendesedünk, hogy meghalljuk Isten nekünk szóló üzenetét, majd azt is, hogy választ adunk erre a megszólításra, akár tettekből, akár szóban.
Dietrich Bonhoeffer

ADJUNK HÁLÁT, MERT...

- Krisztusban Isten közel jött hozzánk. Bensőséges, személyes kapcsolatunk lehet Teremtőnkkel;
- körülményeink, gondjaink ellenére életünk alapja Isten jelenléte lehet, ami átszínezi a legsötétebb időszakokat is. Ha én nem látom őt, ő akkor is lát engem;
- Isten szeretete nem a mi pillanatnyi hangulatunktól függ, ő tegnap, ma és mindörökké ugyanaz!

KÖNYÖRÖGJÜNK...

- élő hitért, missziós lelkületért, hogy Urunk eszközei lehessünk mások vigasztalásában;
- vezetőinkért, lelkészeinkért, hogy szájukból élő ige szóljon, ami táplálja a közösségeket, megtalálja az elveszetteket, gyógyítja a kétségbeesetteket;
- Európáért, a világért, hogy járja át a „kovász”, és találja meg a valódi értékeket, amelyek szerint érdemes élni!

Mit jelent nekem a Horváth család? Hogyan jutottam hitre? Mi a hivatásom?

Válaszolnak: egy nyíregyházi evangélikus nagycsalád tagjai
– szülők és felnőtt gyermekeik, akik közül hárman lelkészek

1944 májusában születtem Panyolán, hitvalló református családban. Édesapám 1944. szeptember 6-án hősi halált halt, miután édesanyám – aki tanítónő volt – özvegyen nevelt bennünket két testvéremmel. A háború után, az ébredés idején a Bethánia Szövetség tagja lett. Hitét komolyan vette, Jézus Krisztust személyes megváltójának tartotta, ezért nem folytathatta pedagógusi munkáját, és rendelkezési állományba helyezték (1948–1952). Később Hajdúnánáson kapott tanítói állást, így odaköltözött a család. Itt jártam általános- és középiskolába, itt konfirmáltam. 1962-ben érettségiztem, 1969-ben Debrecenben vegyészdiplomát szereztem, majd a Tiszavasvári Alkaloida Vegyészeti Gyárban dolgoztam két évtizedet. 1975-ben feleségül vettem az evangélikus hitvallású Kís Edit vegyésztechnikusot. Házasságunkat Isten hat gyermekkel áldotta meg, és huszonegy unoka boldog nagyszülei lehetünk. 1987-ben Edit szülővárosába, Nyíregyházára költöztünk. Feleségem a gyerekeket főállású anyaként örömmel nevelte, én a Taurus Gumigyárban, majd a Hübner-H Kft.-nél dolgoztam. 2004-ben mentem nyugdíjba, azóta a családomban és a gyülekezetemben szolgálok.

Édesanyám hitben nevelt bennünket, takarékosan éltünk, Isten csodálatosan gondoskodott rólunk, szükségét nem szenvedtünk semmiben. Megtérésem a konfirmációm időszakára tehető, amikor a „légy áldássá” ígét kaptam, ami egész életemet meghatározta, ugyanakkor keresztszüleim egy Újszövetséggel ajándékoztak meg, amit rendszeresen olvastam. Tudatosan kerestem azoknak a fiataloknak a társaságát, akik között lelkiileg épülhettem. Feleségemet is Istentől kértem, és megadta. Gyermekeinket az Úr félelmében neveltük, segítettük őket, hogy személyesen is tegyenek bizonyosságot Jézus Krisztusról.

Hitéletemet a református egyházban gyakorlom, ahol harmincöt évig voltam presbiter (Tiszavasváriban és Nyíregyházán), tizenöt évig a Nyírségi Református Egyházmegye gondnoki tisztét töltöttem be. Jelenleg nyugdíjasként tiszteletbeli presbiter és egyházmegyei gondnok vagyok. Nyíregyházán boldogan élünk hitvestársammal, és a 2021-ben önállóvá vált Nyíregyháza-örökösöldi Református Egyház-község tagjaként szolgálom Isten ügyét.

Horváth Csaba

Anyai, apai ágon Nyíregyházára betelepülő evangélikus családból származom. Vegyésztechnikusi végzettségem van. Férjemmel – hívő fiatalokként – negyvenhat éve esküdtünk örök hűséget egymásnak. Isten hat gyermekkel ajándékozott meg bennünket, és jelenleg huszonegy unokánk van. Huszonkét éve a nyíregyházi evangélikus gyülekezetnél dolgozom ügyintéző-pénztáros munkakörben.

Két húgommal együtt – az '50-es, '60-as években is hűségesen templomba járó – keresztyén családban nőttem fel. Huszonegy éves koromban részt vettem egy leánycsendeshéten, ahol egy, addig már oly sokszor énekelt verssor („ami vagyok és mind, ami az enyém, tartsd a kezemben igazi helyén”) villámként hatolt a lelkembe. Én azokhoz a percekhez kötöm megtérésemet. Igen, a sorsomat az igazi helyére, az Isten kezébe akarom letenni. Kimondhatatlan örömmel és bizonyossággal töltött el ez a felismerés. Különös ajándéka az Úrnak, hogy ez a húszas éveim elején történt, mert így az életem házának tartóoszlopai – a társ, a gyermekek, a lakhely, a hivatás, munkahely – mind-mind az isteni terv szerint, a rendelt időben lettek lerakva. Így kaptam hívő férjet, és születhettek meg Isten gondolata és terve szerint a gyermekeink. Huszonhárom évet töltöttem otthon fizikálisan és érzelmileg belefeledkezve a családdal való törődésbe. Boldog izgalommal kezdtem el minden napot. Életünk egyik mottója volt a „jó dolog az istenfélelem megelégedéssel” ige. Nyugodt, szeretetteljes, elégedett, stresszmentes légkörben éltünk. A család ezt jelenti nekem. Most is, teljesen más felállásban, hiszen már harmincötén vagyunk, és fizikailag távol egymástól. Itt mindenképpen szeretném megemlíteni a mi tágabb nagy családjunkat is – a másik Horváth családot (Ildikó húgom férje az én férjem bátyja) és Bea húgom révén a Bálint családot, amelyben a létszám most hetvenöt. Összetartó, egymásra figyelő és egymásért imádkozó közösség vagyunk.

Ha visszanezék a mögöttem levő évtizedekre, csak azt tudom mondani: a megtérésem éneksorai igazak és megéltek lettek az életemben. Isten engem feleségnek, anyának teremtett, és ebben a hivatásomban nagyobb mértékben segített meg, mint kértem vagy elgondoltam. Köszönöm neki, hogy ajándékként kaptam tőle még egy másikat – éppoly kedves – hivatást, mikor a lelkészi hivatásban az ő szolgálatába állított. Hasonló szeretettel, belefeledkezéssel végzem ezt a dolgomat is, mint egykor az otthoni feladataimat. Soli Deo Gloria!

Horváth Csabáné Kis Edit

Tanító–angol–hittanár szakos tanítónő vagyok. Csövéron élek lelkész férjemmel és négy gyermekünkkel. Életemet mindig a biztonság és kiszámíthatóság határozta meg, és nagycsaládban élve sok ember vett körül. Mondhatnám, állandóan nyüzsgött körülöttem valaki. Sok dolgot megtanul így az ember, és beépül az életébe, mindennapjaiba mindaz, ami el-

igazítja őt, felkészíti az életre. Természetes, hogy ha probléma van, lesz rá megoldás, nem vagyok egyedül sem az örömmel, sem a bánatommal.

Isten fényének a vezetése kijelölte az utat, eligazított. Az imák, a rengeteg éneklés, a bibliaolvasás és áhítatok, gyerek- és ifjúsági órák adtak egy olyan alapot, amire fel lehet építeni egy elégedett életet. Egy időben gyakorlatilag többet voltunk testvéreimmel a gyülekezetben, templomban, mint a saját nappalinkban. Ebben a közegben lett természetes, hogy Isten vezeti és kézben tartja az életemet.

Még ma is rendre előjönnek bennem azok a bibliai ígék, amiket ifjúkorom során kaptam útravalóként, megerősítésként. „Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert ő munkálkodik.” (Zsolt 37,5) Így tudtam Istentől rendelt párra várni és elfogadni azokat az életeteket, akiket ő ránk bízott. Tizenegy évig folyamatosan itthon voltam gyerekeinkkel, az ő nevelésükre koncentrálni. Kevés volt. Mai napig ezt érzem igazi hivatásomnak, a családdal lenni, a háztartást vezetni, az otthont rendezni, gyerekeinket olyan testvérekké, közösséggé nevelni istenhitben, akik számára természetes az egymásra figyelés, a gondoskodás, a szeretet kimutatása, a megbocsátás. Ebben rejlik az erő, a tartalék, úgy érzem, ide lehet visszanyúlni, ebbe lehet kapaszkodni.

Erosek a gyökerek. Ezek a gyökerek nem csak úgy maguktól kezdtek el nőni valahol, valamiért, céltalanul. Az őseink, felmenőink, szüleink istenhite, kitartása, példaadó élete termi meg most gyümölcsét. A növekedést az Isten adja.

Czöndörné Horváth Eszter

Tizennégy éve vagyok a szentendrei evangélikus gyülekezet parókus lelkésze. Jankával öt szép gyermeket kaptunk ajándékba Istentől: Villót (10,5), Fülöpöt (8), Jakabot (6), Magdalénát (3,5) és Nátánt (1,5).

Mit jelent nekem a Horváth családban? – Egy nyolcadot. Felnőtt korunkra nyolc egyenrangú embert, akikből az egyik én lehetek. Nyolc élettörténetet, ami az évtizedek alatt a családba fogadott házastársakkal és érkező gyerekekkel íródik egy

nagy történeté. Szép történeté, amelyet meggyőződésünk szerint nem mi írunk.

Nyolc egészet. Ahol mindenki van valami a másikban, és ahol mindenki van valami a másiktól. Ez Isten jól átgondolt csodája. Ezt meg is éljük.

Egy egészet. A vér, a krisztusi hit, életünk fontossági sorrendjének hasonlósága egy kerek egészet alkot, amihez tartozni biztonságot ad és hálára indít.

Hogyan jutottam hitre? – „Mielőtt kerestél volna, én megtaláltalak.” Augustinus így látja Isten munkáját. Én is. Jézust nem kerestem, mert a szüleim és a gyülekezet tálcán kínálták. Megnevezték, éltem azokkal, akik éltek vele, énekeltem róla és neki néikkel, bácsikkal és pajtásaimmal. Azonban személyesen nem találkoztam vele. Aztán kamaszkoromban évről évre egyre jobban kezdtem érezni, hogy ő már rám talált. Tehát nem kellett keresnem. Ez a felismerésem személyes hitem csírája.

Mi a hivatásom? – Óvodás koromban „bámuló ember” szerettem volna lenni. Egyszerűen olyan típus voltam, hogy lekötöttek az emberek. Bárki. Később Isten dolgai kezdtek foglalkoztatni. Harmadik gimiben eljött a pillanat, hogy életem első nagy döntését meghozzam. Hova tovább? Egyetlen belső hanghoz tudtam igazodni, nem volt más mankóm. Abban bizonyos voltam, hogy nem csak diplomát és munkát, főként nem karriert szerettem volna, hanem hivatást. A bámuló ember és Isten dolgainak szintézise – engem is meglepő módon – a teológia, a lelkész pálya lett. Hivatásom értelme – Hézser Gábor nyomán – a „hivatásból embernek lenni” mellett a Krisztus által létrehozott közösségben hozzásegíteni minden érdeklődő, kezdő és haladó hitű keresztyént a rendszeres TALÁLKOZÁS öröméhez.

Horváth-Hegyi Olivér

1979-ben születtem a Horváth család harmadik gyermekeként. Ezen pozícióból adódón a „leg-gazdagabb vagyok”, hisz van nővérem, bátyám, húgom, öcsém (ráadásul kettő is). Az első két évtizedben kialakult közöttünk a „három kicsi – három nagy” beosztás, idővel azonban összenőtünk, és mostanra ez a praktikus kategorizálás már csak tréfásan

kerül szóba. Nagy családként látványosság voltunk, bárhol megjelentünk, de a relatíve jó magaviseletünk (jóneveltségünk) nem okozott különösebb ellenszenvet környezetünkben. Amikor dicsérték bennünket édesanyánk előtt, ő úgymond bezsebelte az elismerést, de később azért szóvá tette nekünk, hogy jó lenne ott-hon is azt az arcunkat mutatni. Bizonyára nem volt könnyű feladat hatunk nevelése, de mivel ők Isten ajándékaként (a zsolttáros szavával: jutalomként) tekintettek ránk, kaptak elegendő erőt és bölcsességet a napi kihívásokhoz. Tudtuk, éreztük, hogy nem a maguk erejéből szervezik a család életét, hanem felülről kapják és hittel fogadják el az áldást.

A jó példa (ha nem is mindenben követjük azt) gyümölcsöző lett mindannyiunk életében. A családszeretet, tanulás, közösségi élet, összetartás, alkalmazkodás mindmáig alapvető. A hitet azonban nem örökölhettük. Útmutatást és Krisztus felé terelgetést kaptunk, de a személyes hit megküzdése a sajátunké. Jómagam nagy pofont kellett, hogy kapjak az élettől, hogy figyelmem a vallásos életből kimozduljon és Krisztusra tekintsen. Első diplomám (informatikus) megszerzése után kaptam elhívást a teológiára, nagyon világos igei útmutatás által (Ézs 6,8). 2003-ban mégsem vettem fel. Összetörtem, de hála, Istennek csak rövidke időre. Ezen csalódás által láthattam meg életem nagy hiányát: Krisztus-nélküliségem. Az új kezdet, immáron vele, sokkal tudatosabbá formálta hit- és imaéletemet, majd a 2004-ben megkezdett teológiai tanulmányaimat is. Helyemre kerültem hivatásban és házasságban is. Hívó, szintén nagycsaládból származó feleséget kaptam *Adámi Johanna* személyében, akivel hat gyermeket nevelünk. Jelenleg Sámsonházán élünk, ahol (Pászttóval egyetemben) végzem lelkipásztori feladataimat.

Horváth-Hegyi Áron

Hittan–nevelőtanár szakon végeztem, de már kilenc éve itthon vagyok a gyerekekkel. Négy éve a budapesti nagy zsúfoltságból egy Nyíregyháza melletti kis kölvárosba csöppentünk férjemmel, *Domával* és négy gyermekünkkel (a negyedik pocakban költözött). Nyírszőlőst úgy érezzük, Isten választotta nekünk lakhelyül. Amikor felmerült bennünk az építkezés le-

hetősége, az Ez 37,14-ből volt az aznapi ige: „Lelkemet adom belétek, életre keltek, és letelepítelek benneteket a saját földetekben.”

Gyerekkoromban többször hallottam történeteket a szüleimtől, amikben arról meséltek, melyik úton milyen ige indította őket útnak. Ez mélyen belém vésődött, és Isten jóváhagyása nélkül úgy érzem, egy tapodtat sem merek tenni az életben. Nagyon szelíden a szüleink ezt égették belém.

Most veszem észre – hogy saját családom van –, hogy mennyi minden megjelenik nálunk is a gyerekkori családi hagyományokból, szokásokból. Gyerekkoromban sokat rajzoltam indigóval: bár a kimásolt kép körvonala ugyanaz volt, teljesen máshogy színeztem ki a saját képemet. Ezt érzem most is: a vonalak ugyanazok, de „a más színezés” egy teljesen új képet tár elénk.

Gyerekkoromban a nyíregyházi evangélikus gyülekezet is szerves része volt életünknek – gyakorlatilag el sem tudtam dönteni, valójában hol vagyok otthon. És mivel mind a hatan ott nyüzsgöttünk hétről hétre, így teljesen egybefonódott az életünknek e két színtere is. Vasárnap ebéd után édesanyánkat nem engedték mosogatni, hogy a nagy sütés-főzés után ledőlhessen pihenni. A kávé bevittük neki a szobába, mi pedig – négy szólamban énekkari énekeket énekelve – rendbehoztuk a terepet.

Nem lehet szavakba önteni, mekkora áldás egy nagycsalád tagjának lenni. A szüleink jó példát mutattak ebben, hisz mindenkinél a nagycsalád lett az alap. Öröm, hogy mind a hat házastárs is támasz az istenközelben nagycsaládos élet megteremtésének megvalósításában. Úgy gondolom, ez az emberi alapja az egésznek: az Istentől elrendelt társ, akivel támaszai vagyunk egymásnak. És a hármass fonál bizony „nem szakad el egyhamar”.

Bencéné Horváth Noémi

1984-ben láttam napvilágot szüleim ötödik gyermekeként. Hétéves korom óta vesznek körül idegen nyelvek, amely pálya- és társválasztásomat is jócskán meghatározta: francia–esztétika szakon végeztem az ELTE-n, közben pedig bebiztosítottam a helyemet egy „idegen szívben”. Jelenleg is Berlinben élek feleségemmel, *Laurával* és két kislányunkkal, *Wiebkével* (4) és *Ennával* (1,5). A Bahnhofsmision nevű karitatív szervezet szövetségi központjában dolgozom szervezőként, emellett pedig egy német evangélikus gyülekezetben végzek presbiteri szolgálatot.

Szoktunk néha azon viccelődni, hogy a családban én vagyok az abszolút csúcstartó fekete bárány: nem jártam teológiára, külföldi nőt vettem feleségül és ráadásul (horribile dictu!) még az apósom is buddhista. Egy közösséget viszont pontosan az tart össze, hogy a tagjai nem a különbségeiket mustrálgatják. Ilyenre ismerem a mi családunkat is: azért működik (még mindig) közösségként, mert hagyjuk és akarjuk, hogy a számtalan

kedves (és olykor kevésbé kedves) emlékfonal behálózson bennünket. A hit jelentőségét is a közös hálóban, a „közös égben” látom leginkább, amelyet mi Jézus Krisztusnak hívunk. Hagyni, akarni és mindennap kérni kell, hogy működjön, különben szét hullik, és akkor tényleg kiközösítve érezheti magát az, akinek kivívó különbözőségei vannak...

A Krisztussal való járás ezt is jelenti számomra: képes vagyok túlnenni magam azon, hogy nem mindenki olyan, mint én; hogy létezik a második, sőt, az utolsó helyezés is, és ezt lehet hittel, előre tekintéssel, örömmel vállalni; hogy Isten szemében mindannyian első helyezettek vagyunk, rangsorokat és fekete pontokat csak azok állítanak fel és osztogatnak, akiknek derogál a „közös ég”, és inkább uralkodnának.

Mindezek gyakorlására a nagycsaládi hitközösség kiválóan alkalmas terep. Leginkább abban érzem magam elhivatottnak, hogy a rám bízottak általam is részesüljenek az áldásban, amiben nekem van és volt részem. Legyen az gyülekezet, saját alapítású család, munkatársak vagy a sarki boltos: nehogy már nálam szakadjon meg az áldások láncolata!...

Horváth-Hegyi Dénes

Hatodik gyermekként 1989-ben születtem. Ordinációmkor Édesapám a következő igével kezdte köszöntőjét: „Ember, megmondtam neked, hogy mi a jó, és hogy mit

kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Istennel szemben.” (Mik 6,8) A családi fészekből kiszakadva ennek a mikeséi szakaszban a hármis üzenetét, szellemiségét a mai napig magamban hordozom: Isten ígéje útmutatás, szeretet, és felfele szegezi a tekintetemet.

Elmondhatom, hogy legkisebbként a testvéreim is nevelgettek, ugyanakkor még csak általános iskolás voltam, amikor a többiek már egyetemen tanultak vagy dolgoztak. Meghatározó volt életemnek ez az időszaka, mert szüleimmel már csak én voltam otthon. Úgy gondolom, különleges lelki kapcsolat alakult ki közöttünk. Hálás vagyok a változatos, nyugodt gyermekkoromért, a rendezett, tiszta családi légkörért és a hitbeli alapokért.

Ami a hivatásomat illeti, számomra nem vezetett egyenes út a lelkész pályához. Érettségi után a pécsi orvosin folytattam tanulmányaimat. Szerettem a medikusi életet, de a közösségi, lelki élmények arra ösztönöztek, hogy engednem kell az Úr hívásának, és direkt módon kell az evangéliumot hirdetnem, az emberek lelkével foglalkoznom. Volt egy nagy mérföldkő az életemben. Őszintén elmondhatom, hogy sokáig az én elgondolásaim álltak imáim fókuszában. A pécsi időszakban tudtam először hittel kimondani azt a naponként felsőhajtott fohászt, hogy „legyen meg a te akaratod”. Isten csodálatos vezetését tapasztaltam meg ígéjén és az embereken keresztül, így másodév után váltottam, és jelentkeztem a teológiára.

2019 nyarán szenteltek lelkésszé, néhány héttel később pedig Salgótarjánban kezdtem meg szolgálatomat. Feleségemmel, Dórizal szintén abban az időben fogadtunk örök hűséget egymásnak az Úr színe előtt. Kegyelem, hogy mindketten hívó családi légkörből merithetünk, és a Krisztusban való hit személyessé vált életünkben. Hála, hogy most már együtt szolgálhatunk a gyülekezetben és Istenre bízhatjuk minden gondolatunkat, lépésünket.

Horváth-Hegyí Ádám

Bejegyzések Szabados Ádám Facebook-oldaláról

A bibliai keresztyén hitet elmesélhetjük úgy is, hogy csak azokat az elemeket emeljük ki és fogadjuk el belőle, amelyeket a modern nyugati kultúránk is ért. Ez minden biznnyal korszerűvé tenné a hitet, viszont épp azt hagyná a múlt homályában, amitől az próféta, isteni és örökkévaló. Ami így marad, az nem a keresztyénség, hanem csak a modern nyugati kultúra. A keresztyénség nagy valószínűséggel pontosan az, ami ilyenkor kimarad az elbeszélésből.

Mi, keresztyének, nem azért utasítjuk el a paráznságot, a házasságtörést és a homoszexualitást (figyelem: nem a paráznakat, házasságtörőket és homoszexuálisokat), mert a szeretetet (vagy ha úgy tetszik: a szerelmet) alábecsüljük, hanem éppen ellenkezőleg, mert nagyon magas polcra helyezzük. Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a szenvedélyek a korlátokat áttörve milyen illékony trivialitásokba ereszkednek ma alá, magukkal vonszolva a szeretet fogalmát is, ennek az eszménynek a védelme még kívülállóknak sem tűnhet teljesen indokolatlannak. Amelyik keresztyénség pedig belül kiegyezik ezekkel, az nem valódi keresztyénség.

Némely szkeptikusok a megismerés útját a kétely módszerében látják. Ez azonban félrevezető. A kétely nem haszontalan, de önmagában csak kételyt szül. Az új ismeret a felfedezés eredménye, amelyben a kétely szerepe sokadlagos a kíváncsiság, a megfigyelés, az intuíció, valamint az előzetes hitek mellett, amelyek nélkül tudomány sem létezhet. A felfedezést joggal nevezhetnénk akár a hit módszerének is (fides quaerens intellectum – a megértést kereső hit – a szerk.), hiszen míg a hit megértésre törekszik, a kétely örökre távol marad megismerése tárgyától.

A keresztyének elbizonytalanodtak, ezért egyre ritkábban van szó arról, hogy Isten megtérésre szólítja fel a világot, amely engedetlenségben él vele szemben. Az evangéliumot is úgy ajánljuk az embereknek, mint pusztán egy lehetőséget, amelyet, ha kedvük van, megragadhatnak, de semmiképpen ne vegyék tolokodásnak, hogy előhozakodunk vele. Ez lehetne bölcs taktikai megfontolás is, de félek, többről van szó. Az evangéliumot természetesen senkire sem kényszeríthetjük, és nem is a világ elítélése a feladatunk, hanem a kegyelem hirdetése, hiszen mi is kegyelmet kaptunk. Ez mégis időnként olyan értelemben tesz bennünket megengedőkké, ahogy Isten nem megengedő. Nemcsak a lázadást „engedjük meg” a világnak, ahogy Isten, hanem a lázadás világi értelmezését is. Ilyenkor akaratlanul is felmentjük a világot a felelőssége alól, ahelyett, hogy az Istennel való megbékélését sürgetnénk (2Kor 5,20).

Lesz még kor, amikor olyan elborzadva fognak visszatekinteni arra, hogy a mi korunkban az anyaméhen belüli gyermekek elpusztítását a női méltóság jelének tartották, ahogy mi tekintünk vissza a spártai Taigetoszra, a római gladiátorviadalokra, az amerikai rabszolgaságra, az eugenikára* vagy a németországi haláltáborokra. És semmilyen mentséget nem fognak tudni felhozni a védelmünkben.

Ha az elmúlás mindent, de mindent lenulláz, akkor teljesen mindegy, hogy az élet két percig tart, vagy nyolcvan évig. Egyszer úgyis vége lesz, mindenki mindent elfelejt, őket is elfelejtik, majd azokat is elfelejtik, akik őket elfelejtették, és végül nem lesz semminek semmi jelentősége. De ha tényleg van feltámadás? Az mindent megváltoztat! Az mindennek értelmet ad! Az mindent súlyossá tesz!

* eugenika: „fajegészségtan”, az emberi faj genetikai javításának áltudománya

Hol az Úr nyája van

– egy évvel a dalfelvétel után a folyón túlról

Dr. Frenyó Sándor 1944. február 20-án született Nagyváradon, majd Orosházán nevelkedett. Életének első évét vészterhes időknek nevezte, amikor a nem megfelelő papírok is könnyen életveszélybe sodorhattak bárkit. A Gondviselés kegyelme már a születése utáni hónapokban is jelen volt, amikor az orosházi állomást ért bombatalálat megóvta apját attól, hogy vissza kelljen térnie egységéhez, ahol a biztos halál várt volna rá. Ezért is volt számára egész életében meghatározó az a köszöntés, amivel édesapja, *Frenyó László* üdvözölte feleségét és újszülött gyermekét, amikor hosszú napok bizonytalansága után újra találkozhattak: Eben-Háézer, mindaddig megsegített minket az Úr.

Orosházán a hívő, értelmiségi családból származó Sándort rengeteg bánatomból érte a kommunisták részéről hite miatt. Mindezek ellenére szorgalmas diák és kitűnő tanuló volt.

Családjával később Szentésre került. Ezt tartotta igazi szülővárosának. Itt nőttek föl négy testvérével együtt és itt ismerkedett meg *gróf Blankenstein János*s-sal, aki zongorázni tanította, és akinek szellemisége egy életen keresztül visszaköszönt zongorajátékában.

Ifjúkorának másik meghatározó eleménye az ágostonos evangélikus közösség, melynek alkalmaira rendszeresen járt. Itt kapta meg a Biblia ismeretét és azt a mély hitet, amelyet később gyermekeinek is továbbadott.

Az érettségit követően Szegeden véggezte el az orvosi egyetemet. Kiemelkedő tanulmányi eredményeinek,

valamint az orvostudomány iránti tudásszomjának köszönhetően Köztársasági Ösztöndíjban részesült. A diplomát követően a tudományos munkában kívánta folytatni karrierjét Szegeden, ám mivel politikailag nem számított megbízhatónak, ezért a helyi pártvezetés ezt nem engedélyezte számára.

A budapesti Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben debütált orvosként 1968-ban, majd elsőrangú angoltudásának köszönhetően kiküldték Libanonba, ahol a WHO fél éves továbbképzésén vett részt. 1972-ben az Országos Baleseti Intézet munkatársa lett, ahol traumatológusként *dr. Manninger Jenő* vezetése alatt szakmai otthonra lett. 1978-ban egy éves ortopédsebészeti továbbképzésen vett részt az angliai Oswestryben, mely komoly hatást gyakorolt későbbi szakmai és emberi kapcsolataira.

A szabad Nyugatról a kommunista diktatúrába való visszatérést hatalmas fájdalomként élte meg, azonban ezt követően ismerte meg későbbi feleségét, *dr. Toronyi Évát*. 1981. január 3-án házassodtak össze. Felesége szakmailag és emberileg is társa lett, zenekedvelő családja pedig hamar befogadta Sándort tatai otthonukba. Angliában dolgoztak néhány évig a '80-as években, majd szakmai előmenetelben és elismerésben gazdag, aktív életet éltek Budapesten negyven éven át. Négy gyermekük született, akik mára felnőttek. Lelki otthonuk a Deák téri evangélikus gyülekezet lett.

Egy évvel ezelőtt *Szeverényi János* felkérésére Sándor az édesanyja által

magyarra fordított *Going Home* spirituális játékot el zongorán, lányát kísérve, mint oly sokszor élete során. A felvételeken a szeretett tatai házban játszó doktor virtuálisan lánya franciaországi kertjében zongorázik. Néhány hónappal később a Covid elragadta unokái és felesége mellől. Lábnymait azóta is keressük. Az általa szenvedélyesen szeretett zenében, a mélyen megélt hitben, a humorban, életbölcsekségekben érezzük jelenlétét. Átölelő szeretetével körülvon minket, és hisszük, hogy Krisztusban újra találkozunk.

**FRENYÓ GYÖRGY SÁNDOR
és FRENYÓ ANNA**

Dr. Frenyó Sándor traumatológus professzor, egyetemi magántanár halála sokakat megrendített. Széles körben ismert volt egyházunkban és azon kívül is. Mint professzionális sebész számtalan életmentő műtétet végzett, összeroncsolt testekből életképes embert „faragott”, megnyomorodottaknak adta vissza járóképességüket. Minden műtétjét a beavatkozás megkezdésekor a Szentháromság Istenhez intézett imádsággal kezdte meg. Ő valóban soktálemumos ember volt, de mindezeket felülírta hite, emberisége, derűje, elkötelezettsége. Hiszem, hogy Isten egyik kezéből a másikba helyezte (szerk.).

Egész héten folytak a keresztelesek

Az angyalföldi evangélikus gyülekezet embermentő tevékenysége az 1944. évi német megszállást követő időszakban

Rimár Jenő

Az angyalföldi evangélikus gyülekezet *id. Rimár Jenő* parókus lelkész irányítása alatt tevékeny szerepet vállalt üldözött embertársak megsegítésében. Az 1944. március 19-i német megszállást követően tömegesen jelentkeztek a keresztény felekezeteknél áttérési szándékkal a zsidó származású személyek. Bár az akkor érvényes jogszabályi előírások hatálya alóli felmentést az áttérés nem jelenthetett, az érintettek reménykedhettek abban, hogy egy kereszteleési okirat birtoklása adott esetben segíthet. Számos esetben őszinte megtérési szándék is jellemző volt, hiszen a II. világháborút követően sokan maradtak egyháztagok, sőt az ébredési mozgalomban is tevékenykedtek.

Az embermentő tevékenység rekonstruálható a kereszteleési anyakönyv és a részletes lelkészi szolgálati napló, valamint személyes visszaemlékezés alapján is. A költőként és műfordítóként ismert *Jánosy István* segédlelkészként 1944 tavaszától az angyalföldi gyülekezetben szolgált. A visszaemlékezés *Kabdebó Lóránt: Jánosy István* című művében, a szombathelyi *Életünk* kiadónál jelent meg. Ennek alapján vált megismerhetővé az angyalföldi gyülekezet és vezetői kivételes helytállása.

A MAGYAR ZSIDÓSÁG HELYZETÉRE VONATKOZÓ ÁLLAMI JOGSZABÁLYOK ÉS AZ EVANGÉLIKUS EGYHÁZI ELŐÍRÁSOK

A magyarországi zsidótörvények a zsidó vallású, illetve származású magyar polgárok állampolgári jogainak korlátozását több szakaszban hajtották végre. Az 1938. évi első zsidótörvény vallási alapon korlátozta a zsidó származású személyek gazdasági aktivitását, de zsidónak tekintette az 1919 után keresztény vallásra áttérteket is.

Az 1939. évi második zsidótörvény szigorítása szerint a korábbi 20%-ról 6%-ra korlátozta a zsidók részarányát a szabad foglalkozásokban, s megtiltotta állami szerveknél, a színház és a sajtó területén, valamint a középiskolákban történő alkalmazásukat. Zsidó származásúnak minősültek, akiknek vagy egy szülőjük, illetve legalább két nagyszülőjük a zsidó felekezet tagja volt a törvény hatályba lépése előtt.

Az 1941. évi harmadik zsidótörvény szerint zsidó származásúnak minősült, akinek legalább két nagyszülője a zsidó felekezet tagja volt, valamint megtiltotta a zsidók és keresztények közötti házasságot, illetve a nemi kapcsolatot is.

Ebben az időszakban számos zsidó származású személy kérte felvételét az egyes keresztény felekezetekbe, bár a zsidótörvények az 1919 utáni áttérésekhez nem fűztek előnyöket. **Az evangélikus egyház határozatban foglalkozott az áttérésekkel.** A szabályozás szerint az áttérést legalább húszórás kereszteleési oktatás előzte meg, bár a felkészítés időtartama igazodhatott az áttérők előzetes ismereteihez, s a felkészítő lelkész mérlegelése szerint történt.

Jánosy István Rimár Jenő felügyelete mellett bekapcsolódott az áttérők oktatásába, s a kereszteleési anyakönyv szerint néhányszor a kereszteleési szolgálatot is ellátta. Ez egyikük részéről sem volt kockázatmentes, mivel az angyalföldi lelkészi körzet fölött felügyeletet gyakorló Deák téri gyülekezetben szolgált, nyilas érzelmi segédlelkész ezzel az információ-

val – amennyiben tudomására jut – akár vissza is élhetett volna.

AZ ANGYALFÖLDI KERESZTELESI ANYAKÖNYV TANÚSÁGAI

A gyülekezet 1941 szeptemberétől vezetett önálló anyakönyvet, melyből kiderül, hogy 1942 végéig 117 keresztelestől 51 tekinthető áttérőnek, ezek jelentős része harminc és ötven év közötti, vallási értelemben vegyes házasságból született személy volt. 1943-ban 137 bejegyzésből 49 felnőtt, zsidó felmenőkkel rendelkező keresztelest találunk.

Az 1944. évben 788 bejegyzés található, ebből megközelítőleg 680 zsidó vallási háttérrel rendelkező személy volt. Az adatok bizonytalansága abból ered, hogy néhány bejegyzésnél az egész család részesült a keresztségben, és a gyermeknél a szülőkre már „evang” bejegyzés utal. 1945-ben az anyakönyv tanúsága szerint az áttérések jelentősen csökkentek, 105 bejegyzésből mindössze 16 tudósít zsidó háttérű felnőttkeresztségről.

Az 1943–1944-es lelkészi szolgálati naplóban nem találunk olyan bejegyzéssel, amely utalna az áttérők tömeges felkészítésére. Nem ismerhetjük a kereszteleési felkészítések módját, hiszen a háborús helyzet nem kedvezett a rendszeres alkalmaknak. Jánosy István visszaemlékezése szerint délelőtt és délután, szünet nélkül végezte ezt. **A „végkimerülésig” tartott hitoktatási alkalmak nem kerültek be a szolgálati naplóba,** bár ezt Rimár Jenő gondosan vezette. Az istentiszteleti és egyéb gyülekezeti alkalmakat bejegyezte. Többször megjegyezte, milyen körülmények között tartották az istentiszteletet, vagy ha egy légítámadás miatt a szomszéd ház pincéjében fejezték be azt. Kalligrafikus betűvel rögzítette a kórházi és egyéb látogatásokat, az iskolai hittanórákat, a különböző imaalkalmakat, az óvóhelyavatást. *Zászkaliczky Pál* foti esperes egész hetes evangelizációját naponkénti témával és textussal örökítette meg.

Nem említette a tömeges kereszteleseket Rimár Jenő 1952-ben írt gyüleke-

Az angyalföldi evangélikus templom

zettörténeti leírása sem. Erről unokái visszaemlékezései szerint családi körben sem esett szó. Az anyakönyv alapján egész héten folytak a keresztelesek, egy-egy alkalommal akár 15-20 fő is részesült benne. Ez vélhetően nem házaknál történt, és nem a vasárnapi istentiszteleten. Egy apró utalás alapján rekonstruálható ennek módja. A bejegyzéseit világosan és érthetően vezető Rimár Jenő 1944 augusztusában – amikor az anyakönyvi bejegyzések szerint nagy számban folytak a keresztelesek – a hétközi templomi istentiszteleti alkalmakhoz odairta: „3 o”. Pontosán így jelölte az istentiszteletek időpontjait – „8 o” vagy „10 o” –, és mellé gondosan beírta a helyszínt és a textust. Azokon a napokon azonban, hétfőtől szombatig minden napon csak ennyi áll: „3 o”. Ez arra enged következtetni, hogy a keresztelesek – és talán a felkészítések is – a templomban, délután három órától történhettek.

Az a kérdés is felvetődik az anyakönyvi bejegyzéseket olvasva, milyen motívációk vezették azokat, akik felvételüket kérték az evangélikus egyházba. Korábban a zsidó vallási háttér megbélyegzettségével járó hátrányok elkerülésének szándéka, később a saját és a család életének védelme lehetett a legfőbb ok. A gyakorlatban azonban ez nem járt előnnyel. Ráadásul az érintettek, az akkori szóhasználat szerinti kikeresztelkedők

ezzel a tettükkel sok esetben két szék között a padlón találták magukat. Hiszen az egyik oldalon árulónak tarthatták őket az elhagyott, üldözött zsidó közösség tagjai, a másik oldalon pedig esetleg nem tekintették őket igazi kereszténynek a gyülekezetekben sem. Mivel már az első zsidótörvény is csak az 1919. augusztus elseje előtti áttéréseket kedvezményezte, így ezt a lépést 1944-ben irracionálisnak, de legalábbis feleslegesnek mondhatnánk, mindössze egy gyülekezeti tagság igazolását tartalmazó okirat védelmében bízhattak. Ugyanakkor nem tudhatjuk, mi zajlott le ezeknek az embereknek a fejében és szívében. Óvakodnunk kell egy, már történelmi távlatból szemlélt időszak utólagos, az akkori körülményeket nem mérlegelő értékelésétől.

A SEGÉDLELKÉSZ EMLÉKEI

Jánosz István így emlékszik vissza tevékenységére, melyben saját magát az egyéb önéletrajzi írásaiban is használt *Kakucs* néven említi:

„Megkezdődött az országban a zsidók deportálása Németországba. A szerencsétlenek egyszerre megrohanták az egyházakat, abban a hitben, hogy ha keresztlevelet kapnak, mentve lesznek az elhurcolástól. Az egyházak ekkor, ahelyett hogy rögtön kiadták volna a keresztlevelet (kérdés, mennyire segített volna), úgy döntöttek: a kérelmezőknek, mielőtt

megkeresztelik őket, nem tudom hány hitoktatási órán kell részt venniük. Kacsinak minden hétköznap délelőtt és délután ilyen hitoktatási órákat kellett tartania, a végkimerülésig. Szerencsére erre mint frissen végzett teológus elég jól fel volt készítve. Héberprofesszora irgalmatlanul bevágatta vele a héber nyelvtant, a különböző igeragozásokat még negyven év múltán is föl tudta mondani. Továbbá tudni kellett, hogy az Ószövetség könyveinek fejezetenként mi a tartalma. Fél évig debreceni cserediák is volt, naphosszat a Nagyerdőn ücsörgött és búvárolta *Varga Zsigmond* könyvét az Ószövetség sumér, babiloni, egyiptomi forrásairól. Így nem esett nehezére szóval tartani szegény áttérőket, bebizonyítva nekik, hogy amikor Jézus világába lépnek, nem idegen világba jutnak, hanem a sajátjukba, hiszen Jézus személyisége az Ószövetségből nőtt ki: a próféták róla szóltak, az ő erkölcsi tanításait, megváltó halálát és föltámadását jövendölték. Előadásait olykor héber idézetekkel fűszerezte. Maga is átszellemült ez előadások során, és hallgatóságának sugárzó arcát látva érezhette, hogy ezek a szerencsétlenek legalább ez időre megfeledeztek halálfélelmükről, és tényleg bekapcsolódtak a jézusi tanítás áramkörébe.”

Jánosz István tevékenysége nem korlátozódott zsidó származású honfitársaink hitre ébresztésére, őszinte vagy

János István

a körülmények szorítása miatti áttérési szándékukra. Empátiával fordult valamennyi hívéhez, a háborús idők embert próbáló viszonyai miatt kétségek között hányódó embertársainak a reménység evangéliumát hirdette.

„Azon, hogy miről prédikáljon híveinek, nem volt ideje sokat meditálni. Elmondta, hogy világunkat eszelős gazfickók kormányozzák, akiknek semmit nem jelent nagyvárosok földdel egyenlővé tétele, népek kiirtása. Amikor a bombázások vagy a dúló terror áldozatait, vagy a Margit híd felrobbantásakor vízbe fúltakat kellett temetnie, és ott zokogtak előtte szerencsétlen hozzátartozói, ágvékony, tehetetlen, agyonkínzott emberek – mit tudott volna hirtelen, szinte kapásból mondani nekik? Íme, akit sírba tettünk itten, nyomorúságban halt meg, de mi, túlélők, nála is nyomorultabbak vagyunk, mert előtte állunk az ő szenvedéseinek. Ha jól belegondolunk, mi vár még reánk, bizony, talán bele kellene örülnünk, mégse essünk kétségbe, ne féljünk, mert van reménységünk az élő Krisztusban, akinek mi elbocsátott vadjai vagyunk, és ha a gonosz vadász le is nyilaz bennünket, Jézus megtalálja nyakunkban az ő örvét, és a Gonosz ez ellen nem tehet semmit, nem semmisítheti meg a mi végső, igazi boldogságunkat. Nyomorultak vagyunk, mindenkinél nyomorultabbak. De milyen vigasztalással szól hozzánk Lukács evangéliuma: »Nem az egészse-

Margit híd (Fortepan: Bujdosó Géza)

geseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek», és hogy Jézus nem az önhitt, önelégült farizeusok és írástudók kedvéért jött a világra, de a legnyomorultabb, legkivetettebb páriákért: Lázárért és a párázna nőért, akiknek minden vétke megbocsáttatik, mert sokat szeretett, meg a borzasztó fekélyekkel borított leprásokért, akiket a sivatagba űztek, s az epilepsziásért, akinek a neve légió, mert hétezer ördög lakozik benne, és a tékozló fiúért, és az állhatatos özvegyért. Mind csupa reménytelenül, kétségbeesetten nyomorult pára, amilyeneket *Dosztojevszkij* ábrázolt regényeiben, de közülük is legfőképpen Szonya, Grusenyka, Dmitrij Karamazov. Legfőképpen János evangélista hasonmása: Aljosa. És Jézus mellett a legkedvesebb és legszánandóbb személyiség Saulus-Paulus, aki talán a legnyomorultabb volt valamennyi apostol között, mert egész további életében mardosta, égette a lelkét, hogy ifjúi kegyetlenségében embereket hurcolt a halálba. De aztán rádöbbsent, hogy Krisztus még az őt halálba küldő elenségének is megbocsátott, ezért Jézusnak lett a rabszolgája, és fölülmúlta a többi apostolt buzgóságban: emberek sokaságát térítette meg az igaz hitnek. S közben

küzdött a test nyavalyáival, hivatása fáradalmaival, egykori gyilkosságai kínzó tudatának Nessus-ingével, fel-feltámadó bűnei sötét élményével. De ha az ember oly nyomorult, hogy már az élet utolsó re-

ményét is elvesztette, akkor jön segítségére Jézus. Ez Pál örök mondanivalója. És ez mindig megújuló igazság marad, mert nyomorultak

mindig lesznek a földön, akik számára Jézus az utolsó szalmaszál, amibe belekapaszkodhatnak. Ezeket mondta el Kakucsi a bombatámadáskor elpusztultak élve maradt hozzátartozóinak és az áttérőknek, akik óráról órára várták az elhurcoltatást.”

*Nem tudhatjuk,
mi zajlott le ezeknek
az embereknek a fejében.*

GRENDORF PÉTER és ZSUGYEL JÁNOS

Húsz év gyülekezeti szolgálat után lett a Fébé Evangélikus Szeretetszolgálat intézményi lelkésze **Szilák-Túri Krisztina**. Jelen van a piliscsabai Siló Lakóotthon mozgássérült és más fogyatékkal élő lakói, valamint megváltozott munkaképességű dolgozói körében. Emellett a hűvösvölgyi, kistarcsai és dunakeszi evangélikus szeretetintézmények idős és fogyatékkal élő lakói is rendszeresen találkozhatnak vele.

Milyen korábbi tapasztalataid segítenek a diakóniai lelkési feladatkörökben?

Pilisen kezdtem a szolgálatomat beosztott lelkészként. Az akkori feletteseim nagy hangsúlyt fektettek a látogatásra, ezért én is nagyon gyakran végeztem ezt a szolgálatot. Pilisen egyedi módon egy nevelőotthon is működik, ahol tartottunk hittanórákat. Minden tekintetben fontos tapasztalatot jelentett, hogy mennyire másképpen lehet nyitottságot elérni valakinél, aki ilyen intézményi keretek között nő fel. Onnan kerültem az alberti evangélikus gyülekezetbe, amelyhez kapcsolódóan óvoda, iskola és szeretetotthon is működik. Ezek mind nagy lehetőséget adnak arra, hogy Isten igéjét közel vigyük az emberekhez. Sokakkal találkozhattam, mindenféle élethelyzetből.

Bepillantás Isten vegykonyhájába

Valahol nem is az én képességemről és készségemről szól ez a szolgálat. Inkább arról, hogy lelkészként vagy akár hétköznapi emberként közelről láthatjuk, hogy az Úristen hogyan dolgozik a „vegykonyhájában”. Ez pedig megbátorít engem is: nem arról van szó, hogy én valamit hogyan mondok el vagy elrontok-e valamit, mert Isten az, aki cselekszik.

Ezt követően megtapasztaltam a szórványhelyzetet a nyáregyházi gyülekezet lelkészeként. Azt, hogy mit jelent, amikor valóban ketten-hárman vagyunk együtt egy-egy bibliaórán – aminek viszont valami hihetetlen ereje van. Nagyon ismerjük egymást, ezért támaszt tudunk nyújtani egymásnak, és tudunk imádkozni a másikért.

Még ma sem teljesen megszokott mindenki számára, hogy egy fiatal hölgy a lelkési pályát választja. Velel hogyan történt ez?

A farmosi evangélikus gyülekezet családjában közegében nőttem fel. Egy nagyon jól működő ifjúságunk volt ott; emellett hiteles lelkészünk és ifjúsági vezetőnk, akinek nemcsak a szavai prédikáltak, hanem az élete is. *Zászkalyiczky Pál* volt a lelkészem, akinek a nevét mindenképpen megemlíteném. Ahogyan ő lelkészként jelen volt a gyülekezetben, szervezte a kirándulásokat, ahogy ígét hirdetett, az máig bennem él.

Ott kaptad az elhívásodat?

Igen, de eleinte nem volt ez nekem ennyire egyértelmű. *Kóháti Dorottya* lelkész szakos teológus szolgált nálunk egyszer. Ezután odajöttek hozzám testvérek, hogy nem gondoltam-e arra, hogy én is lelkész legyek. Akkor ez számomra még meglepő kérdés volt. Egy osztálytársam viszont évek óta készült a lelkési pályára és kérte, hogy kísérjem el a teológia nyílt napjára. Abszolút gyanútlanul és örömmel mentem el vele. Ott már a kezdő áhítat során azt éreztem, hogy a megszólaló lelkésznek nekem és rólam szól. Az egész nap olyan érintettséget hozott számomra, hogy úgy mentem haza: a teológiára fogok jelentkezni. Annak el-

lenére, hogy addig gyógyszerésznek készültem; úgyhogy a tanárim nem is értették, mi történhetett. Így kezdődött az egész. Nem bántam meg! Mindamellett, hogy voltak ennek mélységei és magasságai.

Tudnád érzékeltetni velünk, hogy mit értesz ez alatt?

Amikor bárhol parókus lelkész lesz valaki, önmagában ennek a felelőssége is rá tud szakadni. Azt kértem a lelkésszé szentelésemkor Istentől: „Uram, Istenem, én ezt jól szeretném csinálni!” Jöttek a különféle helyzetek, és elgondolkodtam: „Ez hogy lehet? Istenem, hogy engedhetsz bele engem ebbe a történetbe?” Időbe telt, mire világossá vált, hogy ahhoz, hogy valamit „jól csináljak”, Isten szerint tegyek, ahhoz ezeken át kell mennem. Valószínűleg éppen attól tud az ember tapasztalttá válni, hogy végigmegy ezeken a magaslatokon és mélységeken Istennel. Talán visszatekintve egyszer egy olyan megélt élet mutatkozik meg, amelyben megküzdött dolgok és egy érési folyamat ismerhető fel.

Sokféle elesettséggel küzdő emberrel foglalkozol, lassan két éve főként mozgássérültek és idősek között mozogsz. Emellett hosszú ideje szolgálsz alkoholbetegek felé is. Mi indított el feléjük?

Ebben családi érintettségemnek volt szerepe annak idején. Már a teológiára jelentkezésemben is mozgattam, hogy én ilyen téren szeretnék valamilyen formában tenni valamit. Harmadéves voltam, amikor elhívtak a szarvasi evangélikus Középhalmi Misszióba, hogy megnézzem, hogyan működik egy szenvedélybeteg-mentő misszió a gyakorlatban. Aztán otthagadtam. Megmutatta nekem Isten, hogy létezik olyan helyzet, betegség, amelyből – én úgy látom – az ember magától sehogy sem tud kikeveredni. Ő megengedte azt is, hogy a szemem előtt menjenek végbe nagy szabadulások, és halljak is ilyenekről bizonyágtételeken a szarvasi csendesbetegek. Megláttam: igen, neki van ereje embereket kiemelni a megkötöttségből!

Érintett hozzátartozóként azt is megélhettem, hogy mi zajlik azokban, akik benne vannak ebben a szenvedélybetegségben. Egy áhítatban spontán elmondtam, hogy milyen fájdalmat okozott nekem, amikor ígéreteket kaptam, majd pár nap múlva újra kezdődött minden. Akkor tükröt tartott elém az egyik táborban részt vevő testvérem, aki könnyes szemmel jött oda hozzám és azt mondta, hogy higgyem el, az a hozzátartozóm abban a pillanatban mélyen és komolyan gondolta az ígérteit. Az, hogy legyőzte őt ez a szenvedély, egy másik dolog.

Hogyan lehet feldolgozni, ha nem történik változás? Sajnos kudarcokban szintén bőven van részük a szenvedélybeteg között munkálkodóknak.

Azt hiszem, hogy az alkalmas idő nem az én kezemben van. Nagyon hiszek abban, hogy amit az Úristen elvet, az csíráképes mag. Hogy mikor fog életre kelni, az nem feltétlenül az én dolgom. Ami ott történik, az nem múlik el nyomtalanul! Külön ajándék, ha Isten megengedi, hogy a szellem előtt történjen valami változás.

A saját életemben is azt látom, hogy azokból a „magokból” – történetekből, ígéhirdetésekből –, amelyeket gyerekként kaptam, akár húsz év elteltével egyszer csak élet támad. A keresztyén szenvedélybeteg-gondozó szolgálatoknál létezik egy többlet erőforrás, ami túl van az emberin, az orvostudományon. Az orvos, lelkész és a többi segítő együtt áll ott mondhatni eszköztelenül a helyzettel szemben. De van ott Valaki, akinek akkora az ereje, hogy fel tudja használni az orvosi eszközöket, a lelkész ígéhirdetését és az ember akaratát abban, hogy ez az élet másképp folytatódjon. Ő végtelenül szeretné ezt!

Mi az, ami működik, ami megérinti az emberek szívét-lelkét, hogy akarjanak és képesek legyenek gyógyulni?

Az alkoholbetegeknél sokszor a betegségtudat hiánya a probléma. Gyakran mondják, hogy ezt ők bármikor le tudják tenni. Amikor el tud oda jutni valaki, hogy a problémája nagyobb nála és szüksége van egy olyan külső hatalomra, amely ezt legyőzi benne, ott történik valami nagy áttörés. Nagy szolgálatot végeznek közöttük olyanok, akik keresztyéntek ezen és kimenekültek belőle. Elmondják, hogy igen, ott voltam egy kórházi ágyon, és gyakorlatilag azt kellett eldöntennem, hogy meghalok vagy élek. A hitünkben is mindig ez a kérdés: az életet választom vagy nem? Az evangelizáció és az ígéhirdetés komoly eszközök. Másrészt mi magunk is tudunk az önmagunk emberiségével eszközök lenni, amikor odatesz-

szük az empátiánkat, a figyelmünket, és amikor együtt tudunk imádkozni a másikért – vele vagy nélküle. Nem mi tesszük ezeket, de katalizátorként tudunk ebben közreműködni.

Hogyan éled meg a Szentlélek jelenlétét, működését a szolgálataidban, az életedben?

Amikor ígét hirdetünk – és ezt nem csak a szószéken tesszük –, azt megelőzi egy olyan belső megélés, ami arról szól, hogy mi megértünk valamit az üzenetből. Akkor látom például a Szentlélek munkáját, amikor készülök egy istentiszteletre és elérkezik az a pillanat, hogy az egész összeáll megértéssé és mondanivalóvá. Ez nincs a kezemben! Nem úgy születik meg egy ígéhirdetés és egy lelki beszélgetés sem, hogy nagyon jól felkészültünk

és valamit előadunk. Az ott és akkor születik meg! És ezek olyan nyomon követhetetlen, de a lelkünk mélyén megélt pillanatok, csodák, amelyeket nem nagyon lehet szavakba önteni. Aki ilyet megélt, az tudja, milyen. Egy olyan fel-emelő dolognak lettünk részesei, ami túl van rajtunk. Hálás vagyok ezért, és emiatt nem lennék más, mint lelkész. Ez küzdelmet jelent, amiben viszont Isten jelenlétének a csodája is ott van. Annál szebbet, mint ebbe néha belelátni, nem nagyon tudok elképzelni.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Fotó: SzJ

Milyen is lesz az, mi ott vár ránk?

Következetesen együtt kell szemlélünk a golgotai keresztet és a feltámadást. Az első esetben arról van szó, Isten Báránya magára vette a világ bűneit, a miénket is. A második eset a halál feletti győzelmet jelenti. Így jön a következmény: aki hisz öbenne, annak megbocsáttattak a bűnei és örök élete (üdvössége) van.

Ez annyira egyszerű, hogy „csak” boldogan kellene rácsodálkoznunk, és hálával imádnunk a mi Urunk Istenünket. Ez a mi élő reménységünk, ez töltheti be a szívünket, lelkünket, és ha ez így van, akkor bizodalunk lehet afelől, hogy a földi életünknek nem a temető a végállomása, hanem az átszállóhely az üdvösség, az isteni boldogság, tisztaság, békesség, teljesség felé. **Nem elégedhetnénk meg ennyivel?** Ránéznénk a keresztre, a Megfeszítettre, a Feltámadottra, és békesség járná át a szívünket. Miért nem lehetséges ez?

Talán mert fogyatékos a hitünk? Töprengeni kezd az ember, hogy ez a halál utáni létezés hogyan is képzelhető el. Nincs rá kellő fogalom, megfelelő szó, hogy adekvát módon leírjuk az Isten országát, a mennyet, az üdvösség valóságát. Azért sem, mert ott még nem jártunk, azt még nem tapasztalhattuk meg, hiszen most még hitben járunk, és nem látásban. A kérdező felebarátot mégis tiszteletben kell tartani. Mit is mondhatunk?

Először azt, hogy mi a fontosabb? Az én emberi okoskodásom, vagy az, amit az Úr Jézus mond? Hallgatunk rá? Követjük őt? Ugyanis mi hiába okoskodunk, az a fontos, amit a szent ige mond. Mi még nem jártunk ott, ahonnan ő jött. **S amennyit szükségesnek tartott elmondani az üdvösségünk érdekében, annyit el is mondott nekünk.** Szemléljük így ezt a témát.

Milyen lesz a Mennyország? Nincs rá földi szó, nincs földi fogalom. Alázattal be kell látnunk szókincsünk szegényességét. Elég lehetne az, hogy hidd el a szívedben, hogy van az örök élet, a halálunk utáni valóság, és készülj rá megtéréssel, amiben benne van a bűneid felismerése, azok bocsánatának kérése a keresztfa tövében. Ugyanakkor készüljünk rá kíváncsisággal is. Csak nehogy az legyen

végzetünk, hogy esetleg kimaradjunk belőle, mert akkor hiábavalóvá lett minden töprengésünk. Isten mentse meg ettől!

A szentírási tájékozódás jelenthet nekünk segítséget, de itt is be kell látnunk, hogy elsősorban képekkel találkozunk majd. Miért nem elegendő annak hittel elfogadása, hogy meg van írva: „Amit szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett, azt készítette el Isten az őt szeretőknak” (1Kor 2,9)?

Minden töprengésünket azzal a hittel kellene lezárunk, hogy „annak örüljete, hogy a nevetek fel van írva a mennyben” (Lk 10,20). Mert ha hitünk hiányában, az okoskodó és kételkedő kérdéseink miatt kimaradnánk ebből az országból, akkor elkönnyvelhetnénk magunknak az örök veszteséget. Mert meghalunk. S mindennek vége. Vagy mégsem? Szívesebben hallgatok az én Uramra, Jézus Krisztusra, aki minden szükségeset elmondott az üdvösségünk érdekében. Nemcsak beszélt, meg is halt értünk a kereszten, és az

Atya feltámasztotta a halottak közül. Mit kérdezett Jézus Mártától Lázár sírja közelében? „Hiszed-e ezt?” (Jn 11,21–27).

MEGHALUNK, DE EZZEL NINCS VÉGE

Először is hisszük és valljuk, hogy majd „az idők végén” vissza fog jönni a mi Urunk az utolsó ítéletre, s akkor lesz az általános feltámadás. Itt felvetődhet máris: mi történik a halálunk pillanata és Krisztus visszajövele között eltelt időben? Alázattal tudomásul kell venni, hogy a Szentírás nem sokat mond erről az időszakról. Az Úr egy döntés elé állít bennünket: vagy hiszünk neki, vagy önhittén válaszokat fabrikálunk.

S AMI A HALÁL UTÁN KÖVETKEZIK?

Azt az időszakot, amely a halálunk és Krisztus visszajövele között eltelik, „köztes időnek” vagy „köztes állapotnak” nevezzük, aminek Krisztus visszajövele vet véget a történelem végén. Nagy vita folyt és folyik arról, hogy ez alatt az idő alatt hol vannak a halottak. Egyesek szerint alszanak, mások szerint a gyehenna és a paradicsom kétféle túlvilági állapotának valamelyikében vannak. Akik az alvási tippelnek, teljes öntudatlanságot emlegetnek, akik a halál utáni tudatos életre szavaznak, azt mondják, hogy gyehennában várakoznak a nem igazak, a paradicsomban az igazak. Ezt a szakasz Krisztus visszajövele és az utolsó ítélet zárja le. Akár az öntudat nélküli alvással méletet vallja valaki, akár az ellentétét,

a tudatos létet, egy tény: mindkét állapotnak Krisztus visszajövele vet véget.

Így következik az utolsó ítélet, aminek kettős következménye lesz, s igazából erre kellene felkapnunk a fejünket. Vagy-vagy! Vagy a „második halál” következik, ismert nevén a kárhozat, amiről egyesek úgy vélik, hogy vagy örök megsemmisülést jelent, vagy az örök szenvedést a pokoli „tűz tavában”. Akármelyikről legyen is szó, Isten mentse meg minket ettől! A másik „vagy”: az örök üdvösség, a pozitív folytatás. Sokkal inkább **gazdagítsuk a hitéletünket annak számbavételével, hogy mi vár ránk majd abban az örök országban.**

S AMI A MENNYBEN KÖVETKEZIK

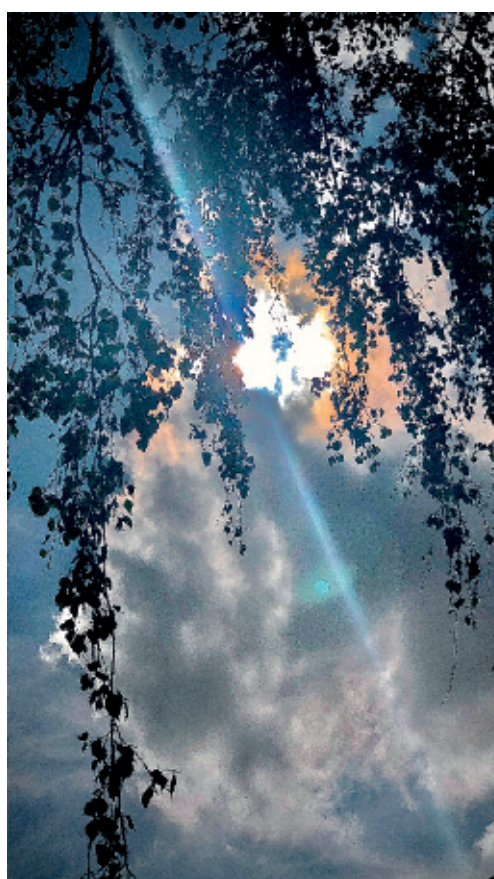
Egy különleges változáson megyünk majd keresztül, amiről János apostol ezt írja: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mivé leszünk. Tudjuk, hogy amikor ez nyilvánvalóvá lesz, hasonlónak leszünk hozzá, mert olyanak fogjuk őt látni, amilyen valójában.” (1Jn 3,2)

S szől erről Péter apostol is: „drága és hatalmas ígéreteket kaptunk, hogy általuk isteni természet részeseivé legyetek...” (2Pt 1,4). Pál apostol így ír: „az Úr Jézus Krisztust is várjuk..., aki az ő dicsőséges testéhez hasonlónak változtatja a mi gyarló testünket...” (Fil 3,20–21). **Micsoda grandiózus lehetőség!** Még akkor is, ha megtorpan a fantáziánk, imádságban, ennek képességében elmélyülve lenyűgözhet bennünket ez a csodálatos mennyei kilátás. Csak izelítőként vegyünk néhány kíváncsi elemet.

Töltse el bennünket az az öröm, hogy lesz ott egy örök otthonunk, ahol részesei leszünk a ragyogó mennyi dicsőségnek, megtapasztaljuk, átéljük Istent, Krisztusunkat, az angyalokat. Ahol egészséges mennyei testünk lesz, és ott majd mindent érteni fogunk, mert nemcsak rész szerinti ismereteink lesznek, hanem látásunk. Békén és biztonságunk lesz, maradéktalan nyugalom és harmónia, és mindez az idő kötöttsége nélkül, amit azzal a jelzővel érzékeltetünk, hogy örök, örökkévaló.

Ha van bátorságunk egy kis képi (meditációs) elmélyülésre, akkor szabad és érdemes hívó lélekkel olvasni és átélni például a Jelenések könyvének 21–22. fejezetét, amelyben olvashatunk az új égről és földről, az új Jeruzsálemtől. Ha figyelmesen olvassuk az ige sorait, akkor minden egyes képben a szépséget, tökéletességet, egészséget, teljességet, harmóniát kell felfedeznünk, meglátnunk.

Akinek van füle, hallja, akinek van szeme, lássa! **Fület és szemet a Krisz-**

Fotók: SzJ

tusba vetett hit által az Atyától kapunk a Szentlélek segítségével. S majdcsak rádöbbenünk, hogy nem dűsgazdag ékszerészek árlistájáról van szó, amikor színezetről, jaspiskőről, zafírról, smaragd-ról, karneolról, topázról, jácintról, gyöngyökről (nem mindet említem, ott van leírva a Jel 21–22-ben) olvasunk, hanem ezek a nagyon is drágának ismert földi dolgok ott közönséges utcakövek, falak építőelemei lesznek, mert ránk egészen más szépségek és értékek várnak. Ha ott ezek a mi szemünkben oly becsesnek látszó értékek csak holmi kövek lesznek, mennyivel inkább kellene érzékelnünk a ránk váró igazi szépséget!

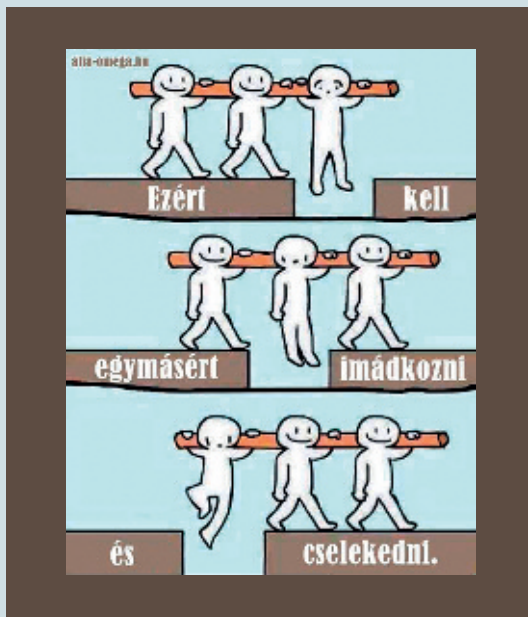
Ha sikerül mindebben elmélyedni, akkor hit által már itt ebben az életben kaphatunk olyan belső látást, ami segítségünkre lesz abban, hogy felismerjük, vannak felesleges kérdéseink. De még ezek sem teljesen feleslegesek, mert eljuttathatnak bennünket a Lélek segítségével János apostolnak abba a lelkiállapotába, amit a Feltámadott Jézus sírjánál élt át: „Látott és hitt” (Jn 20,8).

RIBÁR JÁNOS

Lábam előtt mécses a te igéd

Szeverényi János

„Azután ezt mondta az Úristen: Nem jó az embernek egyedül lenni...” (1Móz 2,18)

„Amikor Jézus meglátta, hogy ott áll anyja és az a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: Asszony, íme, a te fiad! Azután így szólt a tanítványhoz: Íme, a te anyád! És ettől az órától fogva otthonába fogadta őt az a tanítvány.” (Jn 19,26–27)

A büntetés egyik hatékony és kegyetlen eszköze a magánzárka. A járvány miatti karantén semmi ahhoz képest, amit átélnek az elítéltek, néha éveken keresztül.

A teremtésben Isten megosztotta velünk személyét, szeretetét. Mint az ötezer ember megvendéglésekor: minél többeknek adtak a halból és a kenyérből, annál több jutott az ott levőknek, és maradék is volt tizenkét kosárral. Ilyen az isteni matematika.

Az üdvösség, a mennyország, a találkozás, a közösség, a megosztás, a beteljesedés örök öröme. A diabolikus mentalitás ennek ellenkezője: csak nekem legyen, a többiek ne is tudjanak róla. Az ilyen még azt is elveszíti, amiről azt gondolja, hogy az övé. A pokol a magány, a hiány állapota.

Ma igénkben azt olvassuk, hogy Isten először állatokat alkot, ajándékozik az embernek.

Minden állatkinzás, az állatokkal való felelőtlen bánás istentelenség, spirituális gazemberség.

Az állatok nem pótolják az emberi közösséget, nem kell őket sem megvetni, sem isteníteni.

A vallások világában bőven van példa arra, hogy istenként tisztelik például a majmot, macskát...

Adj a Isten, hogy helyreálljon életünkben a teremtési rend: közösség a mennyei Atyával, közösség családtagjainkkal és a körülöttünk élőkkel. Jézus agónia közben is gondoskodott édesanyjáról.

„Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: jólétet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok.” (Jer 29,11)

„Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy [Krisztusban] lakjék, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent a földön és a mennyben úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által.” (Kol 1,19–20)

Izzadhatnak a jövőkutatók és a minden héten mást prédikáló önjelölt proféták, akik egy év után csendesebbek lettek.

Megfeszített munkát végeznek a kutatók, az orvosok, a hajnalban is egyeztető operatív törzs, és a vírus mintha kacagna az egészen. Úgy tűnik, önálló életet él, kreatívan módosulgat és a jövő mintha az ő titka lenne.

Mai igénk szerint a jövőt csak az Örökkévaló tudja, és fogásban lévő népének azt békésnek és reménytelinek írja le. Itt meg is állhatnánk, hiszen ez szuper. De a valóság ennél azért összetettebb.

A választottak egyik legtragikusabb tapasztalata volt a babiloni deportálás és fogság, sok halottal, szétszóródott gyülekezettel, a templom lerombolásával. Hetven év száműzetés.

Egyedül Jeremiás hirdette, hogy ezt vállalni kell, mert Isten engedte meg büntetésül a hűtlenség miatt.

A hamis proféták „szabadságharcról” prédikáltak, pedig az Úr ezt nem mondta nekik. A nagy különbség Jeremiás és a hamis atyafiak között az, hogy az egyik beszél a bűnökről, azok következményéről, megtérésről, és ennek következtében a „reményteli jövőről”; a hamiskás igehirdetők pedig az emberek szája íze, elvárása szerint kihagyják a megtérést.

Pedig második igénk nélkül a múlt, a jelen és a jövő is értelmezhetetlen, békétlen és reménytelen: „Mert tetszett az egész Teljességnek, hogy [Krisztusban] lakjék, és hogy általa békéltessen meg önmagával mindent a földön és a mennyben úgy, hogy békességet szerzett a keresztfán kiontott vére által.”

*Van bennünk egy hely,
ahol Isten lakik,
egy belső tér, ahol
sebezhetetlenek vagyunk.
A bennünk lévő emberi
méltóság érinthetetlen.*

Jusztinosz

„Erős torony az Úr neve, oda fut az igaz, és védelmet talál.” (Péld 18,10)
„Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt...” (Fil 4,6)

És aki nem tud futni? Aki elesett és képtelen felkelni, fekszik, mert elájult, vagy éppen gép pumpálja zsugorodott tüdejébe a levegőt...? Aki eltévedt egy másik irányba, akit elcsábítottak, elraboltak, aki a saját idióta döntése miatt szenved...?

Nagyon szép és jó ez az ige: „Erős torony az Úr neve, oda fut az igaz, és védelmet talál.”

Van is rá példa, hogy az igazak „futnak, és nem fáradnak el”. Hajrá, de jó nekik! Az evangélium, az örömhír mégsem ez. Ugyanis Krisztus a fáradtakért, az ájultakért, a szenvedélybetegekért, az elesettekért, a hinni nem tudókért, az eltévedtekért, a bűnösökért, a tempomkerülőkért jött.

Senkit nem rángat be valamilyen elvont, érthetetlen vallásos burokba. Egyszerűen ránk talál és a szeretet ellenállhatatlan „kényszerével” bevon egy új világba, dimenzióba. Szívünket teremti újjá a bűnbocsánat által, és teszi erős toronnyá, erős várrá. Ez az az állapot, amittől senki és semmi nem szakíthat el.

Ó, jöjj szívembe, áldott Jézus!
Így száll imám most feléd.
A lelkem oly csüggedt és fáradt,
Jöjj szívembe, jöjj ma még!

Refrén:
Szívembe jöjj! Szívembe jöjj!
Jöjj szívembe most, Úr Jézus!
Ó, jöjj még ma, és lakj abba,
Jöjj szívembe most, Úr Jézus!

Ó, jöjj szívembe, áldott Jézus!
Segíts, a bűn terhe nyom,
Hogy bátran álljak majd elődbe
Amaz utolsó napon!

(Szerző: Hermann Devilo Clarke)

„Világosságodhoz népek jönnek, és királyok a rád ragyogó fényhez.” (Ézs 60,3)
„Jöjjön el a te országod!” (Lk 11,2b)

„Jöjj, ne vendégnek, de maradj velem!”

A Napot nem kell keresni, felismeréséhez nincs szükség különleges hitre. A Nap létezik, meleget, életet, fényt ad, függetlenül attól, hogy évszázadokon át mit gondolt róla az emberiség. Sokáig azt feltételezték, hogy a mi hatalmas Földünk körül forog ez kis fénygömb. Akik mást hirdettek, azokat elnyomták vagy megégették.

Úgy gondolom, hogy hasonló fordulatot hozott a bibliai üzenet értelmezése is. Nem a Nap, az Isten forog körülöttünk; nem a Föld, az ember, az egyház irányít és hoz döntéseket.

„Így szól az Úr: Örök szeretettel szerettelek, azért vontalak magamhoz hűségesen.” (Jer 31,3)

„Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” (1Jn 4,16b)

Nincs kis, közepes vagy nagy szeretet. Létezik szimpátia, kedvelés, erotika, szerelem... De a szeretetnek, ha az valóban szeretet, nincsenek fokozatai. Önmagában létező, indokolhatatlan valóság.

Nem üzlet, nem fifty-fifty kategória, bár sokan így értelmezik az Istennel való viszonyukat. Nem hiszik el, hogy ő állapotunktól függetlenül szeret.

Egy csillagásztól hallottam, hogy a Föld a Nap részeiből állt össze. A Nap élteti bolygónkat, ahogy Jézus is beszélt erről: az Atya felhozta napját jókra és gonoszokra egyaránt.

Ami önazonos, ami működik, aminek jók a gyümölcsei, azt nem szükséges magyarázni, védeni, kikönyörögni. Ezért írta Luther a Miatyánk „Jöjjön el a te országod!” kérésének magyarázatában, hogy az ő országa eljön a mi kérésünk nélkül is. Itt azért imádkozunk, hogy a mi életünkbe, szívünkbe is érkezzen meg.

Értelmetlen gyakorlat, amikor hívók „meghívják” az Urat egy istentiszteletre. Az evangélium által, a pünkösdi ajándék után ő már véglegesen a szívünkben, testünkben él. Talán a legbizarrabb megnyilvánulása ennek az Istent meghatározott időre hívó imagyakorlatnak a „Jövel, Jézus, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál nekünk!”

És előtte? És utána? Eszünk, iszunk (néha mértéktelenül), szövegelünk, ő meg mint vendég ezt végignézi? Hát nem ő a Nap, a Forrás, a házigazda szívben és házban?

„Többet kívánok röpke szavadnál: / Mint tanítványid között lakoztál / Otthonos, meghitt, szent közösségben, / Jöjj, ne vendégnek, de maradj velem!” (Evangélikus énekeskönyv 121. ének)

Láttál már anyamacskát, ahogy a kölykeit védi? Ez a mancsos, szőrös kis ragadozó élete árán is harcol értük. A jószág is képes erre.

Az Isten szeretet, aki örök, teljes, tökéletes módon megosztja lényét a teremtésben. Az ember döntési képessége, a törvény, a próféták, a megváltás, az üdvösség mögött ez a szeretet található.

„A messzeségben is megjelent az Úr, örök szeretettel szerettelek, azért vontalak magamhoz.” Erős, igaz, reményteli ige ez számunkra.

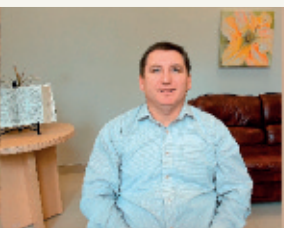
Azt gondold, hogy „messzire” kerülél? Ott van az Isten.

Sok gyakorló hívó egy életen át nem tudja elengedni a viszonzás izzadságos gyakorlatát: akkor szeret az Isten, ha megjavulok. Ez pontosan fordítva történik. Igen, „ez hitünk szent titka”. Ő előbb szeretett. Nem lehet megelőzni. Ő látott meg a messzeségben, ő jött utánunk, ő szólított meg, ő vont magához. Ez az ölelés ma is tart.

Földi utunk végén sem az intenzív osztály, a hűtő, a kemence és egy doboz a helyünk, hanem az ő értünk átszegtett keze, karja, amely átvissz az ő országába.

Gyülekezeti élet a járvány idején

Torontói Magyar Evangélikus Egyház

„Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtkön felül kísértetni; sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is...” (1Kor 10,13)

Tény: mi vagyunk az utolsó élő magyar nyelvű evangélikus gyülekezet Kanadában. Utolsó templomi istentiszteletünk 2020. március 8-án volt megtartva; a Kanada–USA határt nem sokkal ezután zárták le. A lelkésznelküliség igazából nem új számunkra, hiszen a gyülekezet az 1927-es megalakulása óta szórványként működik, az utóbbi közel ötven évben clevelandi szolgáló lelkészek irányításával (Bernhard Béla, 1978–2003 és Tamásy Éva, 2004-től). Azonban mostanáig a nyári hónapok kivételével sosem maradt el istentisztelet – sajnos a járvány ebben is újat hozott életünkbe.

Gyülekezetünknek nincsen saját tulajdonú temploma, hanem már megalakulásunk óta (kilencvennégy éve) egy német eredetű evangélikus gyülekezet templomában tartjuk istentiszteleteinket. Az ő templomuk részben a mi otthonunk is; például saját szekrényekben tároljuk iratainkat és a rendezvényeinkhez szükséges egyéb dolgokat. Eleinte reménykedtünk – közelről figyeltük a határt és rendeleteket. Én többször részt vettem Zoom-istentiszteleteiken és figyeltem, mikor mennek ők vissza. Szomorúan tapasztaljuk azonban, hogy a gyülekezet a mai napig sem tartja az istentiszteletüket a templomban – még a nyári és kora

őszi időszakban sem, amikor a helyi szabályzat ezt lehetővé tette volna.

A feladat adott – próbáljuk a gyülekezetet életben tartani. Mivel viszonylag kevesen vagyunk, a hangulat családias. Fontos, hogy mindenki tudja és érezze, számíthatunk egymásra. A legidősebbek telefonos lelkigondozása változatlanul folyik, hiszen istentiszteletre ők amúgy is csak ritkán jártak. Eleinte lelkészünk időnként felvett számunkra rövid áhitatokat, amiket levelezőlistánkon is megosztottunk, de január óta a havi egy alkalommal, Skype-on tartott beszélgetés és áhitat alkalmasabb a személyes kapcsolat építésére. Egyházi körlevelünket és az *Erős Vár* című észak-amerikai evangélikus újságot is eljuttatjuk minden evangélikus családba.

Rendszeresen töltöm fel tartalommal egyházunk Facebook-oldalát, amit sokan követnek. A járvány pozitív hatása számunkra az volt, hogy lényegesen több magyarországi internetes tartalom és istentisztelet lett elérhető, amelyek időzítése a hat óra időeltolódás miatt számunkra ideális. De ide sorolhatnám az otthoni evangélikus egyház által szervezett kerekasztal-beszélgetéseket, rádió- és tévéműsorokat, egyházi énekelvételeket és több más számunkra fontos anyagot is.

Egyházunk aktívan részt vett a torontói magyar gyülekezetek közös ádventi istentiszteletén és az ökumenikus imahét januári alkalmán is. Az ádventi rendezvényt az akkor még látogatható baptista imaházban tartották meg. A szolgálattevők között – az evangélikusok képviselőjében – magam is jelen

voltam. A januári istentisztelet viszont a város lezárása miatt ismét a virtuális térbe szorult. Az öt szolgálattevő között Tamásy Éva képviselte egyházunkat.

Ami új a pandémiában, hogy tavasz óta részt veszünk a Segítő Kezek helyi szervezet munkájában, amelynek célja a torontói magyar idősek és rászorulóknak megsegítése. A kimondottan magyar összefogásból, magyar emberek és szervezetek adományai által működő mobil, az ételt házhoz is szállító Food Bank (ételbank – a szerk.) működését egyházunk is támogatja adománnyal és önkéntes munkával.

Túl a tárgylagosságon – én már nem félek, nem vagyok hajlandó félelemben élni. A kanadai természet gyönyörű, felfedezem közvetlen környezetem csodáit. Teszem csendben a dolgom és keresem Isten jelenlétét a hétköznapijaimban. És sokkal közelebb érzem magamhoz egy év elteltével azt a bibliai első egyházat, ahol a hitélet elsősorban az otthonokban és szívekben zajlott.

DR. MEKIS ÉVA

A szerző a gyülekezet felügyelője, meteorológus, a torontói Környezet-védelmi Központ tudományos munkatársa

A gyülekezet a Facebookon: Magyar Evangélikus Egyház Toronto

A motivációs tréner üzenete 2020. július 18-án, a 20 éves jubileumát ünneplő Ezazanap! rendezvény online közvetítésén hangzott el.

Isten mellett áll

tudod, hogy azokban mindig benne van, hogy minden embernek reményre van szüksége.

Mindnyáján keressük azokat a dolgokat, amelyek szerintünk teljessé tehetik az életünket. Ilyen a hivatásunk, a céljaink, emellett aggódunk, hogy mit gondolnak rólunk, s hogy hány lájkot kapunk a közösségi médiában. Ami engem illet, mindig elmondom az embereknek, hogy a sikereik és a céljaik nem teszik őket elégedetté.

Érdekes, hogy ha hozzájutsz némi pénzhez, azután még többet szeretnél. Mert az nem elég. Ha megérted, hogy miként működik ez a világ, akkor érthetővé válik, hogy miként lehet valaki milliárdos, és mégis boldogtalan. A pénz, a drog, a szex, az alkohol, a pornográfia, a hírnév és a siker mind ideiglenesek. Ha a boldogságodat ideig-óráig tartó dolgoktól várod, akkor ideiglenes boldogságot fogsz kapni.

Lehet, hogy helyes döntéseket szoktál hozni, jó szándékú, kedves és nagylelkű vagy. Lehet, hogy jó apa, anya, szülő vagy, de van ezeknél is még több. Tudjuk, hogy Isten teremtett bennünket, és emiatt mindannyiunkban van egy Isten formájú űr, amelyet csak ő tud betölteni. Tudjuk, hogy örökké fogunk élni, hogy a menny valóság, és hogy Isten velünk van, és a Szentlélek bennünk él. Olvashatom a Bibliát, benne Isten ígéreteit, és ragaszkodhatok azokhoz. Amikor jön egy bizonytalan helyzet, nem tudom, mit fog hozni, de ismerem azt, aki ismeri a jövőt, s a kezében tartja azt. Isten mellett áll, és egyetlen ellenem készült fegyver sem jár szerencsével. Isten gyermeke vagyok, s ő megadja nekem azt, amire szükségem van. Talán néha nem azt, amit szeretnék, s van, hogy nem úgy és nem akkor válaszolja meg az imádságomat, ahogyan és amikor gondolom. Abban viszont biztosak lehetünk, hogy ő hűséges, s ez nem fog megváltozni.

Most, amikor annyi minden történik körülöttünk a világban, Jézus a szikla, s minden más hely ingoványos. Nekünk, keresztényeknek meg kell értenünk, hogy most van itt az idő, amikor mindenkinek el kell mondanunk, hogy hívők vagyunk, hiszünk Jézusban, s hogy nincs nagyszerűbb élet, mint amit Isten ad nekünk.

Isten – az Atya, a Fiú és a Szentlélek – képessé tud tenni, hogy legyőzzünk minden akadályt, hogy túljussunk tragédiákon is. Isten a szívünk és a lelkünk gyógyítója, s ha nem is élünk át csodát, mi lehetünk a csoda valaki számára. Elmondhatjuk neki, hogy leszakíthatja magáról a depresszió és az aggodás láncát. Induljunk el, és éljük az életet!

Tudjuk, hogy ez nem az intelligenciánk, nem saját képességeink miatt lehetséges, hanem azért, mert Isten szeret minket. **Jézus meghalt a kereszten a mi bűneinkért, ám olyan erővel kelt életre, hogy a sír sem tarthatta vissza.** Az az élet, melyet Isten szán neked, jóval több annál, mint amit elgondoltál, vagy eddig elértél. Az ő békéje és ereje tesz megelégedetté, és biztos lehetsz abban, hogy nem enged meg nehezebb helyzetet, mint amelyet elbírsz.

Lépj be a Jézussal való életbe, és fedezd fel, hogy mit tartogat a számodra: békességet, örömet és megelégedettséget a lelkednek. Egy olyan életet, melyet a világ soha nem adhat meg neked.

Üdvözöllek benneteket Magyarországon és Európában! Nick Vujicic vagyok, és szeretnék egy bátorító üzenetet átadni nektek.

Jó tudni, hogy Jézus maga az élet. Végtagok nélkül nehéz élni, de Jézus nélkül, hit és remény nélkül egyszerűen elképzelhetetlen lenne az életem. Tudom, hogy Isten szeret engem, és jó dolgokat ad nekem, amikor pedig rossz dolgokat enged megtörténni az életemben, akkor azokból hosszabb távon valami jobbat hoz ki. Mindnyájunk számára tökéletes terve van. Ha már néztél videót az életemről, vagy hallgattál előadást tőlem, akkor

Az ősegyház ideálja

Sokan vélik úgy, hogy az Egyház minden bajának oka az, hogy eltávolodott attól az ideális, eredeti modelltől, amelyről az Újszövetségben, különösen Az apostolok cselekedeteiben olvashatunk. Az eszmény tehát az 1. századi ősegyház, amelyet le lehet, és le is kell másolni.

Először is, az egyház akkor sem volt eszményi, és az eszmény akkor is megvalósítandó feladat volt, akárcsak ma. Az apostoli levelek külső veszélyektől és belső problémáktól terhelt, pártoskodó, törvényeskedő, kiskorú közösségek képét tárják elénk, amelyekben az egységért és az egészséges hitéletért folyamatosan küzdeni kellett. Egyoldalú az a szemlélet, amely csak Az apostolok cselekedeteinek csodás sorait akarja látni, feledve, hogy az apostolok – korántsem idealizált képet festő – levelei ugyanekkor íródtak. **Tehát nem az újszövetségbeli egyház a minta, hanem Krisztus,** akit az ősegyház is követni

próbált, és ahogy egykor, úgy ma is csak a krisztusi jellem és magatartás jelenthet megoldást a közösségi problémákra.

Másodszor, minden „helyreállító” egyház és mozgalom valami másban látja az ősegyházi ideált: a hetednapi adventisták a szombattartásban, az újapostoliak és a mormonok a hierarchia felhatalmazásában, a karizmatikusok a jelajándékok gyakoriságában, a „Keresztények” és a „Család” a kommunális életben. Egymás ideáljait pedig többnyire tévelygésnek tekintik.

Harmadszor, az ősegyházban valóban sok volt a probléma, de az apostoli levelek a megoldást is közlik, és a leírt

megoldások alapján mi itt és most felépíthetjük „az ideális gyülekezetet”. Ez az elv igaz sok hitéleti kérdésben, de az örök ideálnak tekintett szervezeti és hitgyakorlati formák mechanikus másolása öncélúvá válhat.

Az egyháztörténet egyik tanulsága éppen az, hogy az ősegyház idejének problémái és kísértései nem merítik ki az összes lehetséges problémát és kísértést, amellyel az egyház földi útja során szembekerül. **Mindig lesznek olyan helyzetek, amelyekre nincs előre megírt megoldás** (államegyházi-ság, tudományos és etikai kihívások stb.). Másrészt, akár új helyzetben, akár vezetőként, akár egyszerű tagként hozunk döntést, az mindig egyéni lelkiismereti döntés. Ez pedig nem azon múlik, hogy kit hogyan kereszteltek meg, szombaton vagy vasárnap megy-e istentiszteletre, szól-e nyelveken, eszik-e húst, meggyógyult-e már valaki az imádságára, és hogy a közösségét pásztor, püspök vagy a presbiterek vezetik.

Különbséget kell tenni tehát aközött, amit az Újszövetség pusztán leír, és aközött, amit elő is ír, másrészt látni kell, hogy ezek közül minek van valódi jelentősége arra nézve, hogy Krisztus tanítványai maradassunk. Tartozhatunk a lehető legbiblikusabb módon működő egyházhoz anélkül, hogy valóban krisztusi jellemünk lenne. És a szervezeti, karizmatikus, szentséghasználati vagy más szempont alapján gyakran lenézett egyházakban is élnek és szolgálnak krisztusi jellemű emberek. Tehát ha a végső garanciát keressük, az valami másban van, és biztosan nem olyasmiben, amire mi, emberek, büszkék lehetnénk.

Az elit gyülekezet

„Mi vagyunk a csúcs!” – Bár ezt ilyen nyíltan ritkán halljuk kimondani, mindig van olyan jel, amely arra utal, hogy egy keresztyén közösség nem tud elképzelni önmagánál jobbat. Erre utal, amikor a közösség közönyös más közösségek létezésére, szolgálata, örömei és bánatai iránt, illetve amikor a tagokkal azt éreztetik, vagy akár közlik is velük, hogy innen nem érdemes más-hova menni, sőt mindenkit ide kell hívni.

A leggyakoribb megkülönböztető jegy, hogy e közösségekben úgy tűnik, hogy mindenki odaszánt életet él, a Szentlélek különleges jelenléte tapasztalható, nagyszerűek a tanítók, vagy tisztá a hitvallás és mindenben az újszövetségi formákat követi a közös-

ség felépítése, hitgyakorlata. Ezek érdekes módon ugyanúgy igazolhatják a létszámbeli gyarapodást, mint a tagság lassú növekedését vagy a stagnálást, attól függően, hogy a helyiek a mennyiséget, vagy a minőséget tartják fontosnak.

A baj akkor kezdődik, amikor bizonyítani akarjuk önmagunk és mások előtt, hogy a helyzet jó, a bizonyítás legjobb eszköze pedig a másokkal való összehasonlítás. Észre sem vesszük, hogy jobbak már nem másokért, hanem másokhoz képest vagyunk.

Ami az egyházban megérdemli a nagyszerű vagy a csodálatos jelzőt, az mind olyasmi, ami Isten kegyelméről szól. Tehát nincs jogunk másokat lenézni, mert nincs semmink, amit ne Istentől kaptunk volna. Nincs jogunk közönyösnek lenni más közösségek iránt, és csak a magunk örömeivel és bajával törődni, mert egy test vagyunk (Ef 4,4; 1Kor 12,12). Ami Krisztusnak fáj, és ami Krisztusnak örömet szerez, annak nekünk is fájni kell, és nekünk is örömet kell szereznie.

Az elitizmusban többnyire azon van a hangsúly, hogy mire képes a közösség, de ez mindig azon alapul, hogy kikből áll, és kik azok, akik (már) nem találhatók meg benne.

Egyeseket az zavar, hogy közösségükben mások nem szolgálnak úgy, mint ők, ezért olyan közösséget keresnek, amelyben a hívők mind aktívak, vagy ezt várják el tőlük. Másokat az zavar, hogy a többiek nem élnek úgy, mint ők, ezért olyan közösséget keresnek, amelyben a hívők mind megélik „a normát”. Az ilyen „szuper” csapatokban úgy tűnik, hogy mindenki lelkileg érett, odaszánt életű hívő, hogy komolyan veszik és hitelesen képviselik a kereszténységet. Akik azonban most éppen vagy általában nem ilyenek, hanem bizonytalanok vagy gyengék, azoknak egy idő után nincs helyük a közösségben. És így sajnos pontosan azoknak nem marad hely, akikért az erők léteznek – legalábbis Krisztus és Pál így képzelte el a Test működését.

A steril egyházképpel tehát alapvetően az a baj, hogy nincs kellő tekintettel az egyén hitbeli fejlődésére, annak dinamikájára, sem az ehhez szükséges isteni és testvéri irgalomra. Ezért gyakori, hogy a maximalista, elitista közösségek vezetői törvényeskedővé válnak,

és a tagokat a legjobb akarattal, a legszentebb célok érdekében manipulálják. Ezért e közösségekből feltűnően sokan hullanak el, ugyanakkor kívülről az ott maradók egyformasága is feltűnő, hiszen **az emberi szűrőkön mindig csak bizonyos típusú emberek mennek át.**

Valóban ideálisnak tűnik, ha egy közösségben többségben vannak az érett, lelkes és odaszánt tagok, de ez

csak addig lesz így, amíg a közösség létszáma a megtérők révén meg nem nő. Előbb-utóbb ugyanis e gyorsan gyarapodó közösségen belül ugyanazokat a csatlódásokat lehet át-

élni, mint azokban, amelyeket annak idején az új közösség alapítói otthagytak. Ez a folyamat állandóan ismétlődik, és sok rövid életű, a kezdeti sikerek után betekosodó közösséget eredményez. Ennek több oka is van.

Először is, az egyház Test, amelynek tagjai vannak, és e tagok nemcsak eltérő érettségi szinten állnak, hanem eltérő feladatokat is kell betölteniük. Nem lehet mindenki *Billy Graham*, és akinek azzá kell válnia, az se mind válhat azzá ugyanannyi idő alatt. Nincsenek klisék.

Másodszor, a hívőknek kettős természetük van: újjászülettek, igazzá és szentté lettek nyilvánítva, mégis gyakran vétkeznek. Szívük egyszerre a még meglevő régi hajlamok és „az eljövendő világ” már bennük működő erőinek a küzdőtere. **Megváltozásuk, megszentelődésük, szolgálatra való megérésük folyamat, amelyhez idő kell.** Ezt nem lehet emberi módszerekkel gyorsítani.

Harmadszor, a keresztyén közösségben mindig lesznek megtérés előtt álló keresők, bonyolult személyiségek, sérült lelkek, lassan tanulók, bizonytalanok, visszaesők, kegyes képmutatók, befurakodott áltestvérek és hitehagyók. Az egyház sosem állt, és sosem fog kizárólag újjászületett és lelkileg érett hívőkből állni. A steril elit azért kegyetlen ábránd, mert emberek akarják megválogatni, hogy a Testben mely feladatok és mely testrészek a fontosak.

DR. SZALAI ANDRÁS
apologia.hu

Kitekintés

A lepra elleni harc

Indiában és világszerte óriási küzdelmet folytatnak a leprabetegség ellen, a lepra-betegekért; ahogy a Kalkutta Premananda lepramissziós kórházban is. Komoly gyógyító-rehabilitáló tevékenységük van, és jó eredményekről számolhatnak be. A referenciakórház személyzete kiváló felkészültséggel és odaadással végzi nehéz munkáját. Kongóban is folytatják a szűrővizsgálatokat, s így sikerül korábbi stádiumban diagnosztizálni a betegséget és nagyobb az esély az életmentésre. A szűrőkampányok rengeteg utazást, időt, türelmet igényelnek. Világszerte különféle egyházi közösségek támogatják ezt a fontos gyógyítótevékenységet. Magyarországon a lepra elleni harc világnapján központi ünnepség volt a kelenföldi evangélikus templomban. India, Kongó és Mianmar három olyan ország, amelyben nagy szükség van a segítségre.

Az Hagia Sophia mecset lett

A törökül Ayasofya nevű mecset a város egyik legkiemelkedőbb turisztátnyos-sága. A 6. században emelt épület az ortodox keresztény világ központja volt, de Konstantinápoly 1453-as elfoglalása után az Oszmán Birodalom mecsetté tette. 1935-ben múzeummá alakították át. 2016-ban jogi eljárás indult annak érdekében, hogy ismét mecset legyen az épület, és nyolcvanhat év után meg is tartották az első muszlim imát a valamikor keresztény Hagia Sophiában. Veszteség vagy Isten figyelmeztetése?

Open Doors

Serving persecuted Christians worldwide

Keresztényüldözés

Az Open Doors keresztény emberjogi szervezet 2020-as jelentését idén január 14-én az olasz képviselőházban ismertették. Eszerint kb. 340 millió azoknak a keresztényeknek a száma, akik üldözést szenvednek világszerte. Az elmúlt évben naponta tizenhárom keresztényt öltek meg átlagosan, és ez 60%-kal több, mint korábban. Szélsőséges keresztényüldözés tapasztalható Észak-Koreában, Afganisztánban, Szomáliában, Líbiában, Pakisztánban és még sok országban. A pandémia csak rontott a helyzeten, mert fokozta a keresztény kisebbségek kiszolgáltatott helyzetét (India, Mianmar, Banglades). A pandémia miatt Afrikában az iszlám milicista erőszak előretörése volt megfigyelhető. Intoleranciából fakadó vegzálás jellemző a fejlett Nyugaton is. Az Open Doors szervezet olaszországi igazgatója felemelte szavát minden szenvedő keresztény felekezet érdekében, melyeknek hívei kérik, hogy ne felejtünk el imádkozni értük, valamint a nemzetközi diplomácia szintjén biztosítsák a vallásszabadságukat.

A kereszt sértő

Egy stockholmi iskolában 2020. október 9-én egy tizenöt éves fiút arra kérték, hogy távolítsa el nyakláncát, amin egy kereszt függött. Az eset iskolai fotózás közben történt. Az iskola többi tanulójának a fotózás során nem kellett eltávolítania vallási szimbólumait, úgy mint például a muszlim vallásnak megfelelő ismertetőjegyeket. A kamasznak kérdésére azt mondták, hogy a kereszt mint keresztény szimbólum sértő lehet más diákok számára.

Még Szegeden is feltűnt

A szegedi *Délmagyarország* című napilap közölte a hírt 2021. január 23-án, hogy Stockholm északi részén három Molotov-koktélt dobtak egy evangélikus templomra, amit a rendőrség szándékos gyújtogatásnak minősített. A gyülekezet lelkésze nem akart találgatásokba bocsátkozni az elkövetőket illetően, de tény, hogy a közelben van egy muszlimok uralta híres no-go zóna. De az elkövetők – egyelőre – most sincsenek meg, mint korábbi számos esetben sem. „Ki gyűlölettel ennyire az egyházat, hogy ilyen cselekedetre vetemedjen?” – kérdezte egy gyülekezeti tag. Az is tény, hogy nem kevés ilyen támadásra került sor az elmúlt években, a tettes vagy a tettesek egyik esetben sem kerültek elő. Malmö egyik kerületében tavaly ősszel „hét egymás utáni napon gyaláztak és szentségtelenítették meg egy evangélikus templomot” – írja a Délmagyarország napilap.

Magyarországra látogat Ferenc pápa

„Örömmel értesültünk róla, hogy a Szentatya bejelentette a döntését, miszerint az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záró, szeptember 12-ei szentmiséjére Budapestre jön” – jelentette be a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia közleményében.

Kötelező hindu rituálék Indiában a keresztyén iskolákban is

Nyugat-Indiának bizonyos területein minden iskola minden évfolyama számára, így a keresztyén iskolákban is, kötelezővé tettek egy olyan hindu ünnepet, melynek keretében a tudás istennője előtt kellene a keresztyén gyermekeknek imádkozva tisztelegni. Ezen az ünnepségen kötelező lenne hindu imákat elmondani és hindu rituálékat bemutatni. Erről az ünnepségről jelentést kell beadni a hivatalos szervek számára. A keresztyén közösségek tiltakoznak ez ellen, mert ez a vallásszabadság és az intézmények autonómiájának a megsértését jelenti. „A békét szerető keresztyén közösség azért imádkozik, hogy India továbbra is jólétben éljen, és hogy pluralista földünk évszázados szövete továbbra is sértetlen maradjon. Az Egyesült Keresztény Fórum a közösség nevében arra kéri a kormányt és az Oktatási Igazgatóságot, hogy haladéktalanul vonja vissza ezt a körlevelet” – tájékoztatott A. C. Michael, az egyik keresztyén közösség katolikus vezetője. A helyi keresztyének emlékeztetnek arra is, hogy az India szabadságáért és függetlenségéért folytatott küzdelemben fontos szerepet játszott a részvételük.

Indiában támadás egy istentisztelet ellen

Január 31-én egy hindu szélsőséges nacionalista csoport harminc tagja megszakított egy istentiszteletet Indiában, Karnátaka államban. A támadásban huszonnyolcan megsérültek, hat keresztyént súlyos állapotban kellett kórháza szállítani – jelentette az *International Christian Concern*. A behatolók rátámadtak a lelkesre és a gyülekezet tagjaira. A lelkes megrendülve számolt be az eseményekről. A támadást jelentették a rendőrségen, ahol jegyzőkönyv készült. Indiában már ez is jelentős előrelépésnek számít, hiszen a keresztyéneket legtöbbször meg sem hallgatják a hivatalos szervek. Letartóztatás nem történt – annak ellenére, hogy négy támadót névvel is azonosítottak a szemtanúk.

Az Egyesült Államokból érkezett hír

Egy kínai keresztyén aktivistát fenyegettek meg az államokban, amiért kiállt a Kínában üldözött keresztyének jogaiért. Bob Fu kínai keresztyén aktivista Texasban telepedett le, ahol megalapította a China Aid nevű szervezetet, amely az üldözött kínai keresztyéneket támogatja. Fu és családja több alkalommal kaptak életveszélyes fenyegetéseket, nemegyszer bombával is megfenyegették őket. Amikor Fu Washingtonban tartott előadást a kínai keresztyének helyzetéről, a háza előtt tünetést szerveztek. A család rendőrségi védelem alatt él.

Az EU-tagállamok közül Magyarországtól kapták a legnagyobb segítséget

A horvátországi földrengés károsultjaiért tett erőfeszítésekért mondott köszönetet Magyarországnak és Orbán Viktor kormányfőnek Vlado Košić püspök. A horvát püspök közölte, hogy a magyar kormány képviselői nemrég tájékoztatták arról is, hogy Magyarország támogatja egy új templom építését Zazina településen, ahol a földrengés lerombolta a régi templomot, valamint egy általános iskola építését Petrinjában.

Összeállította: Ribár János

Az első hazai...

Az elmúlt esztendő októberében az *Evangélikus Életben* már megemlékeztünk arról, hogy negyed évszázada, 1995 őszén jelent meg a *Missziói Magazin* első száma. De inkább nulladik számról kellene beszelnünk, hiszen a cikkek kétharmada még skandináv missziói forrásokból származó fordítás volt, és csupán egyharmadában tartalmazott hazai híreket. Nem is szólva arról, hogy a magazin előállítását egy norvég nyomdában történt. Az egyidejűleg öt (!) nyelven, a dán, finn, norvég, svéd mellett magyarul kétezzer példányban készült újság pozitív fogadtatása adta a bátorítást, hogy huszonöt éve, 1996 tavaszán megjelenjen az első teljes egészében itthon szerkesztett, Dabason nyomtatott *Missziói Magazin* (MM), ami a *Híd* magazin jogelődjének számít. Így most újra aktuális a hálás visszaemlékezés.

Az első hazai MM az Evangélikus Külmisziói Egyesület és Rádiómisszió kiadványaként már címlapjával is utalt külmisziótörténetünk jeles eseményére: *Bálint Zoltán* és családja ünnepélyes kibocsátására. Erre március 31-én, virágvasárnap került sor a nyíregyházi nagytemplomban.

A magazin fotókkal gazdagon illusztrált oldalakon mutatta be a vízmérnök család korábbi zimbabwei munkáját és új szolgálati területét Pápua Új-Guinéában.

Harmati Béla püspök az induló újság küldetését így summázta köszöntőjében: „Legyen a *Missziói Magazin* összekötőkapocs távoli egyházak, más szokású, liturgiájú gyülekezetek között, és segítse, hogy egymás hite által épüljünk, tapasztalatcsere jöhesse létre.”

Id. Bencze Imre, a Külmisziói Egyesület lelkes elnöke drámai kérdéssel intonálta beköszöntőjét: „Hol van a tűz?!” A biblikus ihletű, prófétai hangú írás ma is aktuális ébresztő

felhívással zárul: „Testvérek, ne oltuk el a Lélek tüzeit! Engedjük, hogy Isten felszítsa újra a hit tüzeit, hadd lobogjon lángja! A misszió csak tűzzel éghet! A hit és szeretet, a Szentlélek tüzevel!”

Az eleinte csupán tizenkét oldalas magazin igyekezett bemutatni a rendszerváltást követően egyre színesebben kibontakozó missziói munkaágakat. A külmiszió hírei mellett dupla oldalon tájékoztatott az akkortájt még Nagytarcsán működő rádiómisszió bővülő szolgálatáról: evangéliumi rádióprogramok, kazetta- és iratmisszió...

Misszió Európában címmel ma is aktuális kihívásról írt *Seia Kuronen*, finn misszionárius, aki Marseille-ben végzett missziói szolgálatot észak-afrikai muszlim menekültek között. Ezt a munkát akkoriban Külmisziói Egyesületünk is támogatta adományaival.

Misszió összefogással címmel az 1995 áprilisában megnyílt Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet munkáját mutatta be az MM első száma az „intézet lelke”, az alapító holland igazgató, *Anne-Marie Kool* missziológus segítségével.

Bence Imréné, Ági néni külön oldalon fordult a remélt ifjú olvasókhoz, bemutatva *Az Úr a földkerekség* című kiad-

ványt, ami a gyermekekben igyekezett felébreszteni a külmisziói érdeklődést és felelősséget.

Egyébként az MM első nyolc évfolyamának számai elérhetőek a Magyar Evangélikus Digitális Tár jóvoltából a következő linken: <https://medit.lutheran.hu/site/konyv/3996>

A magazin alapító szerkesztőjeként hálás vagyok Istennek, hogy az MM küldetése tovább él a *Híd* lapjain, immár gazdagabb formában és tartalommal, utódom, *Szeverényi János* lelkésztestvérem szerkesztésében.

GÁNC S PÉTER

Derű

„Aki hisz, az derűs,
és derűje Istentől származik”
(XXIII. János pápa)

„Ezért tehát nem csüggedünk.
Sőt ha a külső emberünk
megromlik is,
a belső emberünk
mégis megújul napról napra.”
(2Kor 4,16)

„Végül elszakad az ezüstkötél..., a lélek pedig visszatér Istenhez, aki adta” (Préd 12,6–7)

Kozák László – vagy ahogy legtöbben ismerték: **Grófo** – haláláról sokan értesültek, temetése a közfigyelem látóterébe került. Ez a fajta érdeklődés sokszor igyekszik lerántani a leplet, és betekinteni oda is, ahova nem illik. A szeretet inkább „elfedez” (1Kor 13,7). Néhány szikár gondolat az őszinte szeretet keskeny mezsgyéjén haladva.

Egyrészt teljesen természetes, hogy ha valaki meghal, akkor gyászoljuk. Hívó emberként, közösségként a gyászoló család mellé pedig Jézus szeretetével és az egyetlen valódi vigasszal, az evangéliummal állunk. Ez olyan természetes és olyan egyetemes, hogy erről kár is volna írni.

Másfelől az is természetes, hogy nem vagyunk egyformák. Különbözők a hagyományaink és az azok háttérben meghúzódó meggyőződéseink, világlátásunk. Ezért aztán nem könnyen értjük egymást. Pedig szükséges volna. Tanulnunk kell egymást szeretettel, tisztelettel – és felelősséggel is.

Az igazi hitünk, kulturális meghatározottságaink azokban a reflexekben látszanak meg a leginkább, amelyeket az élet terhelései váltanak ki belőlünk. Ilyen a gyász is.

Valahányszor roma háttérű családban szolgálók temetés kapcsán, természetesen érzékelem, átélem ezeket a különbségeket. Legutóbb Kozák László, ismertebb nevén Grófo temetése volt ilyen. Bevallom, zavart is a figyelem, amely ennek kapcsán a közösségi térben ébredt. Egyrészt kellemetlen, hogy – kis túlzással mondván, bizonyos értelemben – több érdeklődést váltott ki személyem irányában az a mozzanat, hogy ezen a temetésen szolgáltam, mint az egész eddigi lelkészi pályafutásom. Másrészt a családdal való együttérzés miatt: a közfigyelem sokszor igen tapintatlan. Betüremkedik a legszemélyesebb területekre is, ahol igazából

nem volna szabad másnak lenni, csak az érintett embernek, családnak és Istennek. Úgyhogy igyekszem tapintattal írni ezt a néhány sort.

Egy egészen hétköznapi ügy kapcsán találkoztam a család egy ágával. El-eljönnek istentiszteletekre – illetve jöttek, amíg a vírus engedte, hogy istentiszteleteket tartsunk –, s azon kívül is beszélgettünk sokat. A családnak ez a néhány tagja volt a kapcsolópont. Érzékeny bizalmi helyzet alakult ki köztünk. Ennek ellenére nem volt magától értetődő a felkérés. Érzékelttem, hogy az, hogy az én szolgálatom hogy sikerül, annak a tágabb családon belüli kapcsolatokra nézve is tétje van.

A cigány temetéseken megkapó a családnak az erőteljes összetartása és az az érzelmi töltet, amely áthatja az eseményt. Nem sajnálják az időt, nem szégyellik a könnyeket. Egészen sajátos stílusú siratóénekek hangzanak, világra szóló fájdalommal és hangerővel. Javarészt minden cigány nyelven. Kívülállóként számára furcsa a roma viselkedés harsány volta. Szélsőségesnek, itt-ott mesterkéltnek hat. De képzeljük el, hogy onnan nézve a mienk milyen? Kimért? Érzéketlen?

Az esemény nagy odafigyeléssel, szép és jó rendben folyt. Kölcsönös tisztelettel, odafigyeléssel.

Lelkészként egyszerre vagyok benne a családban teljes együttérzéssel, másrészt nem cigány háttérrel és tisztségem okán kívül is vagyok az eseményeken. Azt látom, hogy minden emberi kapcsolatban és ilyen kultúrák közötti találkozásban fontos ennek az

arányát érteni, érezni. A túl bennfentes hozzáállás könnyen otromba, nevetséges és sértő lehet. A túlzott távolságtartás pedig gőgös és szeretetlen. Jézus szeretete akkor éri el egyik ember révén a másikat, ha ugyanúgy őszintén oda-szánjuk a figyelmünket, időnket és erőnket egymásra, ahogyan Jézus tette velünk. A temetésre készülve – a korábbi találkozások élményein túl – igyekeztem még inkább megismerni azokat az embereket, akik között meg kellett szólnom. Tudtam, hogy várhatóan nagyon sokan lesznek, és sokfélék. Ez egyébként minden temetésen így van. De engem a szűkebb család érdekelt. Grófo esetében nem volt nehéz megtalálni az interneten mindazt, amit ők fontosnak tartottak magukról megosztani. Az egyik közös nyelvünket, a zenét is igyekeztem felhasználni.

A temetéseken általában nagyon sok a zavaró körülmény. Nagyon sokféle, javarészt ismeretlen ember van együtt. A Szentlélek munkája, ha a sokféle nyelvű és kulturális háttérű emberek számára egyszer csak érthetően megszólal, a szív közepébe talál az evangélium. És nyilvánvalóan nem elég, ha ez egy egy-szeri alkalom: szükség van a valódi közösségre, a folytatásra is.

**GYŐRI PÉTER
BENJÁMIN**

Ady Endre

Szelíd, esti imádság

Lupták György

D G D fis e A⁷ D

U - ram, adj csön-des éjt, Nyu-go - dal-mas, nagy éjt

A G Fis h E⁹ G h G D

A te vén gyer - me - ked - nek, Be - teg, rossz gyer - me - ked - nek.

2. Fölséges dáridók,
Keserves dáridók
Muzsikája kerüljön,
Hangja messze kerüljön.

5. Valami nagyon nagyot,
Valami dicső nagyot
Álmodva hadd képzeljek,
Éjemben hadd képzeljek.

3. Ne ülj szívetem,
Nyomorék szívetem
Az ébrenlét lidérce,
Rettenetes lidérce.

6. Imádkozzak, mint gyerek,
Régi iskolás gyerek,
Istenes áhitattal,
Altató áhitattal.

4. Aludjak kacagón,
Álmodjak kacagón,
S boldoguljak álomban,
Ifjuljak meg álomban.

7. Mikor az alkony leszáll,
A barna alkony leszáll,
Régi imám az ajkam
Szaporázza, az ajkam:

D G D fis e A⁷ D

8. Adj csön-des éjt szü-le - im - nek, adj csön-des éjt min-den - ki - nek,

A G Fis h E G Fis h

Is - te - nem, én jár - va - kel - ve, föl - vir - rad - va és le - fek - ve,

E G h G D E G h G D E⁹ D

i-mád-lak, mint é-des Atyám. Jó Atyám, vi-selj gon-dot rám, á - men!

János, te egy gyönyörűséges fa vagy

Takács János evangélikus lelkész 2013-ban, százkét évesen, hatvankét év hódmezővásárhelyi szolgálat után hunyt el. Fiától, Jánostól, aki a gyülekezet aktív, hűséges tagja volt, egy évvel ezelőtt, 2020 júniusában búcsúztak szerettei. Eljuttott hozzá az a levél, amit a gyülekezet egyik tagja írt neki a kórházba. Meg kell becsülni ezeket a „névtelen”, alázatos testvéreinket.

Szeverényi János

Egy fa vagy te, János, egy tölgy. Széles törzsű, mély, sűrű gyökérzetű, hatalmas lombbal, sok ággal, levéllel, madarakkal, fészkekkel. Arányos, méltóságos, mozdulatlan. Egy példa, hogy milyen legyen az Ember, ha Férfi.

Minta azok számára is, akikkel nem vagy közel kapcsolatban. Elég a látvány, ahogy működsz. Ahogy Édesapádát szállítod, ahová már menni nem tud, ahogy gondoskods a sorsáról, műtétje idején a gyülekezetben helyette szolgál, elkíséred az útján áláságos pátosz nélkül.

Gyermekeket indítasz útra, gyakorlatias támaszként megtéve értük bármit, a teljes elfogadást magától értetődően gyakorolva, de mindig tájékozódási pontként, egyértelmű irányt mutató, biztonságot jelentő oltalomként.

Nagycsaládot, beteg anyóst, gyülekezetet, lelkészt hordasz a hátadon-vállaidon, gyakorlatilag szavak nélkül, a lényeddel, nyugalmas erőddel irányítva teljes emberi közösségedet, sugárolsz szét hitet, tartást, erőt.

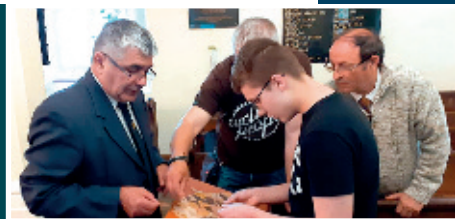
Rangot, méltóságot hordozol anélkül, hogy ennek láthatóan tudatában lennél. Azt tudod, amit csak a legnagyobbak tudnak: nincs szükséged tapsra, hatalomra, hízelgésre. Nem szorulsz rá.

Teljes emberi Férfi-sorsot hordozol. Megtartasz, szolgál, szeretsz, befogadsz, elengedsz, összetartasz, gyászolsz, örülsz, utódaiddban gyönyörködsz, és sírni is tudsz.

János, te egy gyönyörűséges fa vagy, lombodban, árnyas környezetben életek sokasága talál oltalomra, élettérre.

Méltó társat adott neked mindehhez az Úr. Kiváltságosnak érzem magam, hogy ismerhetlek benneteket.

A tölgyfák is megroppannak a viharban. Beteg letél. Isten cselekszik ilyenkor, ő tudja, hogy akarja. Mi csak állunk lélegzetvisszafojtva, és imádkozunk.

Isten kegyelméből!

Bemutatkozik a várpalotai férfikör

A Férfikör 2019. február 26-án alakult meg gyülekezeti akaratból. Bár eddig is voltak férfi testvérek, akik aktívan részt vettek a gyülekezet életében, de úgy gondoltuk, hogy ezt jó lenne szervezett formába önteni, amire egyházunk nyújtott számos példát.

A körünk lényegét úgy fogalmaznám meg, hogy szeressünk és akarjunk őszintén együtt lenni, hitből, testvéri szeretetből, valamint tenni akarásból, hogy Isten jó gyümölcsei legyünk a Szentlélek által.

Szolgálatunk pillére természetesen a lelki épülés, hogy a lelki egység stabil hátteret adjon minden egyéb szolgálathoz is. A férfikör állandó létszáma tíz fő. Ez első hallásra nem sok, de ha azt nézzük, hogy ez a létszám az istentiszteletet látogató férfiak nagy részét adja, akkor már mást mutat.

Úgy gondolom, hogy igazán nem ez a lényeges, hanem a belső tartalom, és az ebből fakadó eredményes közösségi élet. A megváltozott külső okok miatt sajnos a személyes találkozások most nem lehetségesek, de telefonon folyamatosan tartjuk a kapcsolatot egymással. Az eltelt két évből gyakorlatilag egy évet tudtunk tevékenykedni a járvány miatt.

Az alábbiakban szeretném vázolni az eltelt időben történeteket, a teljesség igénye nélkül.

Az együttléteket havi egy alkalommal tartottuk meg, amelyeken lelkész-nőnk, *dr. Zsednai Józsefné* is részt vett, és az áhitatokat ő tartotta. A lelkésznot akadályoztatása esetén egyik testvérünk helyettesítette.

Templomunk, gyülekezeti házunk, lelkési hivatalunk zöldövezetben, hatalmas területen helyezkedik el a Thury-vár szomszédságában. Természetesen ennek a csodálatos adottságnak a gondozása a férfikör örömteljes feladata.

Igyekszünk olyan alkalmakat is szervezni, amelyek túlmutatnak a férfikör alkalmain, ilyen például az újraélesztési előadás gyakorlati bemutatóval együtt, amit szakképzett egészségügyi dolgozó tartott, mégpedig a vespéremi férfikör egyik tagja.

Egy másik alkalomra bűnmegelőzési előadást szerveztünk, de sajnos a járvány közbeszólt. Ez nem csak ezt az előadást érintette, ezért újra kell gondolnunk és terveznünk a férfikör alkalmait.

2019-ben részt vettünk a Sopronban megrendezett regionális férfikörtalálkózón. Itt kaptuk a felkérést, hogy 2020-ban legyen Várpalota a regionális találkozó helyszíne.

Megszerveztük és felkészülve vártuk a 2020. október 24-i alkalmat. Dél-előtti nyitóáhitattal, előadásokkal, délből ebéddel, délután beszámolókkal és a Trianon Múzeum meglátogatásával, majd a nap lezárásaként sportos vetélkedővel készültünk. Sajnos jött a járvány, így ez a program is elmaradt, de már akkor felvetődött annak a lehetősége *Koháry Ferenc* férfi referens lelkész részéről, hogy 2021-ben ismét szervezzük meg, újult erővel. A felkérést természetesen elfogadtuk, mivel a terveink között kiemelten szerepel a férfikörökkel való szorosabb kapcsolatfelvétel és együttműködés.

Lényeges megemlítenem, hogy lelkész-nőnk a férfikör előmenetelét támogatja, úgy imádságban, mint gyakorlatban. Az imádság alapja hívő életünknek, mivel Isten kegyelme nélkül nincs tartalmas előmenetel. Ezenfelül lelkész-nőnk Messengeren tart bibliaórát heti egy alkalommal, ezzel is erősítve a gyülekezet lelki közösségét.

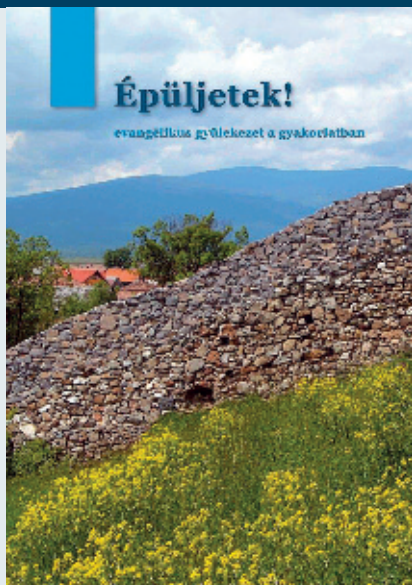
A férfikör és a gyülekezet nyitott mindenki felé. Isten áldását kérjük a várpalotai férfikör szolgálatára! Erős vár a mi Istenünk!

PATONAI ZOLTÁN

a férfikör vezetője

Épüljetek!

– evangélikus gyülekezet a gyakorlatban

Építőkövek (Gáncs Péter)
Előszó (Szeverényi János)

Istentisztelet

„Őt és újat...” (Győri Gábor)
Istentiszteleti élet a bokortanyákban
(Zsarnai Krisztián)

Templom

Templomépítés (Benczúr László)
Régi templomból újat (Malcolm
R. Cundick)
Hol lakik Isten? (Szeverényi János)

Gyermekek

A gyermekek között (Tamásy Tamásné)
Vasárnap – családi istentisztelet
(Baranyayné Rohn Erzsébet)
Óvodai misszió (Dechertné Ferenczy
Erzsébet)

Ifjúság

Konfirmáció (Dechertné Ferenczy
Erzsébet)
Ifjúsági munka (Bence Imre)
Az ifjúsági bibliaóra helye a gyülekezetépí-
tésben (Győri János Sámuel)
Az ifjúsági táborok helye a gyülekezetépí-
tésben (Sztruhár András)
Ifjúsági ének- és zenekar (Blatniczky
János Dániel)

Fesztiválok szervezése és annak hatása
a gyülekezet életére (Baranyay Csaba)
Cserkészek a gyülekezetben – avagy ho-
gyan lehet egy vajas svájci bicska Isten
jelenlétének jelévé (Buday Barnabás)

Család

A keresztyén család (Szabó György)

Csoportok, kis közösségek

Gyülekezeti baba-mama kör (Blatniczky
Hammersberg-Ganczstuckh Júlia)
Tanítványok a Biblia körül (dr. Korányi András)

Hatvan szerző, hetven cikk háromszáz oldalon;
a gazdag anyag tartalomjegyzéke itt olvasható

A bibliaóra (dr. Blázy Árpád)
Házi alkalmak (Széll Bulcsú)
Ének- és zenekar a gyülekezeti életben
(Bence Gábor)
Evangélikus fúvósok (Johann Gyula)

Evangelizáció és misszió

Evangelizáció (Szeverényi János)
Missziói szempontú gyülekezetépítés
(Győri Péter Benjámin)
Gyülekezetépítés az agglomerációban
– a piliscsabai evangélikus gyülekezet
(Kézdő Péter)
Alpha kurzus (Sándor Frigyes)
Az ÉletMűhely mint a misszió egyik új
eszköze (Böjtös Attila)
Kereszt-kérdések (Komlósi Erzsébet)
Ádám nem járt bibliaórára – szabadulás
a falak fogságából (Szeverényi János)

Egyéb eszközök a gyülekezetépítésben

Tanítás (dr. Reuss András)
Az imádság szerepe a gyülekezetépítés-
ben (Deme Dávid)
Atmoszféra (Smidéliusz Zoltán)
Az egyháztörténet tanulságai (Kevházai
László)
A magyar novellairódalom gyöngyszemei
Isten országa szolgálatában (id. Zászka-
liczky Pál)

Az irodalom mint lelki éléskamra
(Réz-Nagy Zoltán)

A pénz (Garádi Péter)

Kirándulás, sport (Verasztó János)

Missziói munkaágak

A férfimisszió szerepe a gyülekezetépítés-
ben (Koháry Ferenc)
Börtönből szabadultak egyházközségi re-
integrációja (Jánosa Attila)
Cigányokkal vagy cigányok nélkül?
(Bakay Péter)

Látogatás, családgondozás

Látogatás (Széll Bulcsú)
Családlátogatás a lelkipásztori szolgálat-
ban (Varga György)

Gyülekezeti diakónia

Imádság és munka (Gegersen-Labossa
György)

Lelkigondozás, lelkipásztori beszélgetések

Négyszemközt a szomjazókkal
(Sefcsik Zoltán)

Kazuálék

Keresztelés (Gáncs Péter)
„... és megáldotta őket...” (Bencze András)
Temetés (Ribár János)

Presbitérium, munkatársak

Presbitérium, munkatársak (Garádi Péter)
Tanulnak a tanítványok (dr. Hafenscher
Károly)

A gyülekezeti munkatársképzés tapasza-
latai (Szabik Imre)

Munkatársak (Szeverényi János)

Gyülekezetek

Szórványsors hálaadással (Némethné Tóth
Ildikó és Németh Pál)

Gyülekezetplántálás kis gyülekezetben
(Liptákné Gajdács Mária)

Közepes gyülekezetek (Hulej Enikő)

Gyülekezetépítés nagy gyülekezetben
(Bence Imre)

A missziói gyülekezet (Szeverényi János)

Isten családjá (Szeverényi János)

Intézmények

Az evangélikus óvodában rejlő lehetősé-
gek és a gyülekezetépítés kapcsolata
(Lassú Tamásné)

Elszalasztott lehetőségek!? – Az egyházi
oktatás hatása a gyülekezetépítésre
(Deák László)

Idősgondozás bentlakásos otthonban
(Decmann Tibor)

Szeretetotthon (Kalincsik Balázs)

Média

Gyülekezeti hírlevél (Ittész Szilvia)

Miújság?! (Benkóczy Péter)

Misszió a virtuális világban – internet, blog,
világháló (Deák László)

A rádiomisszió és a gyülekezetek
(Hulej Enikő)

Szociális média – Gyülekezetépítés más-
képp (Bolla Zsuzsanna)

Kapcsolatok

Kapcsolatok – missziós szervezetek
(Lupták György)

Társadalmi kapcsolatok (Gegersen-
Labossa György)

Kiadó:

Evangélikus Missziói Központ
– Magyar Evangélikus Rádiomisszió és a Magyarországi Evangélikus
Egyház missziói bizottsága, 2012

Megrendelhető az Evangélikus

Missziói Központnál:

1164 Budapest,
Batthyány Ilona u. 38–40.
Tel./fax: 06 1 400 30 57
E-mail: evmis@lutheran.hu

Villáminterjú Gáncs Péterrel

Tömör, szubjektív névjegy:

nyugtalan nyugdíjas

Bővebb, objektív névjegy: püspök, a Magyar Bibliatársulat elnöke, óradó az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, a gyülekezeti munkatársképzés koordinátora, a missziói bizottság elnöke, missziói küldött a zsinatban, az evangélikus rádiósfél-órák külsős munkatársa...

Leiki, szellemi örökség szülőktől, nagy-szülőktől

Az Ige, az egyházi zene (orgona), az egyházművészet (ikonok, festmények) szeretete

Konfirmáció

Sajnos csak annyira emlékszem, hogy kétszázán konfirmáltunk a nyíregyházi nagytemplomban és fantasztikusan szólt az Erős vár kezdetű ének...

Fiatalként mikor érezte, hogy a hit már sajátja, nem csupán a családi szokások követése?

Nekem nem damaszkuszi, hanem emmausi úti élmény adatott, amikor gimnazista éveim alatt fokozatosan hevítette át a szívemet Krisztus szeretete.

Amikor lelkészi pályára indult, a színtén lelkész édesapja adott-e valamilyen tanácsot útravalóként?

Drága és elkötelező örökségként adta nekem néhai nagyapám *Serkenj föl, aki aluszol* című könyvét. *Mesteri Gáncs Aladárt* a hazai egyházi ébredési mozgalom úttörőjeként tartja számon a misztiótörténet.

Legkedvesebb emlékei a gyülekezeti szolgálat idejéről

A nagytarcsai gyülekezet ige- ének- és lelkésszeretete, énekkari kirándulások, nyári ifis táborok

Lelkészként tudott-e elég időt tölteni a családjával?

Többnyire a gyülekezetnek volt elsőbbsége, amit a nyári családi nyaralásokkal próbáltam „jóvátenni”.

Püspöki szolgálatának eredménye, öröme, kudarca

A gyülekezetlátogatások mellett nagy örömet jelentettek a különböző egyházkerületi találkozók: missziói napok, lelkészi hivatásgondozó, illetve családi napok. Viszont hiányként élem meg, hogy a sok hivatali kötelezettség miatt nem jutott elég idő a lelkész kollégák személyes pásztorolására.

Hogyan telik egy napja aktív nyugdíjasként?

Hálás vagyok minden szolgálati alkalomért, és a karanténhelyzetben megtanultam értékelni minden családi találkozási lehetőséget.

Hány unokája van, és mennyire tud része lenni az életüknek?

Hála Istennek, már nyolc! Igyekszem rendszeresen együtt lenni velük, amit ők is igényelnek.

Mit gondol egyházunk jövőjéről?

Talán soha nem voltak ilyen lehetőségeink eszközökben, intézményekben, anyagi forrásokban. De sajnos, egyelőre hiányzik a mindehhez szükséges és elegendő emberi erőforrás, az elkötelezett lelkészi, munkatársi utánpótlás. Ezen csak a mennyei Erőforrás, az egyházat ébresztő és megújító Lélek segíthet!

Példakép(ek)

Édesapámra és apósomra is hálás szívvel emlékszem, mint akik mintát adtak a hit és a tudás, a hit és a művészetek, a hit és a humor egészséges harmóniájára.

Legrosszabb emlék

Amikor 1976-ban az úgymond „tűlpörgetett” ifjúsági munka miatt elhelyeztek a budavári gyülekezetből irodai munkába. Hála Istennek, ez az „elvonókúra” csak egy évig tartott...

Legjobb emlék

Nem tudok csupán egyet kiemelni: esküvők, gyermekeink születése, missziói napok, Szélrózsa találkozók...

Az élet értelme

Naponként felfedezni, megélni és továbbadni Isten szeretetét.

Halál

Magától a haláltól nem félek, de ami megelőzi, arra szorongással gondolok.

Öregség

Önámítás, hogy szép kor és hogy bölccsé tesz. Próbálok tudatosan felkészülni rá, és Isten segítségével „túlélni”.

20. század

Éppen a közepén születtem: nyomasztó mélységek és szédítő magasságok elmentmondásos korában.

21. század

Reméltük, hogy csak jobb lehet, mint az előző, de eddig ez még nem igazolódott...

Kedvenc

teológus: *Dietrich Bonhoeffer*

zeneszerző: *Johann Sebastian Bach*

író: *Friedrich Dürrenmatt*

költő: *Ady Endre*

regény: *Verne: Nyolcvan nap alatt a föld körül*

színdarab: *Örkény: Tóték (Latinovits Zoltánnal)*

zenemű: *Bach: h-moll mise*

szobor: *Angyal bölcsővel, Hybl József* (anyai nagyapám) alkotása a kispesti temetőben

festmény: *Lajta Gábor: Az emmausi vacsora*

vers: *Ady: A vidám Isten*

templom: a nagytarcsai

Bibliai könyv: Jónás könyve

Bibliai szereplő Jézuson kívül: Simon Péter

étel: csülkös bablevés

ital: szekszárdi vörösbor

hazánkon kívüli ország: Norvégia

hazánkon kívüli város: Prága

fa: pálmafa

állat: magyar vizsla

madár: papagáj

szín: lila

illat: orgona

Mit szeretne még elérni az életben?

Egy imakéréssel próbálok válaszolni: „Tölts be úgy szeretetteddel, hogy öregségemben is szívesen szóba álljanak velem az emberek...”

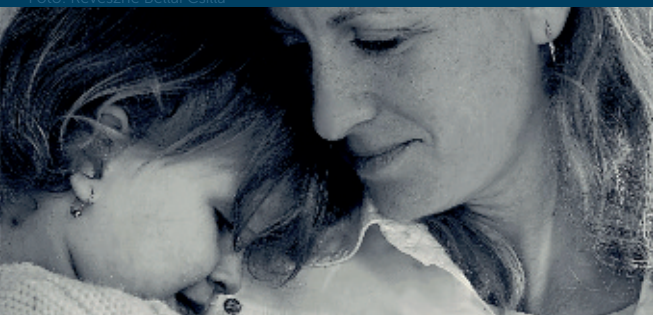
Ha nem hiszem el, hogy valaki
meg akar menteni,
akkor csak belepacsizok
az értem kinyúló kézbe,
juhú, zuhanok tovább,
és lobog a hajam, bizsereg a bőröm,
élvezem a sebességet,
míg be nem csapódom.
Ha nem hiszem el, hogy valaki
meg akar menteni,
akkor azt mondom,
én ilyen vagyok, és kész,
mindig is ilyen voltam,
akinek nem tetszik, elmehet,
változzon meg a világ,
én mindig önmagam maradok,
és valóban magamra maradok,
mind jobban megcsontosodom,
bekötök, bezápolok.
Ha nem hiszem el, hogy valaki
meg akar menteni,
magamból kikelve, vörös fejjel
üvöltöm, hogy nincs igazság,
nincs jószág, nincs Isten,
nincs emberség, és ordításomtól
nem hallom meg a hívogató suttogást.

Ha nem hiszem el, hogy valaki
meg akar menteni,
kiképzem magamat olyan ravasszá
és okossá, hogy senki másra
ne kelljen rászorulnom,
hogy mindenkin átlássak,
gunyorosan kiröhögjem
a sok bugyutát, akit a szíve irányít,
és persze ráfarag, naná,
kötetnyi szakirodalmat hozok
arra, miért nem éri meg szeretni.
Ha nem hiszem el, hogy valaki
meg akar menteni,
azt hirdetem, hogy az ember
úgyis mindent megold egyedül,
csak gyengék, gyávák hitegetik magukat
holmi felsőbb erő létezésével,
és amikor falba koppanok,
igyekszem úgy tenni, mint aki győzött,
majd nyüszíték, ahol senki se lát,
engem ne sirasson senki,
engem ne babusgasson senki,
iszonyú erős fickó vagyok,
azt zokogom.

Lackfi János

A 2021-es év igéje

Foto: Révészné Bellai Csilla

*„Jézus Krisztus mondja:
Legyetek irgalmasok,
amint a ti Atyátok is irgalmas!”*

(Lk 6,36)